THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 26

קאנצערט און ליטעראַרישער אָוונט. לכבוד דער „פרייער ארב שטימע" דעם זונטאג נאוו. 23. 8.30 אוונט אין פרייהייט טעמפל רייכע פראָגראַם. אויפזיכט ארב. ר. כר. 169

זון אויפגאנג — 7.49.
זון אונטערגאנג — 4.38.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער: אממייסטן קלאר, ווינטיק, קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 255. Winnipeg, Fri. Nov. 21, 1930. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. פרייטאג א' כסלו, תרצ"א.

נייע פאבריק אין וויטעבסק וועט באשעפטיקן 4,000 אידן

נייע ריזיקע טעקסטיל פאבריק איינגעריכטעט אויף מאַ-דערנסטן אופן

מאסקווע, נאוו. 21 (איטא).— א ריזיקע נייע טעקסטיל פאבריק, וועלכע וועט באַ-שעפטיקן פיר טויזנט אידישע ארבעטער, איז נעכטן געעפנט געווארן אין וויטעבסק.

די פאבריק איז געבויט געווארן מיט די נייסטע טעכנישע אויסבעסערונגען, און זי איז איינגעריכטעט געווארן מיט ארבעטער היימען, קינדערגארטנס, קלובן, שפּיר־טאלן און אלע מאדערנע איינריכטונגען.

—(::)—

וואלט געוואלט האבן נאך א מלחמה — קענען רוסלאנד

ווינדזאר, אנט., נאוו. 21.— "מלחמה זאל ניט עקזיסטירן. אבער איידער עס זאל נעמען א סוף צו מלחמות, וואלט איך גע־וואלט זעהן איין מלחמה — אפּצוריינקן מאסקווע".

די דאזיקע דערקלערונג האט דאָ גע־מאכט קאלאנעל די האנ. הערי קאוקשענק, געוועזענער לייט־גאווערנאר פון אנטעריאָ, ביי א פארזאמלונג פון טשעמבער אף קאָ־מערס.

דער רעדנער האט דערקלערט, "אז די לאגע אין סאוועטן רוסלאנד איז א שרעק־לאכע. ערגער פון דעם טויט אליין. ער קאָ־ניט פארשטיין, האט ער געזאגט, פארוואס די רעגירונגען פון דער וועלט דערלויבן צו עקזיסטירן אזא צושטאנד. און פארוואס מען דערלויבט, אז מאסקווע זאל ארויסשי־קען די סאוועטישע ליטעראטור אין אנדער־רע לענדער.

—(::)—

מרס. ריידי מאכט א טור פאר הדסה

מרס. מעקס ריידי, מערב קאנאדער וויצע־פּרעזידענטן פון קאנאדער הדסה, וועט מאכן א קורצן טור אין די הדסה אינטערעסן און וועט באזוכן די פאָלגנ־דיקע פּונקטן:

ברעגדאָ, נאוו. 24טן; מוס־דזשא, נאוו 25טן, רעדזשיינע, נאוו. 26טן; מעלוויל, נאוו. 27טן; און יאָרקטאָן, נאוו. 28טן. זי וועט אדרעסירן די לאָקאַלע הדסה טשאַפּטערס און וועט אָפּגעבן א באריכט פון דער הדסה קאַנוונשאָן.

מרס. ריידי איז געווען די גאנצע צייט אן אקטיווע הדסה טוערין. זי איז געווען די ערשטע סעקרעטאַרין פון'ם ערשטן ווי־נ'פּעגער טשאַפּטער, די גרינדערן פון'ם עזרה טשאַפּטער און זיין פּרעזידענטן פאר פיר יאָר, די פּרעזידענטן פון'ם ווי־נ'פּעגער הדסה קאונסיל אין 1927-1928, און אין די וועסטערן וויצע־פּרעזידענטן פאר א צווייטן טערמין.

מרס. ריידי איז אויך אקטיוו אין פאר־שיידענע אנדערע געזעלשאַפטלאכע אר־בעטן, — אין בית־יתומים און אינ'ם "קאונסיל אף דזשואיש וויטמען".

קיין אפּמאך מיט בריטישער רעגירונג אן הסכם פון אמעריקאנער אגענטור פארשטייער

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, נאוו. 21 (איטא).— אין ענט־פער אויף אן אנפראגע פון דער "איטא", האט מ. העקסטער אפּגעלייקנט דעם באַ־ריכט פון "דיילי טעלעגראף", אז די קאַנ־פערענץ צווישן דער אידישער אגענטור און דער בריטישער רעגירונג וועט ניט פירן צו קיין רעזולטאטן. ווייל די אמעריקאנער פירער פון דער אידישער אגענטור האבן אנקייבלט אינסטרוקציעס צו פארטרעטער פון דער אגענטור אין לאנדאן נ"י צו קומען צו וועלכע ס'איז ענדגילטיקע אפּמאכן מיט דער רעגירונג. די צייטונג האט אויך צוגעגעבן, אז די אמעריקאנער פירער האבן נעראכט די ציר־נ'סטישע עקזעקוטיווע קענן וועלכער עס איז פארשטענדעניש, סיידן דער ווייסער אפּאיר לאנד אנולירט ווערן.

מ. העקסטער האט דערקלערט, אז עס וועט זיין ניט מער ווי נאטיראַלאַר, אז די אידישע אגענטור פירער אין אמעריקע זאָלן פריער גוטהייסן וועלכן ס'איז אפּמאך מיט דער בריטישער רעגירונג, איידער אזא ווערט ארויסגעגעבן פאר דער עפנט־לאכקייט, אין בלויז מיט זייער גוטהייסונג וועט עס ווערן א דאקומענט גוטגעהייסן פון'ם אידישן צד.

א קייבל איז ארויסגעשיקט געווארן צו פנחס רוטנבערג, פארזיצער פון'ם ועד לאמי, ער זאל גלייך קומען קיין לאנדאן. אבער עס איז א ספק, אויב ער וועט אָנ־נעמען די איינלאדונג: ווי עס איז באַ־וואוסט באטראכט רוטנבערג די דערקלע־רונגען פון פּרעמיער מאקדאנאלד און דראָ־מאנד שילס בעת דער פארלאמענטארישער דעבאטע, ווי א באוויז, אז די בריטישע רעגירונג איז אנטשלאסן ניט אפּצוטרעטן פון'ם ווייסן פאפּיר.

דר. ארלאזאָרוו, בערל קאצענעלסאָן, שפּרינצאק און רבי מאיר בערלין זיינען פארהאלטן געווארן אין לאנדאן פון דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיסיע, וואס באַשטייט פון זיין אויפ'ן פּלאַץ אזוי לאנג ווי די פאר־אנדלונגען מיט דער בריטישער רעגירונג ווערן אנגעהויבן.

נייריאָרק, נאוו. 21 (איטא).— א פּראָ־וויזאָריעלע קאמיסיע, וואס באַשטייט פון פיר פּערזאָנען, צו האנדלען פאר דער אמע־ריקאנער אפּטיילונג פון דער אידישער אגענטור, איז דאָ געשאפן געווארן, צו פארנעמען דעם ארט פון פעליקס וואָר־בורג, וועלכער האט רעזיגנירט פון דער פּאַרזיצערשאפט פון דער אדמיניסטראַ־טער קאמיסיע אין פראטעסט קעגן וויישן אפּאיר.

די מיטגלידער פון דער פירער קאמי־סיע זיינען: סיירום אדלער, בערנארד פעלעקסלער, מאַרים ראטנבערג און ראבערט סזאלד.

—(::)—

באנקעט פון אידישער פאלקס ביבליאָטעק

איבערראַשטאָג שבת, דעם 29טן נאָוועמ־בער, 8.30 אוונט, וועט די אידישע פאלקס ביבליאָטעק פייערן איר 9טן יובילײ מיט א באנקעט. אין גרויסן פּרײַזאַל. אלע פריינט פון דער ביבליאָטעק זיינען איינ־געלאדן.

ווינניפעג אין סט. באניפיים דערנרייכן אפּמאך וועגן בריקן

נאך א רייע פארהאנדלונגען, איז נעכטן דערגרייכט געווארן אן אפּמאך צווישן ווינניפעג און סט. באניפיים וועגן דעם אויסבוי פון א נייעם בריק, צו פארבייזן דעם אלטן נארוואוד בריק איבער'ן רעד ריווער. דער אפּמאך וועט איצט דארף גוטגעהייסן ווערן פון די סיטי קאונסילס פון ביידע שטעט.

די בריק קאמיסיעס פון ביידע שטעט, וועלכע האבן אנגעפירט די פארהאנדלונ־גען, האבן באשלאסן צו גונסטן פון א שטאלענעם בריק. עס איז אבער אויסגע־נומען געווארן א תנאי, אז אויב די אינ־זשענערן וועלן דורכאויס זיין פאר א בע־טאנענעם (קאנקריט) בריק, זאלן די פּלע־נער קאנען געענדערט ווערן.

די ווינניפעג הייזדא וועט, לויט'ן אפּ־מאך, צושטעלן האלב פון דער באלייכטונג פאר'ן בריק.

די סיטי קאונסילס וועלן באטראכטן דעם אפּאמאך דעם קומענדיקן מאנטאג אוונט, און ווען זיי וועלן אים ביידע גוט־הייסן, וועט מען זיך גלייך ווענדן נאך קאנטראקטן און די ארבעט וועט זיך דער־שפּרינצאק און רבי מאיר בערלין זיינען פארהאלטן געווארן אין לאנדאן פון דער אינזשענערן וועלן דורכקוקן, כדי זיי זאלן זיין אויפ'ן פּלאַץ אזוי לאנג ווי די פאר־אנדלונגען מיט דער בריטישער רעגירונג וועלן אנגיין.

אר־אבישע צייטונג פאלאשטיין, אפּגעשטעלט געווארן פון דער רעגירונג

ירושלים, נאוו. 21 (איטא).— די אַר־בישע טעגלאכע צייטונג "פאלאשטין" איז אפּגעשטעלט געווארן פון דער רעגירונג, פאר פארעפנטלאכן א העצע ארטיקל.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, נאָוועמבער 21

י. זיפּער וועגן דוד בערגלסאָן ביי הנער העובד, 8.30 אוונט, אין פאלקס שול.

פייערונג פון רוסישער רעוואלוציע ביי יוגנט לינקע פּוע"צ, 8 אוו., אין פּרץ איט.

מ. דייטמאנד וועגן לייוויקס "גולם" ביי ארב. יוגנט קלוב 8.30 אוונט, אין פריי־הייטס טעמפל.

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 8.30 אוונט, אין כנסת־ישראל שול.

זונטאג, נאָוו. 23

ש. מילער וועגן צעירי ציון און מ. אוווערבאך — פּוע"צ, ביי בר. 2 פּוע"צ 3.30 בייטאג, אין פאלקס שול.

טאנץ פון ליידיס אקז. לינת־הצדק, 8 אוונט, אין פּרץ־זאל.

אלגעמ. פאראזאמ. און וואלן ביי בני יעקב ג"ח סאס., 2.30 נ. מ., אין נייער תלמוד תורה.

טיי פון וופּ. הדסה ביי מרס. ד. רוזען, 107 האלעט סט., 3 ביז 11 נ. מ.

טיי פון כנסת־ישראל סיסטערהוד ביי מרס. ווערייר, 661 מאניטאבא עווע., 2 ביז 12.

קאנצערט לכבוד דעם 31טן יובילײ פון "פרייע ארבעטער שטימע" אראנזשירט פון ארב. ריינג בר. 169, 8.30 אוונט, אין פרייהייט טעמפל.

פאראזאמ. פון עקזעק. פון ה. ס. ב. ס. 3 נ.מ., אין קווינס טעאטער קאס. רומס.

וואל־פאראזאמלונג פאר'ן שטאט־ראט ביי לינקע פּוע"צ, 3 נ.מ., אין פּרץ אינסט.

פּאַרטיי וואלן און פאראווייזונג ביי לינ־קע פּוע"צ, 8 אוונט אין 86 סאלטער סט.

וואלן ביי ליבערטי פרי לאאן, 11.30 פרי; יובילײ 6 נ.מ. אין לעווינס רעסטאראן

האלב יערלאכע וואלן ביי עסטרייך פּויר לישן פארב., 3 נ. מ., אין גרויסער ת"ת.

וואלן ביי ליבאוויטשער בקור־חולים, 2 נ. מ., אין ליבאוויטשער שול.

טיי פון בנות־שלום פרי לאאן ביי מרס. אדלער, 231 סעלקירק עווע., 2.30 ביז 11 נ. מ.

איקער טיי ביי מרס. דראפּקין, 475 דאָ־פּערין עווע., 2 ביז שפּעט.

מאָנטאָג, נאָוו. 24

וואלן פאראזאמ. ביי כנסת־ישראל סיס־טערהוד, 7.30 נ. מ., אין ת"ת.

פאראזאמ. פון מוטער פאראיין פון ת"ת 8 נ. מ., אין ת"ת.

לייען־קרייז פון מוטער־פאראיין פון פּרץ־שול, 2.30 נ. מ., ביי מרס. נייטנ־סאָן, 333 קאטידראל עווע.

דינסטאָג, נאָוו. 25

פאראזאמ. פון עלטערן און ארגאניזירונג פון מוטער פאראיין ביי נאצ. העב. שול, 8 אוונט, אין שול.

מיטוואָך, נאָוו. 26

פאראזאמ. פון בנות־שלום פרי לאאן, 8 אוונט, אין שטייטמאן האל.

אלגעמ. פאראזאמ. פון מוטער פאראיין פון פּרץ־שול, 8 נ. מ., אין שול.

אלגעמ. פאראזאמ. פון ליידיס אקז. מאונט כרמל קליניק, 8.30 נ. מ., אין קליניק.

זונטאָג, נאָוועמבער 30

טיי פון וופּ. הדסה ביי מרס. ראפּאל־סקי און מרס. רוסאָף, 109 סעלקירק עווע

יערלאכער "הוליע קבצן אוונט" און מאסקן באל פאר א. ר. פּ. ט. שול, 8.30 אוונט, אין פרייהייט טעמפל.

מ. בלאשטיין ביי ארב. רינג פארום איבער "לייוויק'ס קייטן" 3 בייטאג אין פרייהייט־טעמפל.

טיי פון ליידיס אקז. מאונט כרמל קלי־ניק ביי מרס. ז. גלייזער, 173 אייקינס סט., 2 ביז 11 נ. מ.

דינסטאָג, דעצ. 2

איקער פארשט. אין קווינס: "מנחם מענדל אין סאוו. פארבאנד", אין רייכע מוזיקאלישע פּראגראם, 8.30 אוונט.

ווילן דורכפירן געזעץ וואס וועט באַ־רויבן וואַרשעווער אידישע בעקער פון זייער פרנסה

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

וואַרשע, נאוו. 21 (איטא).— טויזנטער אידישע בעקער ארבעטער און הונדערטער אידישע בעקעריי איינגנטימער זיינען אין נעפאר צו פארלירן זייער פּרנסה ווייל די מוניציפּאליטעט זוכט צו דעקן די ריזיקע פארלוסטן וואס זי האט פון די מוניציפּאלע בעקעריי.

דער דורכפאל פון די מוניציפּאלע בע־קעריי וואס קאסטן דער שטאט איבער אכט מיליאן זלאטיס, איז א גוואלדיקער. פאר לעצטן יאר אליין האבן זיי געליטן א פארלוסט פון איבער א מיליאן זלאטיס.

די מוניציפּאלע באאמטע האבן באַ־שלאסן צו פארדרינגען די מוניציפּאלע בע־קעריי צו א פּריוואטער דייטשער קאָמ־פּאני, כדי פּטור צו ווערן פון די דעפיצי־טען. אבער די נאציאנאל דעמאקראטן פון'ם שטאט־ראט זיינען קעגן דעם, כלומר'שט אויס "פאטריאטישע מאטיוון". אנשטאט דעם שלאגן זיי פאר, אז אלע פּריוואטע בעקעריין אין שטאט זאלן גע־שלאסן ווערן אונטערן אויסרייד, אז זיי זיינען אין א שלעכטן סאניטארן צושטאנד, — און אזוי וועלן די מוניציפּאלע בעקע־רייען פּטור ווערן פון דער פּריוואטער קאָנ־קורענץ און די געבריכיבער וועלן מוזן קויפן זייער ברויט.

—(::)—

דעבאטע און טאנץ אין ציון זאל זונטאג אוונט

"באשלאסן, אז פּאראקיעל שולן זיינען נויטיק צו פארהיטן יודאיזם", וועט זיין די טעמע פון א דעבאטע צווישן יוניווער־סיטי טשאפּטער הדסה און דער א. צ. א., אין ציון זאל, דעם זונטאג, נאוו. 23טן, 8.10 אוונט. די ערשטע וועט זיין פארטרא־טען פון עליאבעט מאלקין און מאלי קאהן, און די צווייטע — פון סילוועז לייפּסיק און בען פלאטעל.

די ריכטער וועלן זיין א. מ. שינבליין, וו. וו. טאביעס און ה. י. ווייזלדער. דער פארזיצער וועט זיין ל. ד. מאראזניק.

דער אוונט וועט זיך פארענדיקן מיט א טאנץ.

—(::)—

מזל טוב!

א זון געבאָרן צו מר. און מרס. ל. ראָ־בינאוויטש, 436 קאלעדזש עווענו. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד אין דזשענע־ראל האספּיטאל.

פארלאנגט מיליאן דאל. פאנד פאר ארטאדאקס־סישע אינסטיטוציעס

שיקאגא, נאוו. 21 (איטא).— א מי־ליאן דאלאר פאנד פאר'ן אויפהאלט פון די טעאלאגישע שולן און ראבינישע סעמי־נאריען איז דאָ פארגעשלאגן געווארן פון רבי אפּרים ערשטיין, פון שיקאגא. ביי דער האלב־יערלאכער קאנווענשאן פונ'ם פארבאנד פון ארטאדאקסישע רבנים פון די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע. אין וועלכער איבער פופציג דעלעגאטן באַ־טייליקן זיך.

רבי אליעזר סילווער, פּרעזידענט, האט געפאדערט די דערוויילונג פון פעאיקע פּי־רער, וועלכע זאלן ארבעטן פאר דער דער־הויבונג פון די אידישע טראדיציעס.

קאנדידאטן וועלן אדרעסירן אידישע מאסן פאראזאמלונגען זונטאג

א אידישע מאסן פאראזאמלונג, צו באַ־קאנען די אידישע ווייליער מיט די פּראַ־גע פארוויילקס אין די קומענדיקע מוני־ציפּאלע וואלן, פון זייער שטאנדפּונקט, ווערט פארגרופן אויף דעם זונטאג, נאוו. 23טן, 8 אוונט, אין גרויסן תלמוד־תורה זאל, אונטער אויפזיכט פון די פּועלי־ציון.

צווישן די רעדנער וועלן זיין דעפּוטאט א. א. היפּס, י. א. טשעריאק, ש. גרין, מארקוס הייטמאן (שעיער קאנדידאט), מ. א. גרעי (אלדערמאן קאנדידאט), און אנ־דערע ארבעטער קאנדידאטן. מ. אווערבאך וועט זיין פאָרזיצער. דער שולם איז העפלאכסט איינגעלאדן.

א מאסן פאראזאמלונג אונטער אויפזיכט פון נארט־ווינניפּעג רייט־פּייערס אסאָסי־איישן וועט פארקומען דעם זעלבן זונ־טאג, 7.30 אוונט, אין שטייטמאן האל, וואו עס וועלן ריידן מעיאר וועב, פּראָוו. דעפּ. דזשאן ט. הייז און אנדערע רעד־נער, און וואו די מוניציפּאלע פּראגעס וועלן באלייכטן ווערן פון זייער שטאנד־פּונקט. אלע זיינען איינגעלאדן.

—(::)—

פרייע ארבעטער שטימע קאנצערט דעם זונטאג

א קאנצערט און ליטעראַרישער אוונט לכבוד דער "פרייער ארבעטער שטימע" ווערט דורכגעפירט דעם זונטאג, נאוו. 23טן, 8.30 אוונט, אין פרייהייט־טעמפל, אונטער אויפזיכט פון ארבעטער־רינג בר. 169.

א רייכע ליטעראַריש־מוזיקאלישע פּראגראם איז אראנזשירט געווארן, מיט דער באטייליקונג פון אנגעזעענע קרעפטן.

אלע זיינען איינגעלאדן.

דר. הייטמאן, ערמאנאָוו ארבעט, וואס אין מיטהילף פון אלע וואס אנערקענען די וויכטיקייט פון דער דאזיקער צייטונג ווערט געבעטן.

רעגירונג פון אנטעריא וועט ווייטער פארפאלגן די פאראורטיילטע "בראו־קערס" סאלאוויי און מילס

טאָראנטאָ, נאוו. 21.— אזוי שנעל ווי סאלאוויי און מילס, געוועזענע "בראו־קערס", וועלן ארויס פון דער געפענגניש אין לעטברידזש, וועלן זיי צוריק ארעס־טירט ווערן אויף "וואראנטס" פון דער רעגירונג פון אנטעריא, — ווי אטארני דזשענעראל פריים האט דאָ אנאנסירט. זיי וועלן מוזן דורכמאכן נאך א דזשורי פּראָצעס אין יאנווער אין טאָראנטאָ, אויף אנדערע קלאגעס פון שווינדל.

סאלאוויי און מילס זיינען, אויסער די טורמע טערמינען, פאראורטיילט געווארן אין אלבערטא צו געלט שטראפן, — דער ערשטער אויף 200 טויזנט דאלאר, און דער צווייטער, אויף 50 טויזנט דאלאר. די אלבערטער רעגירונג האט לכתחילה גע־זאלט אפּעלירן קעגן דעם אורטייל, פּאַ־דערנדיק א האַרבערע שטראָף, אבער צום סוף האט זי איר אפּיל צוריקגעצויגן.

ווי מר. פריים דערקלערט, האט דאס באוואוינן די רעגירונג פון אנטעריא פאר־פירן אויך קעגן זיי א פּראָצעס, כדי זיי זאלן קריגן זייער געהעריקע שטראָף. די קלאגעס קעגן זיי וועלן זיין גנבה און פאר־שווערונג צו באַגיין שווינדל.

—(::)—

תלמוד־תורה וועט דורכפירן באזאר

צוליב דער נעדריקטער עקאָנאָמישער לאגע פון דער ווייניפּעגער תלמוד תורה, האט איר פּאַרוואַלטונג באשלאסן דורכצו־פירן הייניטיקן ווינטער א גרויסן באזאר. די איינצלהייטן און צייט, וועלן שפּעטער אנאנסירט ווערן.

—(::)—

אין הייניטיקער אויסגאבע:

"הייסע ליבע אין קאלטן צפון"

אן אינטערעסאנטע, לעבעדיקע דערציילונג. וואס שילדערט דאס לעבן אינ'ם קאנאדער ווייטן צפון

פון אלחנן (א. הענסאן, ערמאנטאן)

(זייט 7)

אנב - אורחא

פון מארק

שמועסן וועגן דער אידישער עקאָנאָמישער לאגע

ווען דער סאציאליזם זאל פארווירק־לאכט ווערן אין זיין גאנצער גלאָריע, גלויב איך, אז קיין אידישע עקאָנאָמישע פּראבלעמען וועלן מער ניט זיין.

עס וועט דאָ בכלל פארבלייבן נאָנע ווייניק פון דער וועלט־דריקנדיקער אידי־שער פראגע, — אפילו אירע ריין נאַ־ציאָנאלע עלעמענטן וועלן אויף אין א לויטערער סאציאליסטישער אטמאספע־רע קאָנען געפינען א לייזונג אן באַ־זונדערע שווערקייטן.

מענשן זיינען בכלל מער געגליכן צו לייבן, ווי צו טיגערן. ווען זיי זיינען זאט, קאָנען זיי זיין גוטמוטיק און גרוים־מוטיק.

ווען מענשן וועלן מער ניט דארפן און ניט קאָנען כאַפּן פונ'ם קהל'שן טיש, ווען איינער וועט ניט רייסן דעם ביסן פונ'ם צווייטנס מויל, ווען פאר אלעמען וועט זיין גענוג, — וועט מער ניט זיין קיין שנאה צווישן פעלקער און מענשן.

נו, רייבונגען וועלן אלצאיינס פאר־קומען. עס וועלן נאָך אלץ זיין מיינונגס־צוזאמענשטויס צווישן מענשן און א געוויסע אפּגרעניצונג צווישן פעלקער.

אבער קיין פאַרניכטנדיקע ביטערקייט וועט ניט זיין. מענשן וועלן קאָנען לעבן ווי מיטגלידער פון איין זאטער גוטדער־צויגענער פאמיליע, צווישן וועלכע עס קומען אויף אפּט פאר רייבונגען, אבער דאס גייט דורך אן טומל, אן גשלעגן, און באלד פארגעסט מען זיך אויף דעם אין דער געמיינשאפטלאכער ארבעט.

* * *

אבער דער סאציאליזם, אין זיין פולן פארגנוגן, איז א זאך פון דער צוקונפט.

דאס בעסטע וואס מיר קאָנען דערווארטן איז אונזער דור, און אפשר נאָך פאר דורות און דורות, איז, אז מיר זאלן דורכמאכן די איבערגאנג שטופּעס צום סאציאליזם.

אולעלע קאָנען געמאכט ווערן דיי־הערט אין, לאמיר עס אנרופן, גוואלד־וואל, ווי מען פּרובירט עס צו טאָן אין סאוועט רוסלאנד.

אדער דער איבערגאנג ווערט פארווירק־לאכט, ווי א סך מענשן גלויבן, אז אבזיכטן, נאָר אויף א נאטירלאכן אופן, און ער גייט אין זיגזאגן, ווי אין דיי קאַ־פּיטאליסטישע לענדער, וואו די קאָנצענ־טראציע פונ'ם קאפּיטאל און פון דער פּראָדוקציע, מיט דער גרויסער אנטוויק־לונג פון דער טעכניק, פירן במילא צום סאציאליזם.

אבער אט דער פּראָצעס, — זאל עס זיין דער איבערגאנג צום סאציאליזם אדער עטוואס אנדערס, — איז דער פּיינ־לאכסטער פאר'ן אידישן פעלק. אין אים ווערן מיר צעמאלן אונ'ציריכן אויף פּיצ־לאך, און בין מען דערהארט די נחמה, קאָן נאָך ארויס די נשמה, שונאי יש־ראל . . .

* * *

אין א פריערדיקן שטוקן האב איך שוין דערמאנט, ווי די אידישע עקאָנאָ־מישע לאגע ווערט דאָ, ביי אונז אין אמעריקע, אלץ וואַקלדיקער, ווי די אלטע קוואלן פון פּרנסה ווערן פאר אונז פאר־שלאסן, און ווי צו די נייע קוואלן לאזט מען אונז ניט צו: ווייל, ווען ס'איז ני־טא געגוג פאר אלעמען, הויבט עס זיך אָן טיילן אין "איינענע" און "פרעמדע", און איינענע זיינען, נאטירלאך, ביל־כער.

ענלאכע לאגעס האבן געפירט צום פינסטערן אנטיסעמיטיזם אין די אייראָ־פּייאישע לענדער, און מיר קאָנען נאָר ניט זיין זיכער, אז מאָרגן זאל דער סאָרט אפּענער אנטיסעמיטיזם אויף ניט קומען אהער (דער פארשטעלטער אנטיסעמי־טיזם איז שוין דאָ).

נאָך ערגער אבער איז די לאגע אין סאָ־וועט רוסלאנד, וואו מען לויפט צום סאָ־ציאליזם. יעדער שריט אין דער דאזי־קער ריכטונג מאכט א חורבן אינ'ם אי־דישן לעבן, — און ווער ווייס וויפיל צו־דען פון די פרוכט פונ'ם סאציאליזם, אויב ער זאל דארטן וועו פארווירקלאכט ווערן דורך די מעטאָדן וואס ווערן דאָרט באנוצט!

* * *

עס איז דערפאר קלאָר, אז צו זיצן און וואַרטן ביז דער סאציאליזם וועט קומען און ווערן פאר אונז לייזן אלע קשי'ה'ס און פּראָבלעמען, מיינט פאר אונז לאזן זיך אונטערגיין, איידער נאָך מיר אדער די דורות וואס קומען נאָך אונז וועלן דער־לעבן די ישועה.

עס איז נאָך א גרעסערער אומזין פאר די וואס גלויבן ניט אינ'ם ערדגילטיקן זיג פונ'ם סאציאליזם, אז די אידישע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען קאָנען געלייזט ווערן דורך פּראָטעסטן און דורך א קאמף קעגן דיסקרימינאציעס, ווען די דאזיקע דיסקרימינאציעס זיינען א נאטירלאכער פּועל־יוצא פון א סיסטעם, וואו יעדער יחיד מוז מיט ציין און נעגל קעמפן פאר אן ארט אין דער געזעלשאפט, און וואו יעדער איינער זוכט צו כאַפּן וואס א גרע־סערן ביסן פאר זיך.

מיט קאלטע רפואות קאָן מען ניט צו־טרעטן צו דער לייזונג פון דעם פּראָבלעם. אין די גרעניצן פון די עקזיסטירנדיקע מעגלאכקייטן דארף געטאָן ווערן אלץ וואס מען קאָן, געווונט צו מאכן דאס אי־דישע עקאָנאָמישע לעבן און אוועקשטעלן עס אויף געזונטערע יסודות.

עס איז מער אן אי־נערלאכער קאמף, ווי א דרויסנדיקער.

דאס איז א נאציאָנאלע ארבעט, וואס דארף געטאָן ווערן אויף א נאציאָנאלן מאסשטאב.

און די כחות דארפן אנגעווענדט ווערן

(שלוס אויף דער לעצטער זייט)

THURS. N

Classif

Sheps

MUTU
874 Main St

SCOTT
11 C.P.R. Of

R.B.

WILLOW
288 GRAI

AACTIV

PROF. S
Ph. 28 80

אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווינניפעג

טרוימער און קעמפער

ש. אנ-סקי

(שלמה זאנוול ראפאפארט)

אין יעדער צייט און אין יעדן דור האבן אויף דער וועלט געלעבט מענשן וואס זיינען גרייט געווען צייער לעבן אפצוגעבן פאר'ן גליק פון אלע מען, אין קאמף פאר א בעסערער און שענערער וועלט. עס זיינען שטענדיק געווען מענשן וואס האבן זיך נים באנוגנט בלויז מיט'ן וואכעדיקן טאג־טעגלאכן לעבן. נאר האבן אין הארצן געטראגן א חלום פון א גליקלאכער צייט ווען מענשן וועלן נים מער זיין איינער צום אנדערן ווי וועלף, נאר ברידערלאך לעבן צווישן זיך.

איינער פון אט די טרוימער איז אויך געווען ש. אנ—סקי. זיין אמת'ער נאמען איז געווען שלמה זאנוול ראפאפארט. ער איז געבוירן געווארן אין יאר 1863, אין דער רוסישער שטאט וויטעבסק. זיין יוגנט האט ער פאר־בראכט אין א פרומער אידישער סביבה. אבער שוין אלס 17-18 יאריקער בחור'ל האט ער זיך אנגעהויבן אריינטראכטן אין דער לאגע פונ'ם דא־מאלסטדיקן רוסישן ארבעטער און פויער, דערזעענד דעם עלנט און וועלכן זיי האבן געלעבט און באשלאסן עפעס צו טאן כדי לייכטער מאכן זייער גורל.

וועלנדיק זיין נעענטער צום ארימען רוסישן פויער, האט זיך אנ—סקי אויסגעלערנט שמידעריי און איז אוועק אין דארף ארבעטן. דארט האט ער זיך אנגעטראפן מיט די דארפס־ארבעטער, זיי געהאלפן אין דער ארבעט, גע־לערנט מיט זיי און מיט זייערע קינדער און גלייכצייטיק זיי אויפגעקלערט וועגן די אמת'ע סיבות פון זייער נויט, וועגן דער רשעות פונ'ם צאר און זיין פאלקס־פיינטלאכע רעגירונג. די רוסישע פאליציי האט זיך באלד ארום־געזעהן אז אנ—סקי איז עפעס נים פון די פשוט'ע מענשן. ס'איז איר ניט געפעלן געווארן וואס ער רופט אפט פויערים פארזאמלונגען אין זיי האט אים פארווערט זיין אין דארף. אנ—סקי איז דאן אוועק צו די ארבעטער פון די זאלץ־שאכטן און קוילן־גרובן און דארט ווייטער געפירט זיין אויפקלע־רונגס ארבעט. ער האט אומעטום געטראפן אן געמונטערט צום קאמף פאר א נייעם גליקלאכן לעבן.

אנ—סקי האט פון זיין פריסטע יאר געהאט א חשק און פעאיקייט צו שרייבן דערציילונגען אין בילדער פון לעבן. זיינע אלע איבערלעבונגען אין דער צייט, וואס ער האט ארומגעוואנדערט צווישן די רוסישע פויע־רים און ארבעטער האט ער טאקע שפעטער באשריבן און גלייכצייטיק גע־שילדערט די נויט פון רוסישן ארימען פאלק, וואס האט געקרעכצט אונ־טער'ן יאך פונ'ם גרויזאמען צאר.

אלס זייענדיק ארום 30 יאר אט אנ—סקי אויעק קיין פאריז, כדי זיך נעענטער צו באקענען מיט'ן לעבן פון די דארטיקע ארבעטער. אין פאריז האבן אין יענער צייט געלעבט א סך רוסישע אידן, וואס האבן געמוזט פון רוסלאנד אנטלויפן צוליב זייער סימפאטיע און ארבעט לטובת די ארימע מאסן. דארט האט זיך אנ—סקי אנגעהויבן שטארקער פאראינטערעסירן מיט'ן לעבן פון די אידישע ארבעטער און אויך אנגעהויבן אפטער שרייבן אין אידיש. דאן איז ער אריין אין דער אידישער ליטעראטור, וועלכע ער האט באריינגעקריגט מיט א רייע אינטערעסאנטע לידער, דערציילונגען, דראמעס און פאנטאסטישע פעעמען.

אנ—סקי האט זיך באזונדערס אפגעגעבן מיט זאמלען און פארשי־דענע אידישע פאלקס־שאפונגען ווי: לידער, מעשה'ס, רעטענישן מנהגים און גלויבונגען. ער האט דערזעען אין אט די שאפונגען פון פאלק אן אוצר פון חכמה און שייניקייט. אייניקע פון זיינע ווערק, ווי למשל, "דער אשמדאי" און "דער דיבוק" שפיגלען טאקע מיט זיך אפ א שטיק פון יע־נער וואונדערלאכער וועלט פון פאנטאזיע און גלויבונגען.

אין דער אידישער ליטעראטור איז נאך אנ—סקי אלס דער מחבר פון "חורבן גאליציע". דאס איז א בוך, אנגעשריבן אין דער צייט פון דער גרויסער וועלט־מלחמה אין די יארן 1914-18. אנ—סקי שילדערט דארט די שרעקלאכע יסורים און פיין וואס די אידישע באפעלקערונג אין גאליציע האט דורכגעלויפן אין דער גרויסער וועלט־מלחמה.

געשטארבן איז אנסקי דעם 8טן נאוועמבער, 1920, אין ווארשע. אויף דעם ווארשעווער בית־עולם געפינט זיך דער קבר. צו וועלכן עס קומען יאר־איין, יאר־אויס מחנות ארבעטער און קינדער פון די אידישע וועלטלאכע שולן, טראגנדיק בלומען קרענץ. צום שותפות'דיקן מאנומענט פון פרץ, יעקב דינענזאן און ש. אנ—סקי.

ש. ר—ט.

רעטענישן

16. האט בלעטער און איז ניט קיין בוים; האט א רוקן און איז ניט קיין מענש.
17. האט ניט קיין פיס און גייט; האט ניט קיין מויל און ציילט; האט ניט קיין הענט און שלאגט.
18. אלעמען באגייט דאס, אלעמען באר־קלערט דאס, און אליין גייט עס נאר־קעטערהייט.
19. פליט אן פליגלען, מויערט אן ציג־לען; ליינט זיך ווי א האר און שטייט אויף ווי א נאר.
20. גרין ווי גראז — נאך ניט דאס; רויט ווי בלוט — נאך ניט גוט; שווארץ ווי קויל — דאס איז וואויל.

די ענטפערס אויף די רעטענישן פון פרייטיק, דעם 31טן אקטאבער זיינען:
6. א קארטאפל; 7. ווען די טיר איז אפן; 8 א שוואס; 9. פאר געלט; 10. א לאמעד (5).

קינדער, שיקט צו ענטפערס אויף די רעטענישן.

הייצמאן און קא.

נעמען זיך דאס פארגעניגן
צו אנאנסירן די באשטימונג
פון דער

WINNIPEG PIANO CO LTD

אלס פארטרעטער
פון דער

הייצמאן פיאנאָ

אין מאניטאבא, וועסטערן אנטעריא און אין א טייל פון איסטערן סאסקאטשעוואן. דזש. ה. מעקליין און קא., לימיטער, וועט פארזעצן צו פארטרעטן די הייצמאן פיאנאָס אזוי ווי פריער.

די דאזיקע צווייפאכע איידזשענסי און צוגעגע־בענע פארטרעטערשאפט וועט נאך מער באטאָ־נען די אומבאזיגבארע פאזיצע פון וואס די קא־נאדער אנפירנדיקע פיאנאָ געניסט זינט 1850, און אין דער זעלבער צייט איז עס א גאראנטיע צו הייצמאן, קונים פון אבסאלוטער צופרידנ־הייט אין די בעסטע עפישענס און פערזענלאכע באדינונג.

לידער

די קראנקע ליאלקע

פון א. פראוואטינער
(פון רוסישן)

—וואס־זשע מאכט איר ליבער דאקטער
וואו זענט איר ביז איצט געווען?
שנעל באטראכט מיין קראנקע ליאלקע,
זאגט, וואס איז מיט איר געשעען...

— אייער ליאלקע איז א קראנקע:
זעט, אין קאָפּ האט זי א לאך,
אויפ'ן קנאך פון רעכטן פיסל —
איז פאראן אן איבעראראך . . .

— טויג מיין ליאלקע שוין צו גארניט?
שנעלער דאקטאר, ניט א קלער . . .
קאן מען אפשר זי אויסהיילן:
צי דאס איז פאר אייך צו שווער?

— נעמט זיך ניט אזוי צום הארצן,
ליבע מיידעלע, נעטרייע . . .
מיר דאקטוירים קאנען מאכן —
איר א קעפעלע א נייע.

—און דאס פיסל ליבער דאקטאר:
קאן מען אויך דאס מאכן גאנץ?
אין א וואך אויף מיין געבורטס־טאג,
וועט זי דארפן גיין א טאנץ . . .

—צו דעם פיסל א רפואה,
וועל איך פרוואוון איר פארשרייבן,
לאמיר האפן ליבע מיידל,
אז זי וועט קיין קאליקע ניט בלייבן.

—א שיינעם דאנק אייך ליבער
דאקטאר,
אז איר וועט מיין ליאלקע' גוט
באהאנדלען,
א מתנה וועט איר קריגן,
נים, און ראזשינקעס און מאנדלען...

—א שיינעם דאנק. איך דינג זיך
קיינמאל,
מען מוז די ארבעט טאן געשווינד.
איך ווייס ווי שווער עס איז א מאמען
צו דערציען איר א קינד . . .

—(::)—

האניג

עני ראגינסקי

בליען בלומען זייער שיין,
איבעראל אין אומעטום.
קומען אן די בינען
מיט א פרייליכן זשום־זשום.

זוינן זיי דעם האניק
פון די שיינע בלומען,
פריילאכע צום בינשטאק
האלטן זיי אין קומען.

קומט אין הארבסט דער פארמער,
טראגט אין האנט א מעסער,
שניידט ארויס דעם האניג,
און ליינט אים אין די פעסער . . .

י. ל. פרידזשול, קאלגארי.

—(::)—

פערעלע

פון לאה ראזנפעלד

די קליינע שיינע פערעלע,
זי איז אזא מין קליינע,
זי האט צוו ייקליינע פיסעלאך,
און איינעלאך צוויי שיינע.

זי גייט זיך אלע טאג ארום,
אין דער פרייער, שיינער וועלט;
זי האט צוויי קליינע פיסעלאך,
און קוקט אויף אלעמען און קוועלט.

—(::)—

שאראדעס

נו. 4 און נו. 5

ווער בין איך?

כ'פארמאג איין טאכטער
און צוועלף זין,
האט מען איינעם פארקויפט —
טרעפט ווער איך בין.

איך האב גערעדט
פון אייביקן שלום,
אקערס 'שטאט שווערדן —
דאס איז מיין חלום.

דער ענטפער אויף דער שאראדע נו. 2 (פרייטאג, דעם 31טן אקטאבער) איז "א וואסער".

קינדער, שיקט צו די ענטפערס אויף די שאראדעס.

שאראדע נו. 3 איז צונויפגעשטעלט גע־ווארן פון מילקע שיינים.

—(::)—

וויצן

נעם אים אריין און ווארף אים ארויס!

צו א קארגן גביר איז אמאל געקומען אן ארימאן בעטן א נדבה. דער גביר האט אים גארנישט געגעבן און נאך גענומען זידלען. דער ארימאן האט ניט געשווינען. א ווארט פאר א ווארט ביז דער גביר איז אין כעס געווארן און געהייסן דעם דר־נער ארויסווארפן דעם ארימאן אין דרויסן. דער ארימאן האט אבער אלץ ניט גע־שווינען.

דער גביר האט ניט געוואוסט, וואס צו טאן. פאר גרויס פארדרוס האט ער גענומ־מען שרייען צום דינער:

— נעם אים צוריק אריין און ווארף אים נאכאמאל ארויס!...

קינדער, שיקט צו שיינע וויצן, וועלן מיר זיי דרוקן.

פון וואך צו וואך

אידיש דורך דער ראדיא

זעלטן ווען מיר הערן דורך ראדיא א אידיש ווארט. אנדערש איז אין קאוונע. דורך דער ראדיא ווערן דארט געהאלטן רעדעס אין אידיש זייער אפט, אזוי האט איין ראדיא געזעלשאפט פאר דעם יאר דורכגעפירט 20 אידישע רעפעראטן (לעס־ציעס).

מארים ווינטשעווסקי'ס פייערונג

אלע אידישע שולן, אלע אידישע קאלאָ־ניעס און ביבליאטעקן פון סאוועטן רוס־לאנד אויס'ן נאמען פון מארים ווינטשעווי־סקי, האבן באשלאסן ארויסצוגעבן א קאָ־לעקטיוון זאמעלבוך לכבוד דעם 75 יאר־קען יובילעי פונ'ם זיידז.

מארים ווינטשעווסקים ווערק

ס'איז פארטיק געווארן די 10 בענדיקע אויסגאבע פון מארים ווינטשעווסקים ווערק. זיי זיינען רעדאגירט געווארן פון קלמן מרמר.

איבער 100 מאל "קידוש השם"

אין ווארשע איז שלום אש'ס "קידוש השם" געשפילט געווארן איבער 100 מאל אין איין סעזאן. אוונט נאך אוונט איז די דאזיקע פיעסע געשפילט געווארן דעם טעאטער איז תמיד פול געפאקט געווען איבער די ברעגעס. ווען ס'איז געשפילט געווארן דאס 100־טע מאל איז דורכגע־פירט געווארן לכבוד דער געשעעניש א פייערונג.

מענדעלעס און דינעזאנס בריוו

נחמן מייזל, באוואוסטער ליטעראטור קריטיקער און רעדאקטאר פון די "ליטעראָ־רישע שריפטן" (אין ווארשע) איז צוגע־טראטן ארויסצוגעבן א זאמלונג פון בריוו צווישן מענדעלע מוכר ספרים און יעקב דינעזאן. בריוו עפענען אויף אינטימע נש־מה טיפענישן פון שרייבער און דאס וואר־פט א קלארערן ליכט אויף די ווערק פון אזא שרייבער.

לענינס בריוו

דער מלוכה פארלאג אינ'ם סאוועטן פארבאנד האט ארויסגענעבן א זאמלונג בריוו פון לענינען צו זיין ברודער, שוועס־טער, עלטערן און פריי. די בריוו ווייזן, אז דער פירער פון דער רוסישער רעוואָ־לוציע האט געהאט צו זיינע נאענטע א סך ווארימקייט און ליבע.

יובילייאום

די פייערלאכע פארזאמלונג, וואס איז געווען איינגעארדנט פון דער בערלינער סעקציע פון אידישן וויסנשאפטלאכן אינ־סטיטוט לכבוד ש. דובנאוו'ס יובילייאום, האט צונויפגעקליבן זייער א גרויסן עולם. דער בעל יובל אליין איז אבער ניט גע־קומען. אזא באשיידענער מענש איז אונ־זער גרויסער געשיכטע שרייבער.

שמעון דובנאוו קומט ניט צו זיין א נייע דערפינדונג

דער שפאנישער געלערנטער אינזשע־נער זשאר־דע־לא־ציערווא האט אויפגע־בויט אזא אעראפלאן, וואס וועט זיך קאָ־נען אראפלאזן אויף א פלאץ, ניט גרע־סער פון א דורכשניטלאכן צימער. די, וואס ווייסן וואס פאר א גרויסן גוט איינגעגער־דענטן פלאץ ס'איז נויטיק פאר אן אעראפ־לאן זיך אראפצולאזן, וועלן פארשטיין וואס פאר א גרויסע באדייטונג די דער־פינדונג וועט האבן פאר לופטפליעריי.

—(::)—

ענטפערס

דוד טעלנג, ווינניפעג.

דיין קאמפאזיציע וועגן ארבעטסלאזיר־קייט וואלטן מיר גערן גערדרוקט, ווען ס'זאל זיין אנגעשריבן אדער ווי אז אר־טיקל, וואס דערציילט וועגן דער נויט און עלנט פון די ארבעטסלאזע. און וואס מען וואלט געדארפט טאן כדי גרינגער צו מאכן זייער לאגע, אדער ווען דו וואלסט עס גע־שריבן אין פארם פון א מעשה וועגן אר־בעטסלאזע. פרואוו עס אנשרייבן נאכ־אמאל.

חיים שיינין, קאלגארי.

דיין "אונטערשייד פון דער אידישער און ענגלישער שול" איז נישט גענוג קלאר ארויסגעבראכט. דיין פארלאנג, אז די קינ־דער זאלן זיך ארויסזאגן וועגן דעם, וואלט געקאנט דורכגעפירט ווערן, ווען דו זאלסט עס אנשרייבן אין א בריוו צו די קינדער און ארויסזאגן זיך קלאר.

עני ראגינסקי, קאלגארי.

דיין לידעלע, וועט געדרוקט ווערן. שיק צו נאך עפעס. אפשר קאנסטו שרייבן וועגן דער שול וואו דו לערנסט?

עוועלין פאפערני, קאלגארי.

די שרייבסט נאנץ שיין אידיש. אזעל־כע מעשה'לאך אבער זיינען דא אין א סך ביכלאך. שרייב עפעס אנדערש.

צו פיל זויערקייט

קאנען זיין די אורזאך פון יענע אפטע קאפווייטיקן

ון עז אין אייער מאגן איז פאראן צו־פיל זויערקייט, מוזט איר זיך צווינגען צו ארבעטן און אפילו פארגע־ניגנס איז א צו גרויסע אנשטריינגונג. דער אפעטיט טייט פארלארן: די פאר־דייאונג איז שלעכט; די גאנצע סיס־טעם ליידעט.

לאבאראטאריע טעסטן ווייזן אז א זויערקייט צושטאנד קומט צוליב טעות'ן אין אונזער מאדערנער דיעטע. איר דארפט אבער ניט ווארטן צו האבן טראבל מיט אייער דיעטע.

נעמט א פולע לעפל פיליפס מילק אף מאג־נעזיא.

דאס וועט נעטראליזירן דעם איבער־פלוס זויערקייט מאמענטאל; וועט אייך מאכן צו פיל ווי א נייער מענש אין בלויז עטלאכע מאמענטן.

נעמט אביסל ווען הארץ ברענונג, קאפווייטיקן, ניט־גוטקייט, נודנעקייט, אומפארדייאונג אדער איבלקייט ווייזן אז די פארדייאונג סיסטעם ווערט צו זויער. ווען איר דערפילט קאלט אדער איך פילט פויל, שוואך, פארשטאפט, פיליפס' מילק אף מאגנעזיא האט א צארטע אפפיר ווירקונג.

אנגענעם צו נעמען. אינדארסירט פון דאקטוירים פאר 50 יאר און צוגעשריי־בען איבעראל. פאר מענער, פרויען און קינדער. די ריכטיקע איז שטענדיק א פליסיקייט; דאס קאן ניט נעמאכט ווער־דן אין טאבלעט פארם. עס טראגט שטענדיק דעם נאמען "פיליפס" פאר אייער באשיצונג.

גרויסער עולם האט זיך באטייליקט אין דער חנוכת הבית פייערונג פון דער פאלקס שול

פון ח. בן מענדל

א שיינער, אינטימער, העכסט־פריינט־לאכער און נייסט־רייכער אוונט איז דורכ־געפירט געווארן אין פאלקס שול צום חנו־כת הבית. כאטש פלאץ איז געגעבן געב־ווארן פאר אלע וואס מען האט דערווארט־טעט, — זיינען דאך געקומען א סך מער ווי מ'האט דערווארטעט. אזוי, אז די נאענטסטע טור, האבן גדארפט שטיין און ווארטן, אבער אזוי ווי אלע האבן זיך באטראכט ווי "מיטגלידער פון איין משפ־חה" איז די שטימונג געווען א פרייליכע און גוט־מוטיקע.

דער מאלצייט איז סערווירט געווארן אין דעם נייעם לעקציע זאל. דער זאל האט אלעמען איבעררא שט מיט זיין ציכטיקייט, ליכטיקייט און גרויסקייט. מרס. לעווינס געשמאקע מאכלים האבן בייגעטראגן צו דער גוטער שטימונג — און די געזאנגען פון יונגערע עלעמענטן — צו דער יום־טוב'דיקייט.

י. העסטרין, פארזיצער, האט ווארים באגריסט די נעסט, דערקלערנדיק די צילן פון דער פאלקס־שול און דאס איז, צו דערגרייכן דאס דאס איז אנדערע שולן האב־בען פארגאנגלעסיקט. נאך מיט 20 יאר צוריק איז ארויסגעלאזן געווארן דער רוף צו גרינדן פאלקס שולן מיט'ן צוועק צו פארבינדן דאס אידישע קינד צום אידישן פאלק, און אום דאס צו דערגרייכן דארף מען נעבן א מעגלאכקייט דעם קינד צו באקאנען זיך מיט דער נאצער לעבנס גע־שיכטע פונ'ם פאלק. די תלמוד תורות האב־בען נעמאכט דעם פעלער וואס זיי אונ־טערשטריכן בלויז די אלטע פארגאנגענע־הייט און פארגעסן די קענטניס: די פרץ שול ווידער, שניידט ארונטער ווי עס וואלט איינגאנצן ניט עקזיסטירט, די נאנ־צע רייכע פארגאנגענהייט. די פאלקס שול וויל פארפאלקאמען די אידישע דערציי־אונג און איר גאנצקייט.

דאן האט דער פארזיצער איבערגעגעבן א חשבון פון דעם גרינדונגס קאמיטעט, אונטערשטרייכנדיק דעם פאקט, אז די שול איז איינגאנצן זעלבסטשטענדיק. די 177 קינדער וואס לערנען איצט אין דער שול דעקן דעם גאנצן לער־בודזשעט. עס זיי־נען בלויז דא אויסגאבן אין פארבינדונג מיט דער געביידע. וואס די פאלקס שול געזעלשאפט וועט דארפן דעקן — אין דערפאר ווערט עס אפעלירט צו די אנווע־זנדע עלטערן און פריינט צו ווערן מיטגלי־דער פון דער געזעלשאפט.

איבער 80 פערזאן האבן זיך פארשריבן און האבן איינגעצאלט זייער מיטגלידער־שאפט און אזוי איז געשאפן געווארן ארום $500.

דער פארזיצער האט דאן געגעבן דאס ווארט צו ה. י. ווייזדער, וועלכער האט אינ'ם נאמען פון די עלטערן פון די קינ־דער וואס לערנען זיך אין פאלקס שול, גראטולירט די לערער און פארוואלטונג מיט דעם ביז איצטיקן דערפאלג, אויסדרי־קענדיק זיין צופרידנקייט און איינשטימי־קייט מיט די צילן פון דער פאלקס שול.

לערער טוזמאן האט מער גרינדלאך אנטוויקלט די פרינציפן פון אידישער דער־ציאונג אין אלגעמיין און די ראל פון דער פאלקס שול און דער היים.

א. אסאווסקי האט ווארים באגליסט די פאלקס שול און אויסגעדריקט זיין צור פרידנהייט מיט דער דערקלערונג פונ'ם פארזיצער, אז די שול באצוועקט ניט צו קאנקורירן מיט די אנדערע אידישע לער־אנשטאלטן, נאר אויסצוטרעטן א נייעם וועג. ער האפט, אז די ת"ת און די פרץ שול, סטימולירט פון דער ארבעט פון דער פאלקס שול וועלן מאכן פארזוכן צו אי־בעריאנן די פאלקס שול.

א טיפן איינדרוק האט געמאכט הער ראבינאוויטש. לערער פון ת"ת, וועלכער האט געשילדערט די סוביעקטיווע און אב־יעקטיווע שווריקייטן וואס א לערער מוז באקעמפן. און האט אויסגעדריקט די האָ־פענונג, אז די לערער פון דער פאלקס שול וועלן געפינען דעם אויסוועג — די דאזי־קע שווערקייטן צו באזייטיקן.

ליפשיץ האט באגריסט די שול, אין נא־מען פון דעם סיריקין ברענטש, פועלי ציון.

צום סוף האט געגעבן דר. שאפירא, וועלכער האט גרינדלאך געמאלן א בילד וועגן די צילן און שטרעבונגען פון דער פאלקס שול. אפשטעלנדיק זיך אויף דעם גרונד עדאנק, אז דאס אידישע קינד וועט אין דער צוקונפט דארפן אויסשטיין א שווערן לעבנס קאמף, דורך דעם וואס מיר שטיין איצט ביי דעם שוועל פון א גרוי־סער אלגעמיינער סאציאלער רעוואלוציע, — האט דר. שאפירא אנגעגעבן די פאר־שייענע מיטלען וואס א אידישע שול דארף אנגעמען אום צו צוגרייטן דאס קינד גרינגער צו באזיגן די שווערקייטן און מאכן אים פעאיק לעבן ווי א גאנצער ווייר־דיקער איד אין מענש. ס'איז געווים אומ־געהייער שווער. האט דער דערנער געזאגט, צו צווינגען א קינד לערנען צ. ב. 3 שפרא־כען, אבער דאס איז אומפארמיידלאך, דערפאר אבער דארף מען זוכן מיטלען און ווענן ווי אזוי דאס קינד זאל גרינגער און שנעלער אויסלערנען דאס וואס עס דארף לערנען. א אידיש קינד דארף זיין בעסער באוואפנט פאר זיין לעבנס קאמף און די פאלקס שול שטרעבט די דאזיקע מיטלען צו געפינען. דערצו דארף מען דאכן ניט נאר א געוויסנלאכע שול, נאר שענערע, בע־סערע און מער צוצייענדע שול, אויסגע־שטאטעט מיט א ריכטן שול אפארט. וואס די שול פארמאגט איצט איז ווייט ניט גענוג; אבער מיט דער מיטארבעטערשאפט פון די עלטערן און פריינט פון א פאלקס־מענער אידישער דערציאונג, וועט מען דאס אלץ קאנען דערגרייכן, — האט ער געזאגט.

דער איינדרוק פון דער חנוכת הבית פייערונג איז געווען זייער א געהייבענער, און די צאלרייכע טור און פריינט פון דער נייער פאלקס שול האבן זיך געפילט אמת יום־טובדיק. דאס איז געווען א שיי־נער ווערטפולער אוונט. וואס וועט מיט יראת הכבוד פארצייכנט ווערן אויף די ערשטע בלעטער אינ'ם נייעם בוך פון דער נייער אידישער פאלקס שול אין ווינניפעג.

סעם שאר

מאכט באקאנט צו אלעמען, אז ער איז איצט פאר זיך אליין אין
564 סעלקירק עווענו
ספעציאליזירט זיך אין
גלעזערייי
און מאנופעקטשורינג פון אלע סארטן
ווינדאוס און טירן
צו זייער מעסיקע פרייזן
אפשאצונגען פריי
זייער פינקטלאכע באדינונג
טעלעפאָן 55 812

פיינט אייער הויז איצט

שיין, גוט און בייליק
ראיעלע ארבעט אין צופרידנהייט
MAX GORDON
484 FLORA AVE.

פרייע באדינונג

מיר וועלן טעסטן די טיובס פון אייער ראדיא
פריי
ברייננט זיי צו אונז
אדער טעלעפאנירט אונז און מיר וועלן קומען צו אייך
Manitoba Drug Store
587 Selkirk Ave Ph 52 117

א היים!

ווען איר זייט אוועק
פון דער היים
אין
לעווינס כשר רעסטאראן
47—49 מארטא סט.
בלייבט די סאמע פרישע און בעסטע פראדוקטן ווערן נענוצט אין אונ־זערע מאלצייטן און שטריינג כשר בהכשר הרבנים
ליכטיקע רייניע צימערן פאר געסט מיט דער בעסטער באדינונג
פאר חתונות, פארטיס, באנקעטן און א. וו. האבן מיר די פיינסטע אקאמאדייטשאן מיט א מאנץ פלאר פאר 100 פארלאך
מיר שטעלן צו מאלצייטן פאר אלע אונטערנעמונגען אויך אויסער אונזער איינענעם פלאץ
Levin's Commercial Kosher Restaurant
47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

Carillon Cheese

א געשמאקער נייער קעז
גלאט אין טעקסטשור—
פיין אין פלייוואר
פרעגט אייער גראסער פאר דעם היינט

CARILLON CHEESE COMPANY, OTTAWA, CANADA

ברודער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פארטזעצונג)

דער שיינער דזשעק איז ווידער געווא־רען אויפגערעגט:

— דזשאנסאן ענד קאמפאני! — האט ער אויסגערופן, — דאס איז דאך איינער פון די רייכסטע באנקירן אין לאנדאן.

דער רויטער דזשאן — איז דזשאנסאן! ער איז אויך די קאמפאני . . . ער האט עס אבזיכטלאך געטאן, ווייל עס פאסט אזוי.

— געוויס די פירמע דזשאנסאן ענד קאמפ. איז איינע פון די רייכסטע באנק געשעפטן אין לאנדאן, דער שעף אבער, דער קאפ פון דער פירמע, וואוינט ניט אין לאנדאן, ער איז קראנק און די דאק־טוירים האבן אים געהייסן וואוינען אין עגיפטן.

— איך זע דאך אבער דעם רויטן דזשאן יערן טאג אין שענק? האט דער שיינער דזשעק אויסגערופן.

— דאס איז דאך אבער דער גאנצער שפאס, האט דער פראפעסאר געלאכט, דער רייכער באנקיר דזשאנסאן וואוינט אין עגיפטן און אין לאנדאן וואוינט דער אריטער שענקער, וועלכן אלע קאנען אונ־טער דעם נאמען דער רויטער דזשאן. אלע ווייסן, אז דער רויטער דזשאן האט רויטע האר, דער באנקיר אבער איז אן אלטער מאן מיט א גרויען קאפ.

— א, איך פארשטיי, — האט דער שיי־נער דזשעק אויסגערופן, — דער רויטער דזשאן טראגט א מאסקע!

— גאנץ ריכטיק, אלזא דער רויטער דזשאן אדער דער באנקיר דזשאנסאן, — האט געפרעגט א מענשן וועלכער קאן זיין אונזער קאפיטאן, ווי וועט ער עס אבער מאכן, אז דער דאזיקער גראף אדער לארד זאל אננעמען די דאזיקע אנשטעלן?

— דאס וועט דער באנקיר דזשאנסאן שוין באזארגן. ער וועט אזוי באארבעטן דעם לארד אדער דעם גראף, אז ער וועט מוזן אלעס טאן, וואס דער באנקיר דזשאנ־סאן וועט אים הייסן, דאס וועט קאסטן געלט, עס וועט אבער אריינברייגגען געלט, דער באנקיר דזשאנסאן וועט זעען צו האל־טען דעם לארד אדער דעם גראף אזוי אין די הענט, אז ער וועט זיך ווארפן צאפלען און דרייען, ווי א ווארים, ער וועט דאס אבער דאך מוזן טאן, ווייל דער באנקיר דזשאנסאן וועט הערשן איבער אים.

— דאס איז געוויס זייער שיין, ווייסטו ווער דער דאזיקער לארד איז? קאנסטו מיר ניט זאגן ווי ער הייסט?

— יא, מיין פריינט, איך וועל עס דיר זאגן, ווען דו וועסט מיר זאגן וואו גראף געארב פאן טשעזוויק געפינט זיך איצט, אויב דו זאגסט ניט, וועל איך אליין זיך לאזן אים זוכן . . .

—איך פארשטיי ניט! ווי קאנסטו אים זוכן . . . — האט דער שיינער דזשעק אויסגערופן, ווייסטו דען ניט, אז ווער עס פאלט אראפ אין דיין הויז דורך דיין געהיימער טיר, דער . . .

פלוצלונג האט דער שיינער דזשעק פאר־ביסן מיט די ליפן, ער האט זיך ארויסג־כאפט, ער האט געזאגט מער, ווי ער פיל ער האט געדאראפט זאגן.

דער פראפעסאר האט פון אים קיין אויג ניט אראפגעלאזן. ערשט איצט האט ער געוואוסט, אז גראף געארב טשעזוויק גע־פינט זיך אין אן ארט, וואוהין דער שיי־נער דזשעק קומט, אדער נאך מער, דער שיינער דזשעק האט אים ערגעץ באהאלטן.

— נו, דזשעק, איך וועל דיר זאגן, ווער עס וועט זיין אונזער הויפטמאן — לארד ווילאם דערבי.

דער שיינער דזשעק איז אויפגעשפרונ־גען, גלייך ווי מען וואלט אים אפגעגאסן מיט. אן עמער קאלטן וואסער.

— לארד דערבי, — האט ער אויסגע־רופן, — דער זון פון לארד דערבי וועלכער איז ערשט געשטארבן? — דאס קאן ניט זיין, לארד דערבי איז זייער רייך, צו וואס זאל ער ווערן דער הויפטמאן פון גנבים און רויבער?

— דאס איז גאר קיין וואונדער, — האט דער פראפעסאר געענטפערט גאנץ רואיק, — לארד ווילאם דערבי איז אן אפיצער, וועלכער שפילט אין קארטן און אזא מענש דארף שטענדיק האבן געלט און ווען מען קאן קיין געלט ניט באקומען, מוז מען גענב וועקסלען אדער נאכמאכן וועקסלען צו באקומען געלט.

— א, איצט פארשטיי איך, — האט דער שיינער דזשעק אויסגערופן.

— דו פארשטייט גארנישט, מיין יונגער פריינט, — האט דער פראפעסאר געזאגט ערנסט, דער באנקיר דזשאנסאן האט אר־מעטוט זיינע מענשן און ער ווייס אלעס וואס עס טוט זיך אין דער העכערער גע־זעלשאפט. ער איז געווארן געווארן אז ווי־ליאם דערבי האט ניט אגב פארשפלט זייער א סך געלט און האט געמוזט נעמען פון דער רעגימענט קאסע דאס געלט וואס ער האט דארט געפונען. ער האט געוואלט אפגעווינען און האט פארשפילט דאס פארמעגן פון רעגימענט, ער איז געקומען צום באנקיר דזשאנסאן און האט אים גע־בעטן לייען א פאר טויזנט פונט, דער באנ־קיר איז אבער דאן געווען אזוי פארענגט אין געלד, אז ער האט אים דאן אפילו ניט געקאנט לייען קיין פענ, דאן איז דער יונגער לארד געלאפן צו זיין פאטער, וואס צווישן זיי ביידע איז פארגעקומען וויים איך, ס'איז נאר באוואוסט, אז דער אלטער איז געשטארבן און דער יונגער קאן־זיך ניט וויין אום'ן גאט.

— אבער דער אלטער לארד דערבי איז דאך זייער רייך? — האט דער שיינער דזשעק געזאגט, — ווען ער איז געשטאר־בען, וועט דאך גראף וויליאם באקומען א גרויסע ירושה.

— ניט א פענ, — האט דער פרא־פעסאר געענטפערט, וויליאם דערבי האט שוין פארשפילט אין קארטן צוויי מאל אזוי פיל וויפיל ער וואלט באקומען פון זיין פאטערס ירושה. זיין פאטער האט אי־בערגעלאזן אבער זיין גאנצן פארמעגן צו זיין אנדערן זון. פאר וויליאם דערבי איז געבליבן נאר זיין טיטול, אבער אויך דער טיטול, לארד דערבי — קאן שוין אין ענגלאנד ניט געברויכט ווערן, ווייל ער האט צוגענומען דאס געלט פון דער רע־גימענט קאסע.

— איצט אבער לאמיר ריידן פון עפעס אנדערש, — האט פלוצלונג דער פראפע־סאר אויסגערופן, ווען איך האב דיך גע־פרעגט, וואו דער יונגער גראף טשעזוויק געפינט זיך, האסטו מיר געענטפערט, אז ווער עס פאלט אראפ פון מיין געהיימער טיר, דער קאן שוין ניט בלייבן לעבן, וועסטו מיר אפשר זאגן וואס דו האסט מיט דעם געמיינט?

דער שיינער דזשעק האט געשווייגן.

— הער נאר, דזשעק, דאס איז ניט שיין פון דיר! — האט דער פראפעסאר אויסגערופן מיט פארדראס, — איך האב דיר פארטרויט אלע מיינע געהיימענישן און דו ווילסט מיר ניט אויסזאגן אזא קליניקייט! איז עס ניט שאנדע? — פארגעס ניט דזשעק, אז פריער אדער שפעטער וועל איך אליין געווארן ווערן דאס וואס דו ווילסט מיר ניט אויסזאגן.

דער שיינער דזשעק האט געטראכט איי־ניקע מינוטן און האט דאן געזאגט.

— איך וועל דיר אלעס זאגן, — ווייס־טו ווער עס איז געווען דער גייסט, וועלכן מיר האבן ניט לאנג צוריק געזען ביי דיר אין דיין צימער? דאס איז געווען דער יונגער גראף טשעזוויק, דו האסט געעפנט די פאל־טיר און ער איז אראפגעפאלן אין דיין קעלער.

— פון וואנען ווייסטו עס?

דער שיינער דזשעק האט נאך אלץ ניט געוואלט אויסזאגן, אז ער האלט דעם יונ־גען גראף ביי זיך.

— דו האסט ניט וואס צו לייקענען פאר מיר, ווען דו וועסט מיר איצט ניט זאגן, וועל איך עס אליין וויסן.

(פארטזעצונג קומט)

דערעפנט לאָו אָפיס

מר. דייוויד לעווין

מר. לעווין האט גראדואירט אין לאו אין 1929 און ער איז צונעלאזט געווארן צו דער באר אין פרילינג 1930. ער האט איצט דערעפנט זיין אפיס, אין 504 מע־קינטייר בלאק.

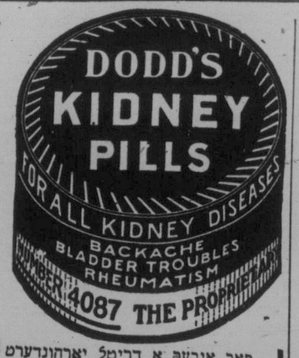

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אמערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־ברעכע־ניש, רומאטיזם, פענכער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פארארו־זאכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דילערס פאר 50 ס. א באקס, אדער 6 באקסס פאר $2.50, אדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם אדריס, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

זעט אונזער אדווערטייזמענט אויף דער לעצטער זייט

פאָרט נערי

דייערס און קלינערס לטד.

ווערקאס אלסערס רינענדיקע וואונדן, עקזעמא

און אלע אנדערע הויט קראנקהייטן נעהיילט אין דער צייט ווען איר ארבעט. לייכטע ולעכטס הייסישע באהאנדלונג. נעענטע פיס אויסגעערד־ צירטן דערפאלג. וואו אלע אנדערע הייל־מיטלען האבן ניט געהאלפן. א סך באשעפטיגונגען, שרייבט צו

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave., Winnipeg

פרס. וו. ספייגאלער, מעטיסקאו, אלבערטא. שרייבט: איך בין אזוי דאנקבאר צו אייך וואס איר האט אויסגעהיילט מיינע פיס. איך האב גע־האט צוויי זייער שלעכטע וואונדן אויף זיי, איך וואלט זיי קיינמאל ניט אויסגעהייל־ט, איך בין אבער געהייל־ט געווארן אזוי שנעל ווי איך האב אנגעווענדט אייער אויינטמענט און א. וו.

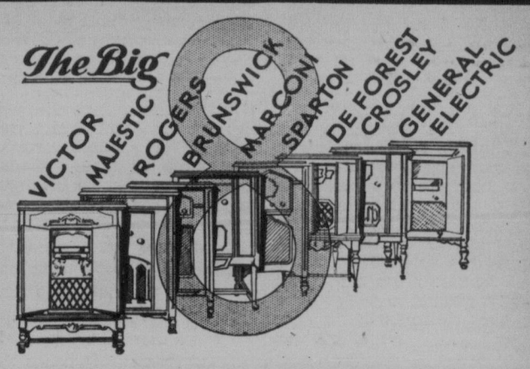

זייט ביי זייט

דער איינציקער יושר/ריקער אופן ווי אזוי צו אורטיילן די קוואליטעט פון א ראדיא סעט איז צו מאכן א פארגלייך פון די לויינג מאשינעס זייט ביי זייט. די א כ ט ארויסציינדיקע ראדיאס אויפן מארקעט היינט צו טאג זיינען אויסגעשטעלט זייט ביי זייט אין מעקליינס שאו רומס. דארט וועט אן עקס־פערט דערקלערן די פארדיינסטן פון יעדער באזונדער און ער וועט דעמאנ־סטרירן די אינסטרומענטן. איר קאנט פארמירן אייער פרייע מיינונג וועלכע עס געפלט אייך אמבעסטן.

וויקטאר	באט איצט אן דעם פאנאנראף, די ראדיא און היים רעפארדינג אין איין אינסטרומענט. מאדעלן פון — — — $185.00 ביז $397.00		
מאדזשעסטיק	"דער מעכטיקער יופס מאנארד" מיט א נייעם סקרין נריד סירקואיט. מאדעלן פון — — — $169.00 ביז $415.00		
ראדזשערס	די איינציקע ראדיא אין וועלכער די סיובס זיינען נאראנטירט פאר 12 חדשים. מאדעלן פון — — — $110.00 ביז $365.00		
בראָנזוויק	די ראדיא מיט דער באליבטער טשעפס. מאדעלן פון — — — $229.85 ביז $381.85		
מארקאני	די ראדיא פון ארויסציינדיקער פערפאר־מענס און דעזיינס. מאדעלן פון — — — $185.00 ביז $385.00		
ספארטאן	ראדיא'ס רייכסטע שטיפע, וואס ניט פנים צו פנים רעאליזם. מאדעלן פון — — — $107.60 ביז $447.00		
דע פארעסט	באט אן די "עלדזשין", די סאמע פאפולער נעפרייזמע ראדיא־פאנאנראף		
קראָסלי	קאמבינייישאן פאר $238.00. אנדערע מאדעלן פון $129 ביז $395		
דזשענעראל	פאראייניקט סקרין נריד טיובס מיט א פופער־העטערראדיין סירקואיט.		
עלעקטריק	מאדעלן פון — $185.00 ביז $397.50		

מיר וועלן ארונטערגעבן דעם פולן מארקעט ווערט אויף אייער אלטן אינסטרומענט, מעקליינס פאליסי פון לייכטע צאלונגען אזוי נידעריג ווי $3.00 א וואך מאכט עס מעגלאך פאר יעדן איינעם צו האבן פאר־נעגינן פון א ראדיא. טעלעפאנירט 21 861 פאר אן אפשאצער.

AROUND THE WORLD RADIO VIA McLEAN'S

עס מאכט אן אונטערשייד וואו איר קויפט אייער ראדיא

מעקליינ'ס, די עלטסטע מוזיק הויז אין דער וועסט, רעקאמענדירט די דאזיקע א כ ט אינסטרומענטן אלס די פיינסטע פאר זייער טאן און פערפארמענס. מעקליינ'ס אליין גאראנטירן יעדן אינסטרומענט. זייער באריונג דעפארט־מענט אין פאר אייערע נוצן. אויב וועלכער עס איז הסרון וועט זיך ארויס־ווייזן אין וועלכער עס איז מאשין וועלן זיי עס אומבייטן אדער צוריקקערן דעם באצאלטן פריין.

J.J.H. McLEAN & CO LTD

די עלטסטע מוזיק הויז אין דער וועסט

329 PORTAGE AVENUE

419 ACADEMY ROAD — אפן שבת אוונטן ביז 10 אזייגער

טיוטע אן זונטאג 10 אוונט, סי. קיי. וויי., פאר מעקליינס פראגראם

בריוו פון וואנקאווער

פון מם יוד

באנקעט פון "קאמיוניטי טשעסט

ביי אונז איז איצט דער סעזאן פון וואלן און באנקעטן. דער עולם איז שטארק "ביזי". קיין ביזנעס זיינען סיי־ווי ניטא — נוצט מען אויס די "נע־לעגנהייט" און מען באזוכט מיטינגען, באנקעטן וכדומה.

דער לעצטער באנקעט פון "קאמיוני־טי טשעסט", וואס איז פארגעקומען אויף א פייערלאכן אופן אין קהל'שן צענטער, האט צוגעצויגן א היבשן עולם. אחוץ דרוש, ווי דער שטייגער, האט מען דארט אויף געלערנט פשט. ד"ה מ'האט גע־רופן דעם עולם, דערקלערט דעם גוטן תכלית פון "טשעסט" און אונטערגעטראַ־גען אויף א אידישן אופן א טשעק צום אונטערשרייבן. בנוגע דעם, קאן ניט זיין קיין אנדער מיינונג, אז די אונטער־נעמונג האט נעהאט גרוים דערפאלג. די פראגראם פון דעם באנקעט איז אויף גע־ווען צופרידנשטעלנד. הגם עס האבן געפעלט סענטימענטן, פון וואס אנדערע אידן האבן הנאה.

דעם באנקעט האט געעפנט דער נייי־ער פרעזידענט פון "טשעסט" י. ה. שו־נערמאן. דער הויפט־רעדנער פונם אוונט איז געווען ריכטער ס' ה. שטערן פון סעאטל, וועלכער איז ספעציעל איינגע־לאדן געווארן צוליב דעם צוועק. אויף א הומאריסטישן אופן האט דער רעד־נער געשילדערט דעם פאצעעס פון זיין ריכטערשיער און געזעלשאפטלאכע טע־טיקייט. מאכנדיק א פאראלעל פון ענ־לאכע אינסטיטוציעס, האט דער רעדנער אונטערשטראכן די וויכטיקייט פון "טשעסט" און ער האט באוואונדערט די ארגאניזירטקייט פון דער היגער צדקה געענדיקט לייען קיין פענ, דאן איז דער יונגער לארד געלאפן צו זיין פאטער, וואס צווישן זיי ביידע איז פארגעקומען וויים איך, ס'איז נאר באוואוסט, אז דער אלטער איז געשטארבן און דער יונגער קאן־זיך ניט וויין אום'ן גאט.

— אבער דער אלטער לארד דערבי איז דאך זייער רייך? — האט דער שיינער דזשעק געזאגט, — ווען ער איז געשטאר־בען, וועט דאך גראף וויליאם באקומען א גרויסע ירושה.

— ניט א פענ, — האט דער פרא־פעסאר געענטפערט, וויליאם דערבי האט שוין פארשפילט אין קארטן צוויי מאל אזוי פיל וויפיל ער וואלט באקומען פון זיין פאטערס ירושה. זיין פאטער האט אי־בערגעלאזן אבער זיין גאנצן פארמענן צו זיין אנדערן זון. פאר וויליאם דערבי איז געבליבן נאר זיין טיטול, אבער אויך דער טיטול, לארד דערבי — קאן שוין אין ענגלאנד ניט געברויכט ווערן, ווייל ער האט צוגענומען דאס געלט פון דער רע־גימענט קאסע.

— איצט אבער לאמיר ריידן פון עפעס אנדערש, — האט פלוצלונג דער פראפע־סאר אויסגערופן, ווען איך האב דיך גע־פרעגט, וואו דער יונגער גראף טשעזוויק געפינט זיך, האסטו מיר געענטפערט, אז ווער עס פאלט אראפ פון מיין געהיימער טיר, דער קאן שוין ניט בלייבן לעבן, וועסטו מיר אפשר זאגן וואס דו האסט מיט דעם געמיינט?

דער שיינער דזשעק האט געשווייגן.

— הער נאר, דזשעק, דאס איז ניט שיין פון דיר! — האט דער פראפעסאר אויסגערופן מיט פארדראס, — איך האב דיר פארטרויט אלע מיינע געהיימענישן און דו ווילסט מיר ניט אויסזאגן אזא קליניקייט! איז עס ניט שאנדע? — פארגעס ניט דזשעק, אז פריער אדער שפעטער וועל איך אליין געווארן ווערן דאס וואס דו ווילסט מיר ניט אויסזאגן.

דער שיינער דזשעק האט געטראכט איי־ניקע מינוטן און האט דאן געזאגט.

— איך וועל דיר אלעס זאגן, — ווייס־טו ווער עס איז געווען דער גייסט, וועלכן מיר האבן ניט לאנג צוריק געזען ביי דיר אין דיין צימער? דאס איז געווען דער יונגער גראף טשעזוויק, דו האסט געעפנט די פאל־טיר און ער איז אראפגעפאלן אין דיין קעלער.

— פון וואנען ווייסטו עס?

דער שיינער דזשעק האט נאך אלץ ניט געוואלט אויסזאגן, אז ער האלט דעם יונ־גען גראף ביי זיך.

— דו האסט ניט וואס צו לייקענען פאר מיר, ווען דו וועסט מיר איצט ניט זאגן, וועל איך עס אליין וויסן.

(פארטזעצונג קומט)

איר דארפט גיבן קרעדיט צו עדעמס

באהייצונגען פאר די גוטע הייץ קווא־ליטעטן וואס זיי אנטהאלטן. עס סער, זיי זיינען הייס — קיין צווייפל ניט. דאך ווערן זיי לייכט קאנטראלירט, רואיקער שלאף אין מילדע טעג — דאס גאנצע לעבן אין זיי זיינען אקטיוו אין קאלטע טעג.

רופט אפ 86 394 היינט. אדרעס א טאג אדער צוויי. פונט פאר פונט איר וועט ניט קריגן מער קוילן — זיי וועלן אבער געבן אייך מער הייץ.

קוילן — קאוק — האלץ

טעלעפאנירט עדעמס

86 394

D. E. ADAMS COAL CO. LTD.

קיין טשארדזש פאר סעקינג

"בעלווין" "גרינהיל" "אינטערנעשאנאל"

אדער

"מעקניליוורעי קריק"

קאנאדע'ס בעסטע הארטע קוילן

פארקויפט ביי

Adams Coal Co. Ltd.
Arctic Ice & Fuel Co. Ltd.
Harstone Coal Co. Ltd.
J. G. Hargrave Co. Ltd.
Best Coal Co.
D. Swall
D. D. Wood & Sons Ltd.
J. D. Clark Fuel Co. Ltd.
McCracken Bros.
Union Fuel & Builders' Supply Co.

און ביי אנדערע פראגרעסיווע דילערס

אויב אייער סטים אדער הייסע וואַ־סער פלעגט ניט אייך ניט קיין צו־פריידנהייט — דאן טעלעפאנירט פאר א פרייער עקספערט עצה, צו

S. N. HYMERS

טעלעפאן 86 804

221 McIntyre Block, Winnipeg

עלטערן פארשטייען דער בייבים שפראך

"מיר האבן געדייענקט אז מיר גייען פארלירן אונזער בייבי, ווען עס האבן זיך איר נעשניטן ציינדלאך", האט געזאגט א מוטער פון קענטאקי. "זי האט קיין זאך ניט געקאנט פארדייען און איז געווארן אנדער קינד". דאקטוירים איבעראל רע־קאמענדירן די ריינע־גרינעניע ניט שער־לאכע פלעטשער'ס קאסטאריא פאר פאר־קילוגגען, פארשטאפונג, בויך־ווייטיק און אנדערע קראנקהייטן פון בייבים און קינ־דער. אין מיליאנען מוטערס ו ו י י ס ן אז דער איינפלוס פון קאסטאריא איז דער בעסטער. היט אייך פון אימיטאציעס. די פלעטשער אונטערשריפט איז דער צייכן פון ריכטיקער קאסטאריא.

מ. פאקס — פרעזידענט, פ. טאבין — וויס־פרעזידענט, פארציצער פון קרן־היסוד — א. ראטשטיין, פארציצער פון נאצ. פאנד — ע. קאצענעלסאן, קאסי־רער — נ. קלויזנער, פיס. סעקרעטאר— א. פוקס. עקזעקוטיווע: ר. פרימאן, ל. קאסטמאן, מ. פארקער, ד. שונערמאן, ל. ראס און ה. נעמעי. אויפקלערונג קאַ־מיסיע: י. ב. יאפע, נ. לעווין, מ. פרי־מאן און מ. בראטמאן.

ביי דער ארגאניזאציע "צעירי ציון"

איז מאנטאג דעם צענטן, ד. מ. פאר־נעקומען אן אלגעמיינער מיטינג, אויף וועלכן מ. יאפע האט געהאלטן א רעפע־ראט "וועגן דער איצטיקער לאגע אין ציר־ניזם".

צווישן אנדערש איז באשלאסן גע־ווארן איינצוארדענען אינגניכן א נאצי־אנאלן מאסקאראדן באל לטובת דער אר־גאניזאציע.

דער דראמאטישער קרייז

האט לעצטנס געגעבן א בענעפיס בריוו פון וואנקאווער פ 2 ספעקטאקל "האסיז די יתומה", וועל־כער האט געהאט א גוטן מאטעריעלן דערפאלג.

אויסבעסערונג

אין מיין פריערדיקער קארעספאנדענץ, וועגן דער נייע עקזעקוטיווע פון "שערי צדק" שול איז ארויסגעפאלן דער נאָ־מען פונם קאסירער ה. טשארקאוו. שוין אויליב זיין פארגאנגענער וויכטיקער אר־בעט אליין, איז ער ווערט זיין נאמען בעט ניט פארפעלט ווערן. די איצטיקע אויסבעסערונג זאל שוין פאר איינם די־נען אלס אונטערשטרייכונג פאר זיין נוצבארער ארבעט פאר דער שול.

געפירט דורך די שוועסטער קעלער און אקאמפאנירט פון מר. לאנטש און טשעיס. די דאזיקע מרטיסן זיינען ניט "אבי ווער" — אזש פון "ארפעאום"־טעאטער געבראכט. זיי האבן שטארק אמוזירט דעם עולם מיט זייער ספע־ציפישן געזאנג.

אין נאמען פון דער "הילף און אי־מיגראנטן געזעלשאפט" איז ארויסגעטראַ־טען דער נייער פרעזידענט מ. ל. גרין, וועלכער האט געגעבן אן איבערבליק אי־בער די טעטיקייטן פון דער געזעלשאפט פאר די לעצטע יאר. ער האט באציי־כענט די גרויסע אויפטואונגען פונם "טשעסט", וועלכער שטיצט די גאנצע צייט דער "געזעלשאפט" מיט באדייטנדע סומען. דער פרעזידענט פונם "קאונסיל פון אידישע פרויען" מרס. ה. קאהן האט אויספירלאך גערעדט וועגן דער שטיצע פונם "טשעסט צו דעם בילדונג דע־פארטמענט פונם קאונסיל, וועלכער פירט אן א פרוכטבארע ארבעט. דער פרעזידענט פון "שערי צדק" שול און תלמוד־תורה י. ב. יאפע האט באגריסט דעם "טשעסט" און באטאנט, אז דאס וואס דער "טשעסט טוט בלוין פאר דער ת"ת, בארעכטיקט שוין זיין עקזיסטענץ. בפרט אז זיין טעטיקייט איז צעצווייגט אויף פיל אנדערע געביטן. מר. דזשאן נאבעל, דער פארויצער פון געזעלשאפט־לאכע אגענטארן ביי דעם בארד פון מלא־כה, איז ארויסגעטראטן מיט א וואָרע־מער רעדע. ער האט דערציילט וועגן דעם מהות פון דעם אלגעמיינעם "טשעסט אין וואנקאווער און זיין וואונ־דערלאכע ארגאניזירטקייט. ער האט דער ביי אויסגערדיקט זיין צופרידנקייט מיט דער פאלגמעסיקער טעטיקייט פונם אי־דישן "טשעסט".

רעוו. פאסטינסקי האט געהאלטן א רע־דע אין אידיש און ער האט גערופן דעם עולם צו שטיצן דעם "טשעסט" און פאר־שאפלען די הילף, פון האבן אויך גע־רעדט דער געווענענער פרעזידענט ה. ראזנבוים, וו. לעווין און דער קאמפיין אנפירער דזש. לעכטציער.

דער רעזולטאט פון דעם קאמפיין איז געווען א גלענצנדער. די סומע פון דריי בוויזנט דאלאר איז געזאמלט געווארן אויפן פלאץ.

דער ערשטער ארויסטריט פונם טשעסט פארן נייעם יאר איז געווען איינגעגעבן אין אלע פרטים. דער עולם האט באוויזן, אז די דאזיקע וויכטיקע אינסטיטוציע איז ביי אים אויפן ערשטן פלאץ.

אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

אויפן לעצטן מיטינג וואס איז פאר־נעקומען אין קהל'שן צענטער איז אויס־געוויילט געווארן א נייער קאמיטעט אין פאלגענדיקן באשטאנד:

ס. ראשטיין — ערן פרעזידענט, דר. פעדעראציע.

געבנדיק א לויב געזאגט דעם "שמיו־בעל" וואס שפילט א ראל אין אלע גע־בינען פון לעבן, האט דער דאזיקער שמיי־כעל טאקע איבערצייגט דעם עולם, וואס האט זיך שטארק אמוזירט פון זיין הר־מאריסטיש־אנעקדאטישער רעדע, ווען א הילכיקער געלעכטער איז געווען אויסגערופן האַ־בען באגלייט.

די מוזיקאלישע פראגראם איז באַ־שטאנען פון א פאר נומערן מעלאדעקלאַ־מאציעס און געזאנג אין ענגליש, אויס־

וויניפעג איז איבעראשט

פון די דאָזיקע פרייזן

סוטס 2 און 3 שטיק — קלינד און געפרעסט—קעש און קערי 75c

ניטא איצט קיין אורזאך צו גיין ארים אנגעטאן

יעדער סוט ווערט געקלינט און געפינישט זייער פינקטלאך, ברייגנט מיט אייער סוט היינט!

אין וועלכן עס איז פון די פערט ברענטשעס

808 מיין סטריט 1062 מיין סטריט

238 לייאלאק סטריט

ווינדאט קאול קאָ. לימיטעד

קוילן קאָוק האָלץ

בעסטע סארטן — פולי קוואנטיטי שנעלע דעליווערי

Windatt Coal Co. Ltd.

307 Smith Street Phones: 27 347-8-9 - 28 745

מעדזשיק בעקינג פאָודער

גיבן בעסערע געבעק רעזולטאטן...

דריי פון יעדע פיר קאנאדער באלע באסטעס.* וועלכע באקן אין דער היים זאָגן, אז זיי נוצן מעדזשיק בעקינג פאודער ווייל עס גיט שטענדיק בע־סערע געבעקס רעזולטאטן.

אויב איר נוצט מעדזשיק, דאן, קאָנט איר אויך, שטענדיק זיין געזיכערט מיט די זעלבע גוטע געבעקס רעזול־טאטן מיט אלע אייערע געבעקסן.

*דער דאזיקער פאקט איז אנטרעקט געווארן אין א לעצטער אויספארשונג איבער דער גאנצער דאמיניאן.

אויב איר באקט אין דער היים, שיקט פאר דעם נייעם מעדזשיק בוק בוך. עס וועט אייך פאר־זארגן מיט דאזענס אינטערע־סאנטע סוגעסטיעס צו העלפן אייך אין אייער באקן. א קאר־פיע וועט געשיקט ווערן פריי אויף אייער פאראנגן.

STANDARD BRANDS LIMITED
GILLETT PRODUCTS

Toronto Montreal Winnipeg Vancouver
and Branches in all the principal cities of Canada

טוט איר נוצן אן אנטיסעפטיק אויף אייערע פלאָרס?

אדער וואלט איר געוואלט צו האבן זיי אזוי ריין ווי אייער דייניג רום טיש. און אזוי ווייניג טראבל. שיקט 10 ס. (פאסטעדזש) פאר א 25 ס. פלעשל דזשאנסאן'ס וועפס, ווי טויזנטער טוען. דאס שקראבען רואינירט א פלאר, אזוי זיכער ווי וואסער מאכט צו פויל־ן האלץ און פארטונקלט וואר־ניש. אן אויל כאפ לאזט אויבער א קלעפיקן פלאר. שמיר און שמויב זינקט איין. דער פלאר איז טונקל, אן גלאנץ — און — אויפריכטיק— אבשייליך מיט איינגעזונקענעם שמוץ.

אבער ווען א פלאר איז געוועכסט, איז עס ריין! די מיקראבן זיינען טויט. איר זעט ווי ריין עס איז. דזשאנסאן'ס וועפס פילט אויס און פארשטאפט יעדן שפאלט און יעדע שטשעלינע (די אטעם פלעצער פאר מיקראבן). טרוקן, קלאר און גלאנ־ציק (קיינמאל ניט קלעפיק) געוועכ־סטע פלארס זיינען ריין, ווייל שטויב זאמלט זיך ניט אן. לייכטע אפשטויבונג נעמט עס ארונטער.

איצט קאנט איר ר ע נ ט ז' א דזשאנסאן עלעקטריק פאלישער און מאכן די גאנצע הויז פאר $2.00 לייכט? אזוי ווי אנגיין מיט אן עלעקטרישער שפילצייג. טעלעפא־נירט בלויז א דילער ארום אייך, און פאר א 25 ס. פלעשל צו פרובירן, שיקט 10 ס. צו דעקן די פאסטעדזש קאסטן.

S.C. JOHNSON & SON LTD.
Brantford, Canada

Branches: Winnipeg, Vancouver, Toronto, Montreal

מאסנפאַרזאַמלונג פון איינגעוואַנדערטע באַשליסט צו שטיצן גרעיס קאַנדידאַטור

א מאסן־פאַרזאַמלונג איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן זונטאָג, דעם 16טן נאָוועמבער, אין דער גרויסער תלמוד־תורה פון איינגעוואַנדערטע פון די לעצטע יאָרן, פאַרן רוף פון א ספּעציעלן קאָמיטעט פון די איינגעוואַנדערטע.

א גרויסער עולם האָט באַזוכט די פאַרזאַמלונג און פאַרשיידענע רעדנער זיינען אַרויסגעטרעטן. מר. א. א. היפּס, מר. מ. א. גרעי און מר. ר. קאַהען זיינען איינגעלאַדן געוואָרן צו אַדרעסירן די פאַרזאַמלונג. דער עולם האָט זיי זייער ענטוזיאַסטיש אויפגענומען און נאָך די פאַרשיידענע רעדנער האָט מ. א. גרעי, דער "חתן היובל", געהאַט דאָס שלום וואָרט.

כמעט מיט פריידנס טרערן אין די אויגן האָט ער אויסגעדריק זיין דאַנק מיט די ווערטער:

"חברים און פריינט! אויב איך וועל אפילו ניט דערוויילט ווערן צום שטאַטראַט, בין איך אָבער שוין דערוויילט דאָ, ביי אייך, — און דאָס איז ביי מיר די גרעסטע דערגרייכונג אין מיין לעבן".

די פאַרזאַמלונג האָט מיט גרויס ענטוזיאַזמוס זיין גוטן אנערקענונג נאָמען זיאַזאָ אויפגענומען זיינע רייד. די פאַרזאַמלונג האָט אויך זייער ווארים באַדאַנקט מר. א. א. היפּס און מר. ר. קאַהען פאַר זייער אנוועזנהייט. דער פאַלגנדיקער אַדרעס איז גוטגעהייסן געוואָרן פון דער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג צו דער פּרעסע:

"די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג וועלכע איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן פון די איינגעוואַנדערטע פאַר די לעצטע יאָרן, בנוגע די קומענדיקע שטאַטיקע וואַלן, האָט באַשלאָסן: צו שטיצן די קאַנדידאַטור פון ח' מ. א. גרעי אַלס אַלדערמאַן אין שטאַטראַט. אויך גלייבצייטיק זיך צו ווענדן צו אַלע די וועלכע זיינען דורך פאַרשיידענע אורזאַכן ניט אנוועזנד געווען אויף דער פאַרזאַמלונג, און זייערע שטימען זאָלן אָפּגעגעבן ווערן נאָר פאַר חבר מ. א. גרעי. מ'איז אַן א ספק יעדן פון אונז גוט באַקאַנט די פּערזאָן וועלכע איז א שטאַלץ צו זיין א פאַרשטייער צו אַזא אמט.

"דערפאַר איז אַן צווייפל פאַר אַלעמען וויכטיק און צופרידנשטעלנד די פּערזאָן אַליין פון מר. מ. א. גרעי, אויב ער האָט אַלס אַן איבערגעגעבענער כלל־טוער און עוסק בצרכי ציבור באמונה פון דער אַרישער וויניפּעג בכלל און פון אונז אינגעוואַנדערטע בפרט. אויב מיר שאַצן אָפּ זיין דערגרייכונג אַלס א לאַנג יאָריקער דערפאַרענער סקול־טראַסטי, מוזן מיר אויך אָפּשאַצן זיינע גרויסע פאַרדינסטן און אויסטאָונגען אין זיין אימיגראַציע אַרבעט.

"אַלע פון אונז גערייכנען נאָך קלאָר וויפל אומדערמידלאַכע אַרבעט חבר גרעי האָט אויסגעגעבן לטובת אונזער אַריבערקומען אַהער. וויפל פון אונז האָט אין יענער צייט נערדאָעס די סכנה פון צוריק געשיקט ווערן. וויפל פאַרשיידענע שוועריקייטן איז אונז אויסגעקומען איבערצוגעבן, און חבר גרעי האָט אַלעס באַזייטיקט. דאַרפן האָבן מיר איצט די געלעגנהייט אָפּצוצאָלן אונזער חוב. אונזער אַנקבאַרקייט צו אים מוז אויסגעדריקט ווערן אין דער גרויסער צאָל שטימען לטובת זיין קאַנדידאַטור און מיר זאָגן אַלע כאַחד.

"אין דעם איצטיקן שווערן קריזיס, וואו ס'פאַדערט זיך אַזוי פיל אַנגעשטרענגטע יושר'דיקע אַרבעט און די שטאַטישע ענינים, איז פריינט גרעי, אַלס א פּראָגרעסיווער טוער, די איינציקע פּאַסנדע פּערזאָן צו זיין אונזער פאַרשטייער פון דער אידישער נאַרט־ענד. און מיר זאָגן, אַז זיין דערפאָלג ביי די קומענדיקע וואַלן וועט זיין אונזער דערפאָלג, ווייל ער וועט געווים פאַרטרעטן די אינטערעסן פון פאָלק. און לאָמיר אים באַגלייטן צו די שטים קאַסטענס מיט די ווערטער: משה, ליך נחה את העם!"

מיט אכטונג,

*) דער קאָמיטעט

אין 1925 האָט ער געענדיגט די "לאַא־

מענער אורטיילן אייך פריער לויט די קליידער דער וואָס איר טראָגט!

עס איז געווען א צייט ווען מענשן האָבן זיך ווייניק אומגעקוקט אויף קליידער; אָבער היינט וועט קיין זעלבסט־רעספּעקטירנדער מאַן ניט אומגיין אין זיין נעשעפט שמוציק געקליידעט מיט אַן אומריינעם סוט אַדער אַוועקראָוט. און פאַר וואָס זאָל ער דאָס טאָן, ווען

Perth Dye Works Ltd.

די עקספּערט קלינערס

קומען און דערלוווערן אייערע קליידער גערייניקט און געפּרעסט צו אַזאַ נידעריקן קאָסט?

482-4-6 Portage Avenue — טעלעפאָנירט 37 266

דריי באַקוועמע ברענטשעס

963 MAIN STREET — PHONE 55 339
808 MAIN STREET — PHONE 55 188
1062 MAIN STREET — PHONE 55 200

נ. פּאַרטנאָי, מענעדזשער.

אייער שטימע און איינפלוס

פאַר

קאָל. דען מעקליין

עלעקשאָן טאָג

פרייטאָג

נאָוועמבער 28טן, 1930

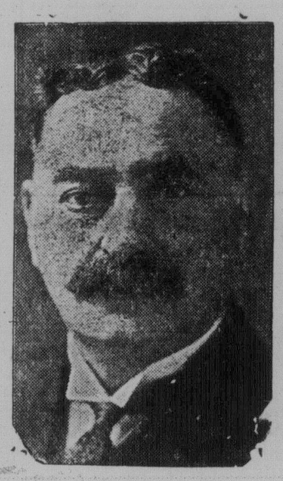

זעט אַז אייערע פריינט זאָלן באַציי־כענען זייערע באַלאָטס פאַר אַלדערמאַן וואָרד 3 אַוויי:

McLean, Daniel 1

ווייל דאָס זיינען די ערשטע אויסוואַלן וואָס דערוויילן א קאַנדידאַט באַמערקונג צו דעם דאָזן טאָן ווייל:—טעלעפאָנירט 53 868 אויב איר דאַרפט א קאַר צו נעמען אייך שטימען אין וואָרד 3, אין טאָג פון די וואַלן.

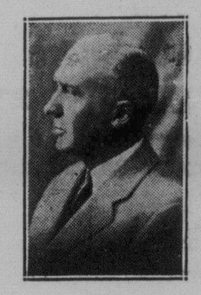

CITY OF WINNIPEG — HYDRO ELECTRIC SYSTEM

צו די שטייער צאָלער פון ווייניפּעג

נאָך אמאָל אָפּעליר איך צו אייך פאַר אייער שטיצע אין העלפן דורכפירן היידראָ'ס סטים היטינג ביי־לאָו פרייטאָג, דעם 28טן נאָוועמבער.

דאָס דורכפירן די דאָזיקע ביי־לאָו איז ניט קיין טיילווייזער ענין וואָס האָט צו טאָן בלויז מיט געציילטע, נאָר עס האָט דירעקט צו טאָן מיט'ן וואוילזיין פון יעדן געבראָכיכער פון עלעקטריק אין ווייניפּעג.

די נויטיקע סומע געלט וועט דערמעגלאַכן דער היידראָ צו פאַרגרעסערן איר אָנפירונג. עס וועט אויך מעגלאַך מאַכן פאַר אונז צו פאַרקויפן איינגאַנצן פון אונזער פאַרלאָרן געגאַנגענער עלעקטרישער קראַפט אין סלייוו פאָלס, וואָס וועט ניט נאָר פאַרגרעסערן די יערלאַכע איינקונפט פון דער היידראָ אויף ארום $100,000 א יאָר, נאָר עס וועט העלפן אָנהאַלטן אונזערע איצטיקע עלעקטרישע רייטס, די נידעריקסטע אויפ'ן קאָנטינענט.

היידראָ האָט אייך קיינמאָל ניט געקאָסט קיין איין סענט אין עקסטרא שטייערן. אפילו אין פאַל פון דעפיציטן צוליב דער אָנפירונג פון דעם פאַרגרעסערטן סטים היטינג פלענט, האָט היידראָ איבער 8 מיליאָן דאָלאַר אין רעזערוון נאָכצוקומען אַלע מעגלאַכע דעפיציטן וואָס קאָנען אפשר ארויפקומען פון דער אָנפירונג פון איר סיסטעם.

שטימט פאַר דער היידראָ סטים היטינג ביי־לאָו, פרייטאָג, דעם 28טן נאָוועמבער און בעט די שטיצע פון אייערע שכנים.

אייערער מיט צוטרוי,

J. G. Hanks

מענעדזשער

ווער איז ראַקמיל קאַליף

ווערטער רעדאַקטאָר: —

אין אייער דינסטאָגדיקער אויסגאַבע האָט מר. מאַרק באַמערקט אין זיין אַנגאורהא, אַז ער ווייסט ניט געגוי ווער אייניקע פון די אידישע קאַנדידאַטן זיינען. טראַכטנדיק, אַז פיליייכט זיינען דאָ נאָך אייניקע וועלכע ווייסן ניט ווער ראַקמיל קאַליף, אַלדערמאַן קאַנדידאַט אין וואַרד 3 איז, וועלן מיר אייך דערציילן ווער ער איז.

ראַקמיל קאַליף איז א זון פון דעם באַוואוסטן אידישן כלל טוער מר. מאיר קאַליף. דער נאָמען מאיר קאַליף איז גוט באַוואוסט אין דער אידישער גאַס פאַר די לעצטע 30 יאָר. מען דאַרף נאָר איבערקוקן די דעקאָראַרס פון יוניטעד היברו רעליף, בית יתומים, מושב זקנים, ת"ת, קלייניק, קרן קימת, קרן הסוד, דאָרט קאָן מען זעען, אַז מאיר קאַליף האָט ביינעטראָגן מיט דער ברייטער האַנט צו אַט די אַלע אידישע אינסטיטוציעס. ער איז פיליייכט דער איינציקער איד אין קאַנאַדע וועלכער האָט געשאַפן א יעלבסטשטענדיקע נמילות חסדים קאַסע, וואו הונדערטער אידישע אַרימעלייט ווערן אַרויסגעהאָלפן מיט א נמילות חסד.

הגם ראַקמיל קאַליף איז געבוירן געוואָרן דאָ אין לאַנד, האָט ער דאָך געקראָגן אַן עכט אידישע דערציאונג, ער איז דורכגעגאַנגען די פּאַבליק סקול, הויך־שול, און אוניווערסיטעט מיט די גרעסטע אויסצייכענונגען, אין יאָרן פון זיין שול־קאַריערע האָט ער געקראָגן א סקאָלערשיפּ אַדער א גאָלדענעם מעדאַל.

אין 1925 האָט ער געענדיגט די "לאַא־סקול" מיט א גאָלדענעם מעדאַל, ער פּראָקטיצירט לאָא דאָ אין ווייניפּעג, אונטער דעם נאָמען קאַליף און אוועראַבאַך, און אויך אויף דעם דאָזיקן געביט האָט ער שוין געוויזן אויסערגעוויינלאַכע פעאיקייט, למשל, ער איז דער יעניקער, וועלכער האָט פאַרטראָגן 270 קליינע סטאַרקיפּערס, ווען עס האָט זיך געהאַנדלט ווען פאַרשליסן מיטוואָך נאַכמיטאָג זייערע סטאָרס. ראַקמיל קאַליף האָט גע'טענה'ט אַז עס איז ניט ריכטיק, אַז די שטאָט און די גרויסע סטאָרס זאָלן צוגעמען דעם ביסן פונ'ם מויל פון די קליינע סטאַרקיפּערס, ער האָט געמוזט באַקעמפן גרויסע לאָיערס און די מייסטע מעמבערס פון סיטי קאָונסיל, וועלכע זיינען געווען דאַנגען דעם קליינעם סטאָרקיפּער, און האָבן אָנגענומען אַלע מיטלען דורכצופירן די ביי־לאָו פון פאַרשליסן די סטאָרס, א חוץ די גרויסע מיט־וואָך נאַכמיטאָג. ראַקמיל קאַליף איז דער יעניקער וועלכער האָט געגעבן דעם טויט־קלאַפּ דער דאָזיקער ביי־לאָו.

לעצטן יאָר זיינען געווען א היבשע צאָל אידישע יונגעלייט ערשט אַריבערגעקומענע פון ענגלאַנד, וועלכע זיינען געבליבן אָן מיטלען צום לעבן. ראַקמיל קאַליף האָט זיך דערוואוסט דערפון און ער האָט דאָן אַרויסגעציינט אַז ער איז דער זון פון מאיר קאַליף. ער האָט באַזאָרגט די יונגעלייט מיט מיטלען צום לעבן און האָט אויך פאַר א סך פון זיי געקראָגן אַרבעט. אין א סך פאַלן איז ער דערשינען פאַר'ן סיטי קאָונסיל, ווען ס'האָט זיך געהאַנדלט אין פאַרטייליקן אַרימע און נויטבאַדערפטיקע.

ראַקמיל קאַליף איז געווען א טעטיקער מיטגליד פון דער "מנורה" אָרגאַניזאַציע, הן אויפ'ן געביט פון ספּאָרט און אויך אויף דעם קולטורעלן געביט. ער איז א מיטגליד פון די בני ברית, פאַרשטייער אין ציון קאָונסיל, געוועזענער פּרעזידענט און אַקטיווער אַרבעטער אין די י. מ. ה. א.

מיר זיינען זיכער, אַז ער איז דער פאַסקער מאַן צו פאַרטרעטן די אידישע נאָס אַלס אַלדערמאַן אין וואַרד 3, מיר זיינען אויך זיכער, אַז ער וועט פאַרשאַפן גרויס כבוד דעם אידישן נאָמען און פיל גוטס דעם וואַרד און די ווייַלער.

מיט אכטונג,

*) די קאָמיטעט

* לייענט "דאָס אידישע וואָרט", אייער *
* איינענע צייטונג, נעדרוקט אין אונ־ *
* זער איינענער שפּראַך, פאַר אונזערע *
* איינענע אינטערעסן פאַרשפּרייט אין *
* אַלע אידישע היימען פון ווייניפּעג און *
* מערב קאַנאַדע. *

ציסי קאַטלאַרסקי ע"ה

געשטאָרבן מאָנטאָג, 17טן נאָוועמבער, אין עלטער פון 83 יאָר, אין דער היים פון איר טאָכטער, מרס. ז. אַלפּערט, 762 סטעלעצטע 19 יאָר. זי האָט איבערגעלאָזט 4 קינדער, — 1 זון און 3 טעכטער: מר. דוד קאַטלאַרסקי, מרס. י. שוואַרצמאַן, מרס. ז. אַלפּערט און מרס. י. גלאַזמאַן און אויך 16 אייניקלאַך און 3 אור־אייניקלאַך. אַלע זיינען אין ווייניפּעג.

מושב זקנים הערט אויס באַריכט ביי יערלאַכע וואַלן

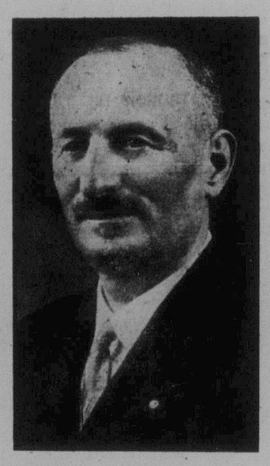

מר. א. גרינבערג, פּרעזידענט

מר. מ. ה. נייטענסאָן, וויס־פּרעזידענט

מרס. ר. פינגערוט, 2טע וויס־פּרעז.

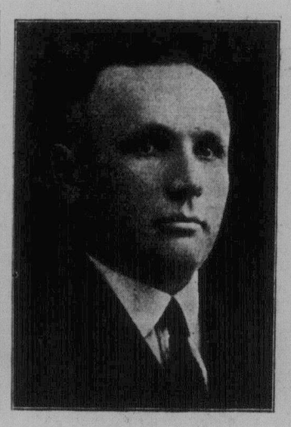

מר. הערי פיינשטיין, קאַסירער

מר. י. ד. רוזין, ערן־סעקרעטאַר

א פינאַנציעלער באַריכט איז געלעזן געוואָרן לעצטן זונטאָג. דער פּרעזידענט איז קרעדיטירט געוואָרן פאַר זיין אַרבעט ווי אויך די "באָרד" פאַר איבערגעגעבנהייט צום אנשטאַלט, עס אַז דערמאָנט געוואָרן, אַז דער אנשטאַלט איז איבערגעפילט און קיין פּלאַץ פאַר נייע אַפּליקאַנטן איז ניטאָ, נאָר די פאַרוואַלטונג האָט פאַרזיכערט, אַז אַזוי שנעל ווי דער אַלגעמיינער קריזיס וועט פאַראַיבער וועט מען קאָנען זיך אונטערנעמען צו בויען די נייע היים.

פאָלגנדיק באַאמטע זיינען דערוויילט געוואָרן צו פאַרוואַלטן מיט'ן מושב זקנים די קומענדיקע צוועלף מאָנאַטן.

מר. א. גרינבערג, פּרעזידענט; מר. מ. ה. נאַטאַנסאָן, וויס־פּרעזידענט, מר. הערי פיינשטיין, קאַסירער, מרס. ה. פינגערוט, 2טע וויס־פּרעזידענט, מר. י. ד. ראָזען, ערן־סעקרעטאַר. עקזעקוטיווע קאָמיטע: מר. מ. לייענס, מר. דוש. גערשפילד, מר. וו. רובין, מר. ד. סאַלאָמאָן, מר. נ. שמעלניצקי, מר. ס. ב. לעווין, מר. ל. סיל־בערט, מר. ס. שטיטלמאַן, מרס. בייטמאַן, מרס. נאַזשיק.

$52 פאַר צדקה אינסטיטוציעס אין ווייניפּעג

יצחק אַקסלראָד, פון סטינען, סאַסק., האָט אַריינגעבראַכט אין אָפיס פון "דאָס אידישע וואָרט" א מאַני אַדרעס אויף $52 געזאַמלט ביים מנין אין סטינען אין די ימים נוראים פון די צוזאַמענגעפאַרענע אידן פון די אַרומיקע געגנטן: פּריסוויל, סטאַרעדזש, טערמאַ, און סטינען.

אויף דער בקשה פון די ביישטייערער זאָל דאָס געלט פאַרטיילט ווערן ווי פאָלגנד: $6 פאַר'ן נאַציאָנאַל פאָנד און $46 פאַר יונייטעד היברו רעליף.

אין נאָמען פון די ביישטייערער האָט מר. אַקסעלראָד אַנטשולדיקט זיך וואָס ער האָט ניט אַריינגעשיקט דאָס געלט פריער. דעם מאַני אַדרעס האָט ער געקויפט דעם 9טן אָקטאָבער. דאָס איז ניט מער ווי א פאַל פון פערזענלאַכער פאַרנאַכלעסיקונג.

ליידעט איר פון קאָפּשמערצן?

אַזוי לייכט צו קריגן שנעלע הילף און אויסמיידן אַן אַטאַקע אין דער צוקונפט, מיידט אויס בראָמידס און דאָפּ. זיי פאַרגרייטן שנעל אָבער ווירקן אויף דער האַרץ און זיינען זייער געפערלאַך. זיי מאַכען א שלעכטע ווירקונג און גיבן בלויז צייטווייליקע הילף, די אורזאַך פון קאָפּוויטיק פאַרבלייבט אָבער אַלץ איינס.

דער קלינסטער און ניט שעדלאַכער מיטעל. צוערשט קאַרעגירט די אורזאַך. מאַכט זיך דעם זוירען מאַגן, באַפרייט דאָס אינגעווייד פון די פאַרדאַרבענע און פאַרגיפטעטע שפּייזן, סטימולירט צאַרט דעם לעבער, מאַכט אַז דער אָפּפאַל פון אייער קערפּער וואָס פאַראורזאַכט אייער קאָפּוויטיק הילף, זאָל באַפרייט ווערן. פּרובירט קאַרטער'ס ליטל לייווער פילס. ביי דראַגיסטן 25ס.. רוויטע פּעקלאַך.

8

עטל וואַלדער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו איר נאָנצער פאַמיליע אין זייער שווערן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי אַלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

ליידיס אקזילערי

אינדעפּ. בני אברהם

מעקס קייץ ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו מר. און מרס. ס. לעווין און צו דער גאַנצער משפּחה אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

וויניפּעג טשאַפּטער הדסה

מעקס קייץ ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער מיטגעפיל צו אונזערע חברים, די ברידער אהרן, בנימין און בצלאל מאַרגאָלים, אויף דעם פריצייטיקן טויט פון זייער נעפיו (זייער שוועסטערס זון). מעקס קייץ ע"ה. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

די חברים פון

עדמאָנטאָנער חברה קדישא.

ציסי קאַטלאַרסקי ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו איר אירע קינדער און צו דער גאַנצער משפּחה אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי אַלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מרס. ס. פעלדמאַן
מר. און מרס. ס. ד. פעלדמאַן
מר. און מרס. מ. י. ניטיקמאַן

מעקס קייץ ע"ה

מיר פילן מיט אייער צער, אונזערע בעסטע פריינט, די ברידער מאַרגאָלים, אויף דעם פריצייטיקן טויט פון אייער נעפיו.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס. י. באַלצאַן
מר. און מרס. י. מ. זאַסלאַוו

רעגלמעסיקע ווייטיקן ?

אייניקע פרויען־ליידן מער פון אנדערע. אפט, ווען עס איז ניט נויטיק! די ווייטיקן פון וועלכע פרויען ליידן אזוי נערן ווי אנדערע ווייטיקן פאר וועלכע אספירין איז באצוועקט.

די דאזיקע טאבלעטס זיינען שטענדיק א גרויסע הילף אין אזעלכע צייטן, און קיינמאל פאר קיין פאל ניט שעדלאך. (אספירין טוט ניט דריקן דאס הארץ).

זעלבסטפארשטענדלאך, זייט איר באקאנט מיט די נוצן פון אספירין פאר קאפווייטיק. עס ברייננט אזא שנעלע הילף אז פלוצלונגע קאפווייטיקן דארפן ניט שטערן אייערע פלעגער. עס וועט אפשטעלן א פארקילונג, אדער פארלייכטערן דעם קראנקסטן האלז: און וועט ברייננען באקוועמלאכקייט דעם שטארקסטן ליידנדן פון ניוראלגישע און ניוראלגישע.

ווען אייער קאפ טוט וויי — פון וועלכער עס איז אורזאך — וועט א פארקילונג האט זיך אריינגעכאפט אין אייערע גלידער אדער איר פילט יענע מיף־איינגעזעסענע ווייטיקן פון רהר מאטיזם, סקיאטיקא, לאמבעגא, נעמט אספירין און איר קאנט זיך פארלאזן אויף ריכטיקער הילף.

BAYER ASPIRIN

דאס קינד פון זינד

די געפאלנסטע מעגשן און די העכסטע איידעלע געפילן ווערן ארויסגעבראכט אין דעם דאזיקע מערקווירדיק און העכסט שפאנענדן ראמאן.

פון א. ד.

(פארטזעצונג)

— לאמיר אוועקלאזן די דאזיקע קאמעדיע, — האט דזשייק סאליוואן געזאגט מיט אן איין קאלטער שטימע, — איך ווייס ניט די פארהעלטעניסע אין וועלכע איר שטייט איינער צום צווייטן, און מיך אינטערעסירט ניט אייער געהיימנים. איך ווייס נאר, אז ערשט מיט א ווילע צוריק האט די דאזיקע פרוי געוויינט און זי האט זיך ביי אייך געבעטן, אז איר זאלט איר ניט צווינגען צו ווערן א פארברעכער קעגן איר מאן, און איך זאג, אז דער איז א שופט, ווער עס וויל פארפירן א פרוי פון איר מאן, אפילו ווען דאס איז איר ווילן, און אפילו ווען זי ליבט איר פארפירער, איך ווארן אייך דארום יונגער מאן, אז איר זאלט די דאזיקע פרוי לאזן צורו. פארלאזט שוין די דאזיקע פרוי און היט זיך. איר זאלט אהערומער ניט קומען, ווארום — —

ער האט ניט געענדיקט, דען דער דאזיקער חוצפה'דיקער באפעל פון דעם פרעמדן מענשן האט דעם רויט האריקן מאן גאנץ ווילד געמאכט. ער האט א ברום געטאן ווי א צערייצטע חיה און זיינען אים געווארן פארלאפן מיט בלוט פון רציחה און אין זיין אויפרעגונג האט ער קוים ארויסגעשטאמלט:

— צום טייוול, ווער זייט איר אזוינס, וואס איר האט אזא חוצפה?

—ווער איך בין? — האט דזשייק געענטפערט געלאכן, — איך בין דזשייק סאליוואן, און פאר אזא פיינלינג ווי איר זייט דארף מער גארניס קיין חוצפה.

דערהערנדיק דעם נאמען דזשייק סאליוואן איז דער רויט האריקער מאן אפגעטראטן צוריק און אויף זיין געזיכט האט זיך אויסגעמאלט איבעררעשונג אר בערראשונג און מורא. מען האט געזעען קלאר, אז דזשייק'ס נאמען האט אין אים אריינגעיאגט א שרעק אין די ביינער.

און דאס איז ניט קיין וואונדער.

זייט דזשייק האט זיך אפגעריסן פון דעם פעטער יאנקלס גענג פארשפרייט וועגן אים דעם קלאנג, אז ער האט דורכיאגט און מען האט וועגן אים גערעדט אלס דער קעניג פון די גענגסטערס און דער באהערשער פון דער אונטערוועלט.

מען האט געוואוסט, אז ער האט דערשאסן דעם פאליטיש, דעם דיקן דזשיס; עס איז אויף באקאנט געווארן אז די שיינע, רייכע סערע שיינהאלץ, וועלכע ווערט געהאלטן געבונדן מיט דזל־הויז, רעדט אין איר קראנקער פאנטאזיע נאר פון דזשייק סאליוואן.

און אום צו באשיצן זיך אליין האט דעם פעטער יאנקלס גענג פארשפרייט וועגן אישרדעם קלאנג, אז ער האט דורכגעפירט דעם גרויסן רויב אין נייטכ'ס פאן שאפ און זיי האבן אויף אים ארויפגעוואָרפן די שולד אין אזעלכע פארברעכנס. פון וועלכע ער האט אין אמת'ן נאר ניט געוואוסט.

אבער גראדע דאס האט דזשייקן געמאכט בארימט און די צייטונגען האבן וועגן אים געשריבן אלס אטאמאן פון אלע רויבער באנדעס און זיי האבן אים געקרוינט מיט דעם טיטול "בינ דזשייק". און עס איז ניט געווען א פארברעכן אין וועלכן מען האט אים ניט באשולדיקט. האט מען געכאפט א פערד "סמ'ער", אן אונטערצינדער, א פיק־פאקעס, א קאדעט איז דאס אלץ געווען דזשייק'ס ארבעט און די אמת'ע פארברעכער זיינען נאטירלאך געווען זייער צופרידן, וואס דער פארדראכט פאלט אויף אן אנדערן.

ניט איינמאל האט די פאליציי ארעסטירט דזשייק'ן און ביי יערן גרויסן פארברעכן האט מען אים געגומען אויף א שטרייגנען פארהער; אבער מען האט קעגען אים גארניט געקאנט געפינען און ער איז אימער באפרייט געווארן ביז די פאליציי האט אינגאנצן אויפגעהערט אים צו באלעסטיקן.

און דאס האט מען ווידער אנגענומען אלס צייכן פון "בינ דזשייקס" גרויסע מאכט. מען האט גערעדט, אז ניט אנדערש, אז ער האט א גרויסן פאליטישן איינפלוס, און אפילו די פאליציי האט פאר אים מורא.

מען דארף אין אמעריקע ניט פיל אום צו ווערן בארימט. אירגענט א צופאל קאן אמאל ארויסרופן א מענשן אין דער ערשטער רייע, אז אלע זאלן וועגן אים רייד דען, און דזשייק סאליוואן'ס בארימטקייט אלס נעגנ פידער איז געקומען גראדע ווען ער האט זיך אפגעריסן פון דער גענג.

עס איז דערפארניס קיין וואונדער, וואס דער רויט האריקער יונגערמאן איז אויפגעציטערט געווארן דערהערנדיק דעם נאמען דזשייק סאליוואן, און קריצנדיק מיט די ציין פון צארן און מיט א קלאה אויף די ליפן, האט ער שטיל ווי א גנב זיך ארויסגערוקט פון הויז.

— א, צו וואס האט איר עס געטאן?

— האט אסתר אויסגערופן, ברעכנדיק די הענט אין פארצווייפלונג, — אין זיין ווילדן צארן וועט ער איצט לויפן צו מיין מאן און ער וועט מיך פארראטן, און דאן בין איך א פרלארענע.

און די יונגע פרוי האט פארדעקט איר געזיכט מיט אירע הענט און זי האט ביטער געוויינט.

מיט א טיפן מיטלייד איז חנה צוגעקומען צו איר, זי האט זיך געזעצט ביי איר זייט און זי האט איר ארויסגעגומלט אין אויער שטילע טרייסט ווערטער.

— ער וועט עס ניט וואגן, דער שורקע, — האט דזשייק סאליוואן געברומט, — דען ער ווייס אז דאמאלסט איז ער אויסגעשפילט מיט זיינע האפענונגען אויף אייך. אדער האט איר ניט באמערקט ווי ער אליין האט מורא און וויל פארמיידן אן אפענעם סקאנדאל. איך דעם דאזיקן סערט פיינגלינגע, וועלכע זוכן צו פארפירן פארהייראטע פרויען, סטראשנ־דיק זיי צו ענטדעקן געוויסע געהיימניסע אדער זייערע מענער. ער וועט עס ניט טאן זאג איך אייך, אדער ער וועט דערפון אז פלוצלונגע קאפווייטיקן דארפן ניט שטערן אייערע פלעגער. עס וועט אפשטעלן א פארקילונג, אדער פארלייכטערן דעם קראנקסטן האלז: און וועט ברייננען באקוועמלאכקייט דעם שטארקסטן ליידנדן פון ניוראלגישע און ניוראלגישע.

ווען אייער קאפ טוט וויי — פון וועלכער עס איז אורזאך — וועט א פארקילונג האט זיך אריינגעכאפט אין אייערע גלידער אדער איר פילט יענע מיף־איינגעזעסענע ווייטיקן פון רהר מאטיזם, סקיאטיקא, לאמבעגא, נעמט אספירין און איר קאנט זיך פארלאזן אויף ריכטיקער הילף.

אלל־ברען באזייטיגט פארשפרייטע קראנקהייטען

מיליאָנען מענשען ווייסען שוין די ווירקונג

איינע פון די פארשפרייטסטע קראנקהייטען אין דער וועלט איז פארשטאפונג. עס איז אויך איינע פון די געפעהרליכסטע קראנקהייטען וואס איז באקאנט דער מענשהייט. עס איז דער קוואל פון פיעלע שטערונגען וואס לאזט ניט הנאה האבען פון לעבען.

פיעלע מענשען האבען פארשטאפונג אין א מילדער פארם און ווייסען עס ניט. זיי ליידען געוועהנליך פון קאפשמערצען, שמערצען אין רוקען, אונפארדייאונג, שלעכטען אָטעם און אלגעמיינע מיזישע שוואכקייט דאס זיינען אפט די סימטאמען.

קעללאגג'ס אלל־ברען איז דער אריגינעלער אלל־ברען וואס קעללאגג האט אריינגעבראכט צו העלפען מיליאָנען מענשען פטור צו ווערען פון פארשטאפונג און פון דער שקלאפעריי פון געוואוינהייט־פארמירענדיק פילס און דראגס. עס גיט אויך דעם בלוט די נויטיגע אייזען.

קעללאגג'ס אלל־ברען איז געשמאק מיט מילך אדער קרעם. מיט סיריעלס און פריכט. מיט סופ. אין געקאָכטע שפייזען. אייער גראסער האט אלל־ברען אין דעם רויטען־און־גרינעם פעקעדזש. געמאכט פון קעללאגג אין לאנדאן, אנגלענד. קעללאגג'ס אלל־ברען איז אבסאלוט כשר אונטער דער השגחת פון אגודת הרבנים פון מאראנטא.

Kellogg's ALL-BRAN
אויסגעצעסערט אין אינראלט און טעם

פארן וואס דזשייק סאליוואן קאן.

די יונגע פרוי האט זיך קוים בארויאיקט.

— איך זע, האט די יונגע פרוי געזאגט צווישן טרערן, — אז איר האט מיטלייד מיט אן אומגליקלאכער פרוי ווי איך בין, און אז איך קאן אייך באטראכטן אלס מיינעם א פריינט. איך וועל אייך דארום אפן דערציילן מיין אומגליק, ווי אזוי יענער טייוול האט מיך אין זיין האנט.

— איך בין ערשט פיר יאר אין אמעריקע. איך בין געבארן און איך האב זיך אויפגעהאדעוועט ביי רייכע עלטערן אין א קליין שטעטל אין רוסלאנד; ניט ווייט פון דער דייטשער גרעניץ, און אויב אייך איז באקאנט ווי אזוי די רייכע אידישע מיידלאך אין אזעלכע רוסישע שטעטלאך ווערן דערצוינגן, וועט איר פארשטיין וואס פאר א דערציאונג איך האב געקראגן.

מיין פאטער, א רייכער סוחר און א פרומער איד, האט זיך ניט פיל געקיקמערט ווען מיר און מיין גאנצע דערציאונג וואס ער האט מיר געגעבן, איז געווען, וואס ער האט מיך בעלאזט לערנען רוסיש, אזוי פיל, דאס איך זאל קאנען פארשטיין א רוסישן ראמאן און זיך צוואמענהערן מיט די טשינאוניקעס, וועלכע פלעגן אריינקומען צו אונז אין הויז.

דאס איז געווען מיין גאנצע בילדונג, און איך האב זיך אנגעלייענט די נייע רוסישע ראמאנען, וואס לערנען די מייד־לאך אראפצואווארפן פון זיך די שאנדע און איך האב טיף אין הארצן גע־ביינקט נאך א מאן, וועלכער זאל קומען צו מיר אלס א ראמאן העלד.

אין יענער צייט האט זיך אין אונזער שטעטל באזעצט הייליאן וואלף. דאס איז דער נעלבער יונגערמאן, וועלכן איר האט דא פריער געזעען. ער איז געווען עלעגאנט געקליידעט, האט געווארפן ארום זיך מיט געלט, און איבערהויפט האט ער אויסגעזעען א וועלטלאך און געבילדעטער מענש מיט א סך דערפארונג.

איך האב זיך מיט אים באקאנט ביי מיינער א פריינדין, וועלכע האט מיר פארטרויעט אז ער שרכנ'ט זיך צו איר. זי איז געווען די טאכטער פון א געפאלענעם באלעבאס, וועלכער האט איר קיין נדן ניט געקאנט געבן, און קיין פראסטן שידוך האט זי ניט געוואלט טאן. דערפאר איז זי זייער גליקלאך מיט דעם דא־זיקן חתן, וועלכער איז מיט אלע מעלות און קיין נדן האט ער אויך ניט פארלאנגט.

ווען עס קומט צו א יונגערמאן, סערט אויף יעדע פריינטשאפט צווישן מיידלאך. איך האב שטילערהייד מקנא געווען מיין פריינדין, און כאטש איך האב ניט געליבט דעם דאזיקן הייימאן וואלף, האב איך דאך געוואלט איא געפעלן וועדען און פארפירן מיט אים א ליבע. איך האב אין אמת'ן גאר ניט געדיינקט ווען גתונה האבן מיט אים, נאר איך האב געוואלט ווערן די העלדן פון א ראמאן, ווי אין די ראמאנען, וואס איך האב גע־לייענט, און איך האב זיך מיט גוואלד גע־פרובט איינרייידן אז איך ליב אים.

עס איז פאר מיר ניט געווען שווער צו ציען אויף זיך זיין אויפמערקזאמקייט. איך בין מיט אים אפט זיך צוזאמענגע־קומען, און ווערנד מיין פריינדין האט געגלויבט, אז ער איז איר חתן. האט ער מיר זיך דערקלערט אין ליבע און ער האט מיר געשוואָרן אייביקע טרייהייט. ער האט מיר דערציילט, אז ער איז דער זון פון א רייכן ארעסער סוחר און אז ער אליין האָ טאוויך א גרויסן פארמעגן און ער וועט מיר גליקלאך מאכן.

וואס אפטער מיר זיינען זיך צוזאמענגעקומען, און וואס ליינגער מיר האבן ארומגעשפאצירט אליין, אלץ מער האב איך זיך צו אים צוגעוואוינט, ביז איך האב אין אמת'ן אנגעהויבן צו פילן די נויטווענדיקייט צו זיין מיט אים צוזאמען. עס איז אלע מאל געפעלן פאר א מיידל צו זיין אין שטענדיקער געזעלשאפט מיט א יונגן מאן. די געוואוינט־הייט פארוואנדלט זיך אין א קראנקהאפטער ליבע, און אויך איך האב געקראגן צו אים א הייסן און ברענענדיקן געפיל, וואס איך האב דערקלערט, ניט אנדערש, אלס די אמת'ע און יינע ליבע.

און ווען מען ליבט א מאן, דאן שטעלט מען זיך ניט קיינע פראגן, דאן איז מען צו אלעס בלינד און טויב.. איך האב הייימאנ'ען געליבט, אדער ווי איך האב זיך ווייניקסטנס איינגערעדט אז איך לי באים, און איך האב ניט געזעען, דאס ווערנד ער האט מיך געשוואָרן לי־בע, באזוכט ער נאך אלץ מיין פריינדין אלס איר חתן, און נאך מער, אז ער פירט באקאנטשאפטן מיט נאך אנדערע מיידלאך, ווארום דאס איז דאך שוין די נאטור פון א פרוי, אז פאר איז ניטא קיין געהיימניס, אויסער אי ראיינענע געהיימ־ניס מיט א מאן.

פילע מיידלאך פון שטעטל זיינען גע־ווען באפריינדעט מיט הייימאן וואלף, און אלעמען האט ער גענעבן די זעלבע שבועה און דעם זעלבן פארשפראכן, וואס ער האט באהאלטן איר געהיימניס פאר זיך און אזוי איז אים מעגלאך געווען צו פארפלאנטערן זיי אלעמען און מיך אין דער נעץ פון ליבע.

אזוי איז שוין געקומען ניט ווייט דער טאג, ווען ער האט געזאלט רעדן מיט מיין פאטער און בעטן מיין האנט, און עס איז ביי אונז געווען באשלאסן, אז אויב מיין פאטער וועט צוליב אירגענט וועלכער אורזאכע ניט וועלן דעם שידוך, וועלן מיר ביידע אוועקפארן אין א דערבייאיקער שטעטל און שטעלן א חו־פה.

אבער גראדע אין דעם זעלבן טאג, ווען מיין געליבטער האט געזאלט קומען צו אונז איז ער ארעסטירט געווארן. עס איז אראפגעקומען דער גריסמאוו פון א דער־בייאיקער שטעטל מיט עטלאכע פאליצים טען און מען האט מיין הייימאנ'ען אוועק־געפירט.

אזוי ווי א דונער האט מיר געטראפן די דאזיקע נאכריכט און אין דער נאנ־צער שטעטל האט זיך געקאכט:

ניי מאשינען
אויף זייער קליי־נע אויסצאלונ־גען קאנט איר קריגן ביי מיר. 15 יאר דערפאר־רונג. דער עלט־סטער אידישער אנענט. איך קאן אייך פארריכטן אייער מאשין.
טעלעפאָנירט 52 501

JOS. LITMAN
455 Dufferin Ave. Phone 52 501

סאלאדא טיי

סטאנדארד — בראון לייבל — 70c. — א פונט

נייער — געלער לייבל — 60c. — א פונט

פרעגט אייער גראסער פאר איינעם פון די דאזיקע בלענדס זיי זיינען אין א גרויסער מאס די פיינסטע וואס איר קאנט קויפן צו די דאזיקע פרייזן

— פאר וואס? פאר ווען? וואס איז געשעען? קיינער האט עס ניט גע־וואוסט און יעדער איינער האט געפרובט נעבן אן אנדער דערקלערונג.

איך בין געווען ווי צעמישט און איך האב געטראכט זיך צו ווענדן צו מיין פאטער, וועלכער האט געהאט א געוויסן איינפלוס אויף דער קליין־שטעטלדיקער נאטאשאלסטווא.

מיט וועלכע אויגן אבער האב איך געקאנט קומען צו מיין פרומען פאטער בעטן פאר א יונגערמאן, וועלכער האט קיינמאל ניט באזוכט אונזער הויז?

(פארטזעצונג טומט)

ניט יעדער מילך איז גוטע מילך

עס איז אפהייננינק אין דעם ווי אזוי עס ווערט געהענדלט און פאסטעריזירט.

מאָדערן דיירי מילך

איז גוטע מילך

ווייל עס ווערט געהענדלט און גענוי פאסטעריזירט לויט די נייסטע ווייסנשאפטלאכע מעטאדז.

מילך — קרים — פוטער

פון אונזערע דרייווערס אדער — טעלעפאָנירט 201 101

איר זייט שטענדיק וועלקאמען צו באזוכן אונזער פלענט

MODERN DAIRY LTD.
St. Boniface

"איר קאנט אויפשלאגן אונזער קרים, אבער איר קאנט ניט "ביטן" אונזער מילך".

פרויען!
אט איז א בוך וואס איר וועט נוצן יעדן טאג

140 זייטן אויסגעפרובירטע רעסי־פיס — שיין אילוסטרירט — און ניי אויסגעבעסערט פון אן עקס־פערט דייעטיקער.

דאס איז דער באריומטער פייוו ראוזס קאך בוך—גענוצט אין ארום א מיליאן היימען איבער נאנץ קאנאדע. שרייבט פאר א קאפיע, ביי־ליינגדיק 30 סענט—בלויז א טייל פון זיין פאקטישן קאסט. נוצט דעם קופאן אונטן.

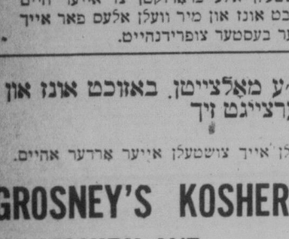

FIVE ROSES FLOUR

COUPON
Lake of the Woods Milling Co., Ltd.,
P. O. Box 1419, Montreal.
Please send me the Five Roses Cook Book. Enclosed find 30c.
Name .....
Address .....

גראָזני'ס דעליקאטעסען ספעשלס

30c	וויניפעגער וואורשט, רעג. 40 סענט א פונט, פאר _____
95c	פעטע אלאסקא שמאלץ הערינג, רעג. $1.25 א דאזן, פאר _____
75c	פעטע אלאסק אשמאלץ הערינג, רעג. $1.00 א דאזן, פאר _____
25c	רוסישע קאפטשאנקעס, עקסטרא גוטע, 2 פאר _____
30c	גרויסע שווארצע מאסליגעס, ערשט דערהאלטן, רעג. 40 סענט א פונט, פאר _____
35c	עכטע רוסישע כאלווא, שאקאלאד און וואניל, א פונט _____

די דאזיקע פרייזן זיינען גוט בלויז פאר דעם וואר־ענד

קאנטרי אידן

מיר וועלן מיט פארגעניגן צושטעלן אלע פארדזקטן צו אייער היים אלץ וואס איר דארפט איז שרייבט אונז און מיר וועלן אלעס פאר אייך פארזארגן צו אייער בעסטער צופרידנהייט.

מיר סערוויזרן גוטע כשר'ע מאלצייטן. באזוכט אונז און איבערצייגט זיך

טעלעפאָנירט אונז און מיר וועלן אייך צושטעלן אייער אדרעס אהיים.

GROSNEY'S KOSHER DELICATESSEN
495 SELKIRK AVE. :: PHONE 56 061

Doctors' Directory דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט. אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8. DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 402 סעלקירק עווניו. אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30. DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עווניו בלאק 265 פארטעדזש עווניו. אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיר בלדג. שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און פאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן: פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין פרויען אן קינדער קראנקהייטן שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. כ. מעקטעוויש, 500 קאלדרזש עווע. רעז. 504 קאלדרזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 באראוס עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמפ בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פארסדזש, קאר. סטיס (100 סאראנטא דזשעו. טראסט בלדג.), לענג איטאנס שטונדן: פון 2—6 אונט און ביי אפאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס: 375 מעקדעי עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיר בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאָף, 830-2 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראנקהייטן
88 013	53 320	דר. ה. מעדאָוי, 904 באיר בלדג. 3—5; 332 מאנימאבא עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

Dentists Directory דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיר בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עווע., קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1. טריק בלאק. 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

חיימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרין וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע., טעל. 53 133

שינבין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפשטיין און ספיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאן 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
ארוואקאט און נאטארי
E. CANTOR
211 קוירי בילדינג, 233 פארטעדזש עווע.
טעל. 89 225—29 937
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע. טעל. 51 353

ח. שולמאן
ארוואקאט און נאטארי
נעלט צו לייען אויף 6% פרצענט
Schulman & Nitikman
213 קאנפעדעריישאן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אנטפעגן סיטי האל
טעלעפאן 88 462

מ. אורערבאך
באריסטער, סאליסיטאר, נאטארי א.א.וו.
824—8 ראיאל בענק בלדג.
טעלעפאן 86 200
רעז. 435 אבערדין עווע. טעל. 55 354

ש. מילער
B.A., L.L.B.
באריסטער, סאליסיטאר א. א. וו.
709 גרייט וועסט פרמאנענט בילדינג
טעלעפאן 24 688 און 24 963
רעז. 152 באראוס עווע., טעל. 51 652

צוליב אייער געזונט

ווען איר דארפט מעדיצינען, קומט אדער שרייבט צו אונז. מיר האבן א פולשטענדיקן סטאק פון פרישע דראגס און מעדיצינישע מיטלען צו מע־סיקע פרייזן. מיר האלטן אויך א פולשטענדיקן סטאק פון פעטענט מעדיצינען און אלע נויטיקע ארטיקלען וואס פארערן זיך פאר קראנקע. מיר ספעציאליזירן אין דאקטארס פרעסקריפשאנס.

שיינעם דראג סטארס
842 MAIN STREET — cr. Dufferin PH. 56213
410 SELKIRK AVE. — Cor. Salter PH. 55 888
קאנטרי אדרעס פינקטלאך אטענדעט

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

לאָמיר זיין לאָיאַל צו אונזער היידראָ

צווישן די אנדערע "ביי־לאָוס" וואָס וויניפעגער שטייער־צאָלער וועגן לען איבעראכטאָג פרייטאָג דארפן איבער זיי שטימען, וועט זיין א "ביי־לאָ" פאר דריי־פערטל מיליאָן דאָלאר צו פארגרעסערן און איינשפרייטן דעם צענטראלן באהייצונג סיסטעם פון דער היידראָ.

זאָל דאָס גלייך קלאָר ווערן: די דריי־פערטל מיליאָן דאָלאר זיינען נים קיין הוצאה, און די בירגער וועלן נים דארפן צאָלן דורך זייערע שטייער ערן נים דעם קרן, נים די פּראָצענטן. אדרבא: דאָס איז אן אינוועסטמענט, וואָס איז זיכער צו ברייגנען פּראָפיטן, און פון אָט די פּראָפיטן וועלן געניסן אלע בירגער פון שטאָט.

די היידראָ דארף קריגן דאָס געלט דורך א הלוואה, און אזוי ווי די היידראָ איז א שטאָטיקע אונטערנעמונג, טאָר זי נים לייען קיין געלט אן דער גוטהייסונג פון אירע באלעבאטים. — די בירגער פון שטאָט. עס פאָדערט זיך אזוי פון אונז בלויז צו געבן אונזער הסכמה אויף די איסבריישע־רונג פלעגער פונ'ם באהייצונג סיסטעם, און דערנאָך רואיק זיצן און "שניידן די קופּאָנען". — געניסן פון די פּראָפיטן וואָס זי וועט אריינברייגנען.

אלע מיליאָנען וואָס זיינען ביז איצט אינוועסטירט געוואָרן אין דער ריזיקער היידראָ אונטערנעמונג זיינען ביז איצט געצאָלט געוואָרן מיט די פּראָצענטן פון דער היידראָ אליין, און די לאָגע וועט אויף וויטער איך זיין די זעלבע. — זי פארנעמט זיך נים מיט ספּעקולאַציעס. נאָר מיט זיכערע פּראָפיטאבעלע אונטערנעמונגען, וואָס זיינען זיכער צו ברייגנען גוטע פּראָפיטן.

די דאָזיקע פּראָפיטן ווערן נים אויסגעצאָלט אין דיווידענטן צו פריי זיך מיט עלעקטריק פאר באלייכטונג און אנדערע צוועקן, און די פרנסה וואָס די היידראָ האָט, ווערט פארטיילט צווישן אונז אלעמען, אין דער פאָרם פון בייליקע פרייזן אויף עלעקטריק, — פאקטיש די בייליקסטע פרייזן אויפ'ן קאָנטינענט. עס איז ניטאָ קיין איין בירגער אין ווייניפעג, וואָס קריגט נים אויף אזא אופן היידראָ "דיווידענטן" אויף סומען אמווייניקסטנס פון עטלאָכע ביז עטלאָכע צענטליק דאָלאר א יאָר, אויסער די גרויסע באקוועמלאכקייטן פון בייליקער עלעקטרישער קראפט.

עס וואָלט דערפאר געווען א פשוט'ער אומזין, ווען די בירגער זאָלן נים שטימען פאר דער היידראָ "ביי־לאָ", — פאר אן אינוועסטמענט אין וועלכן זיי פערזענלאך לייגן נים אריין קיין איין סענט. און פון וועלכן זיי האָבן בלויז פּראָפיטן.

אָבער דאָך איז נויטיק צו וואָרענען אלע בירגער וואָס זיינען פריינט פון זייער איינענער היידראָ ארויסצוזייגן זייער פולסטע לאָיאַליטעט צו דער היידראָ אין דעם דאָזיקן טאָג, איבעראכטאָג פרייטאָג, שטימענדיק סאָליד פאר דעם "היידראָ עקסטענשאָן "ביי־לאָ".

זיי דארפן עס טאָן, ווייל די היידראָ האָט אויך שונאים, וועלכע באַקעמפן זי תמיד דורך א פּראָפּאגאנדע, וואָס איז אממיסטן פון א מיסאַינ־פאָרמירנדיקן כאראקטער. דאָס זיינען אינטערעסן, וואָס זוכן אז פּראָפיטן פון אונטערנעמונגען זאָלן אריינפאלן אין פּריוואטע הענט, און פאר וועלכע די שטאָטיקע היידראָ, ווי א געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונג, איז א דאָרן אין אויג. זיי וואָלטן ווי געוואָלט איינשמועסן דעם ברייטן עולם, אז פאר אים וועט זיין בעסער אז די פּראָפיטן זאָלן אריינפאלן אין פּריוואטע הענט, איידער זיי זאָלן פארטיילט ווערן צווישן דער גאנצער באפעלקערונג.

זיי זוכן איצט דערפאר צו מאכן דעם איינדרוק, אז דער "היידראָ עק־סטענשאָן "ביי־לאָ" איז א הוצאה, א נייער שטייער אויף די וויניפעגער בירגער. זיי וועלן אייך גאָרנישט אפשר נים אויסזעצן קעגן א בריק "ביי־לאָ" וואָס איז טאקע א הוצאה (אמת, זייער א נויטיקע), אָבער זיי וועלן סטראשען די בירגער מיט שטייערן — פאר דער היידראָ!

דער אמת איז אָבער, אז די היידראָ מיט אלע אירע אָפּטיילונגען האָט נאָך קיינמאָל נים געקאָסט די בירגער קיין איינציקן סענט אין שטייערן, און אויסער פּראָפיטן האָט זי זיי גאָרנישט נים געבראכט.

ווען מען האָט צום ערשטן מאָל געדארפט אסיגנירן געלט אויף דעם באהייצונג סיסטעם, האָט מען אויך געפּרואווט שרעקן דעם עולם מיט פארלוסטן און מיט שטייערן. אָבער דער באהייצונג סיסטעם, וואָס עקזיס־טירט שוין זינט 1924, האָט זיך שוין אנטוויקלט אין א פּראָפיטאבעלער אונטערנעמונג. לעצטן יאָר האָט ער שוין אריינגעבראכט רייניע פון 31 טויזנט דאָלאר. אויסער די הונדערט טויזנט דאָלאר וואָס ער האָט אריינ־געבראכט דער היידראָ פאר איבערפלוס קראפט, וואָס וואָלט אזוי גענאָגט פארלאָרן. די דאָזיקע פרנסה איז אונזער אלעמענס, און מיר קריגן זי פריער אדער שפּעטער ווען דורך בייליקערע פרייזן אויף עלעקטרישער קראפט אין אויף אנדערע אופנים.

מיט דער פארענדיקונג פון דער סלייוז פאלס סטאנציע וואָס ווערט איצט געבויט פון דער היידראָ, וועט זי האָבן א פרישן איבערפלוס פון קראפט, און דער אויסגעברייטערטער באהייצונג פלעגט וועט אריינברייגנען דער היידראָ א נייע יערלאכע הכנסה פון אן ערך הונדערט טויזנט דאָלאר, וואָס וועט זיין געפונען געלט. — פאר אונז אלעמען.

די בירגער דארפן דערפאר אלע סאָליד שטימען איבעראכטאָג פרייטאָג פאר דעם "היידראָ עקסטענשאָן "ביי־לאָ".

לאָמיר אלע ארויסצייגן אונזער לאָיאַליטעט צו אונזער איינענער היידראָ!

האָט די אימיגראַציע באווירקט די ארבעטסלאָזיקייט?

ריידנדיק די טעג פאר'ן קענעדיען קלוב אין וואנקאָווער, האָט וו. א. גאָרדאָן, אימיגראַציע מיניסטער, באקלאָגט זיך, אז פאר זעכצן חדשים ביז יולי 31טן, — דאָס הייסט, אן ערך ביז די נייע רעגירונג איז אריין אין מאכט, — האָט מען אריינגעוואָרפן אין קאָנאדע א פערטל מיליאָן אימיגראַנ־טען. "און דאָס האָט מען געטאָן שוין דאָן. ווען עס האָבן זיך געוואָרפן אין די אויגן די צייכנס פונ'ם אָנקומענדיקן קריזיס. און אפילו דאָן, ווען די געדריקט־קייט איז שוין געקומען".

מר. גאָרדאָן וויל אזוי איינג פארבינדן די איצטיקע ארבעטסלאָזיקייט מיט דעם איבערפלוס פון אימיגראַציע. און אזוי וואָרפן די שולד פאר דער לאגע אויף דער פריערדיקער רעגירונג. אזוי לאָנג ווי ער וועט זיין דער הויפּט פונ'ם דעפּארטמענט, פארזיכערט ער, וועלן זיך אזעלכע זאכן מער נים איבער'חזר'ן.

עס איז שוין אנערקענט געוואָרן פון פארשטייער פודדער איצטיקער רעגירונג גופא, אז די ארבעטסלאָזיקייט דאָ אין לאנד האָט א שייכות מיט די אלוועלטלאכע באדינגונגען. וואָס מר. גאָרדאָן זאָל נים זאָגן, אָבער עס איז דאָך קיין שום ספק נים, אז ארבעטסלאָזיקייט וואָלט דאָ געווען, ווען אפילו קיין שום אימיגראַציע וואָלט נים געווען.

ווען די אימיגראַציע וואָלט באמת געווען אן אורזאַך פאר ארבעטס־לאָזיקייט, וואָלט די צאָל ארבעטסלאָזיקייט אין לאנד געדארפט זיין א סך גרעס־סער, ווי די קארגע צוויי הונדערט טויזנט, וואָס איז די סאמע ערנסטע אָפּ־שאצונג פון דער רעגירונג, בעת אין איינע זעכצן חדשים איז בלויז די צאָל פון אימיגראַנטן געווען א פערטל מיליאָן.

דער פאקט איז, אז די ארבעטסלאָזיקייט אין קאָנאדע איז א סך ווייניקער ערנסט, ווי אין וועלכן ס'איז אנדער אייראָפּייאישן אָדער אמעריי־נער לאנד. אן אויסנאם איז בלויז איין אייראָפּייאישן לאנד, פראנקרייך, דאָס איינציקע לאנד אין אייראָפּע, וואָס ווייס אפילו איצט נים פון קיין ארבעטס־לאָזיקייט. אָבער פראנקרייך איז גלייכצייטיק אויך דאָס איינציקע לאנד אין אייראָפּע, וואָס לאָזט אריין אימיגראַנטן.

ניין, דער אמת איז, אז אימיגראַציע שאפט ניכער ארבעט, ווי אר־בעטסלאָזיקייט.

ש. ל. ציטראָן

(עראינערונגען און געדאנקען)
פון נתן סטאָלניץ

זייער גרויס דערשיטערונג האָט די טרויעריקע טעלעגראפישע ידיעה וועגן דעם פּלוצלומדיקן טויט פון ש. ל. ציט־ראָן אין ווילנע ארויסגערופן אויף אין אונזער טאָראָנטער אידיש־ליטעראַרישן קרייז, באזונדערס ביי די וואָס האָבן אים פערזענלאך געקאָנט.

נאָר וואָס האָט די נאָנצע אידיש־לי־טעראַרישע וועלט, הן דער אידישיסטי־שער און הן דער העבראַיסטישער לאָ־גער געהאלטן אין פייערן מיט גרויס כבוד און ליבשאפט זיין 70־יאָריקן יו־ביליי. פאר ביידע צדדים איז ער געווען פיל מער ווי אן איינענער, ווי מען האָט זיך געהאט ריכטיק אויסגערדריקט אין איינעם פון די רייכע צאָל ארטיקלען וואָס איז געשריבן נאָר־וואָס צו זיין יובילי־יום־טוב: ציטראָן האָט זיך תמיד געהאלטן ביים גאָלדענעם מיטן. אלע האָבן אויף אים געקוקט מיט חשי־בות ווי אויף א צווייאיקן וועטעראן וועל כער האָט נאָנצע פופציק יאָר הייליק גע־בינדן דאָס פאָלק מיט זיין פּרוכטבאראער פעדער אין ביידע ליטעראַטורן, אי אין אידיש אי אין העבראַיאיש.

ערשט אויף נעכטן האָט די גרויסע אידישע ניו־יאָרק זיך געגרייט צו פיי־ערן ציטראָן'ס יובילי־יאָר צוזאמען מיט נאָך צוויי יובילעאוס פון אונזערע חשוב'ע 70־יאָריקע שריפטשטעלער י. ח. רבניצקי און א. דרומאנאוו.

ערשט הייגט נאָך האָב איך מיט גרויס הרהבה אנגעשריבן פּרעזידיקע נראָטולי־רונג צו ציטראָנען אלס ערשטער ליטע־ראַרישער רבי מיינער אן בדעה געהאָב עס איבערצושיקן דורך דער "פרעסע — און פּלוצלונג אזא דערשיטערנדע ידיעה.

ווען איך וואָלט רעכטן גלויבן אז א שלעכט אויג, וואָלט איך זאָגן אפשר אז א עין־הרע האָט אים שולד געווען. קיי־נער האָט זיך נאָר קיינמאָל נים געקאָנט אפּוואונדערן פון דעם דאָזיקן אייביק יונגן און חשוב'ן וויינער מאָהיקאנער פון דער העבראַיאישער און אידישער ליטע־ראטור. און ווער עס האָט נאָכגעפאָלגט די פיקע אומעייליקע ארטיקלען געשריי־בען נאָר־וואָס, צו זיין יובילי פון פאר־שיידענע שרייבער און פארשיידענע לענ־דער האָבן געקאָנט מערקן איינגן און דאָס זעלבע וואָס האָט זיך זיי א רוטער שניר־ענע געצויגן דורך אלעמענס אר־טיקלען און דאָס איז געווען דער נים גלויבן נאָך פון קיינעם אז ש. ל. ציט־ראָן איז שוין ווירקלאך זיבעציק יאָר געווען. פיל האָבן זיך פּשוט אין אים שטארק מתקנא געווען וואָס צו ציט־ראָן'ס געשיקסקייט האָבן זיך פיל פון די יונגערע גאָרנים געקאָנט פארגלייכן. דאָס איז געווען א "מען המתגבר" קייט־מאָל האָבן זיך ביי אים קיין טעמעס נים אויסגעשעפּט און געספּראָוועט האָט ער זיך צו שרייבן אין איין און דער זעל־בער צייט אי אין ווילנע, אין ניו־יאָרק, אין וואַרשע און אין לאָנדאָן, און דער זעלבער צייט אויף שאפן פונדע־מענטאלע ווערק פון גרויס־בענדיקע בי־כער וואָס האָבן אזוי שטארק באריכערט אונזערע ביידע ליטעראַטורן. און אויסער דער וואָגיקער מאָס אָריגינעלע שאפונג שכטע אויף ציטראָן אין פיל ביי־געשטיערט מיט זיין קאָלאָסאלער אר־בעט איבערזעצונגען ווי גרעצ'ס גע־מיטיש אריענטירט, באטראכטנדיק דעם אנטיסעמיטישן פונקט פון זייער פּארטיי־פּראָגראַמען אלס א נאַציאָנאלן און שטאאטס־פאָליטישן דעווין. אין די לעצ־טע יאָרן האָט מען זיך געטרייסט מיט חלישות, וואָס דער דאָזיקער אנטיסעמי־טיזם האלט זיך וויינסטנס באגרעניצט מער אויף פאָליטיק ווי אין פּראקטישן לעבן. אויפ'ן פאפיר איז די אידישע גלייכבארעכטיקונג אפּגעהיט געווארן פון יעדער רעגירונג. דאָס געזעץ איז עפנט־לאָך רעספּעקטירט געווארן און קיין מי־נלסטער אָדער פירנדער פונקציאָנער פון דער צענטראלער פארוואלטונג האָט זיך ביז נים לאנג צוריק געוואגט האלטן אנ־טיסעמיטישע רעדעס אָדער אטאקירן אפנטלאך די אידישע באפעלקערונג אלס רעליגיעזן אָדער נאַציאָנאלן קבוץ.

איצט איז עס פּלוצלונג אנדערש גע־ווארן. די קריסטלאך־סאָציאלע מינאָרי־טעטס־רעגירונג האָט געוואָלט פארשטאר־קען איר אינער פאָליטישע פּאָזיציע און זי האָט אריינגענומען צוויי היימווערן־מיניסטער אין וואָל קאבינעט. איבערגע־בליבן זיי די ווייטיקסטע פּארטעפיילס פון דער אינערערע שטאאטס־פארוואל־טונג. און שוין די ערשטע טעג פון זייער מיניסטערשאפט האָט באוויזן אז זיי זיינען אריין אין דער רעגירונג נים אזוי אלס מיניסטאָרן ווי אלס פּארטיי־אישע אגיטאטאָרן. אָבער בשעת דער אריסטאָקראטישער אינער־מיניסטער פּרינץ שטראהעמבערג האָט נאָך די ער־שטע פאר טעג איינגעזעגן, אז ס'פאסט נים פאר זיין היסטאָרישן נאָמען אין עסטרייך צו אידענטיפיצירן א מיניס־טיסעמיטישע גוואלדן, האָט זיין חבר יוס־טיץ מיניסטער דר. היבער גענומען אויף זיך אליין דעם נאָנגן אנטיסעמיטישן באנאזש פון אדאָלף היטלערס חדר מ־ער פירט זי ארום אלס פּראָפּאָגאנדע מא־טעריאל איבער נאָנץ עסטרייך אין גוט־מוטיקן און וויצלערישן ווען האָט מען אים טאקע שוין געקרוינט מיט'ן טיטול: אנטיסעמיטישער פּערלער: ווער ס'הער־זירט ארום אין עסטרייך צווישן שטאָט און דאָרף מיט קנעפּלאך און שוך בענד־לאָך, אונזער נייער עסטרייכישער יוס־טיץ מיניסטער פון עקסטערעמען האקנ־קרייצלערישן היימווערן־פיגל הויזירט איבער שטעט און דערפער מיט אנטיסע־מיטישע דרשות.

דער יוסטיץ מיניסטער האָט פּשוט אויפגענומען א קאָנקורענץ מיט די עסט־רייכישע האקנקרייצלער פון היטלערס חברותא: ער באמיט זיך נאָכווייזן דעם עסטרייכישן יונגן ווייגלער, אז אין דער אידן פראגע איז נים פארען קיין שום חילוק צווישן אים און היטלער. למאי אָבער נייען זיי נים צוזאמען בי די איצטיקע וואָלן אין עסטרייך? חלילה ניט צוליב דער אידנפראגע, נאָר צוליב אנדערע טאקטישע און וואָלטעכנישע דיפ־רענצן. און כדי צו באווייזן בפועל זיין היטלעריסטישע פּראָגראַם אין דער אידע־פראגע, שיסט ער טאקע אויף אלע וואָל־פארואמלונגען אין ווין און אין די פּרא־אידן. ער, דער יוסטיץ מיניסטער, וועל־כער האָט אָפּגעלייגט א שבועה אויף דער עסטרייכישער קאָנסטיטוציע בכלל און אויף די געזעצן פון גלייכבארעכטיקונג פאר אלע מלוכה בירגער אָן שום אונטער־שייד דערציילט דעם עולם, אז זיי איי־נער קומט נאָר פון דער אייראָפּייאישער (נעפיינט אריישער) פּראָווינץ קיין ווין, פילט ער זיך תיכף אין א מיש־מאש פון אייראָפּע מיט אזיע. און נים בלויז די גאַליציאנער האָבן א תל געמאכט פון שייד דערציילט דעם עולם, אז זיי איי־נער קומט נאָר פון דער אייראָפּייאישער (נעפיינט אריישער) פּראָווינץ קיין ווין, אויך דער אינערער אמר־אמאָנט פון מוזן "באזוויטקן" ווערן, אויף די אידן פון מערב זיינען אן אומ־גליק ווייל זיי האָבן אימפּאָרטירט קיין עסטרייך דעם סם פון דעמאָקראַטיע און אויף זיי זיינען אויאאכן. אויפגעהערט זיך ביי אים דער קאמף קעגן סאָציאַליזם און מארקסיזם, ער וואַרפט שוין אלע אידן אין איין טאָפּ אריין און וויל פון זיי טאָ־קע אלע צוזאמען פּטור ווערן. אפילו פון די אנטי־מארקסיסטישע אידן מאכט ער חוזק און שאָקלט זיך אָפּ עפנטלאך פון אנטי־סאָציאַליסטישע צייטונגען, ווייל אויף אידן זיינען דערביי. ער באלייטיקט זיי אלס פּראָפיטן מאכער, וואָס טוען אָן עסטרייכישע דעם היימווערן־ווייזל פון האָן־פעדערן, כדי מאכן געשעפטן אויך מיט דעם היימווערן־קאָנזיגנטור אין עסטרייך.

טאָמער איז דאָס אלצדינג צו ווייניק, שטעלט ער, דער יוסטיץ־מיניסטער, זיך אויעך אויף א ווינער פאָראומלונג אלס העלד אין באשיצער אויף פון אידן. "מיר האָבן — זאָגט ער — קיינמאָל נים גע־פּרייזיקט קיין פּאָגראָם אנטיסעמיטישן און איף האָב קיינמאָל נים אויפגעפאָ־דערט אויסרויב די אידישע געשעפטן און אויסשלאָגן שוובן פון אידישע הייז־ער". נו, אין דאָס נים א אידעאלים־טישע גבורה פון א קאָנסטטטוציאָנעל באשוואָרענעם יוסטיץ־מיניסטער? מניח וכיה זאָגט ער דעם טויזנטן קעפּיקן ער לם, אז "ער וויל נים קיין אידן אויאאכן אין עפנטלאכן לעבן פון לאנד, די פירער פון עפנטלאכן לעבן מוזן זיין ריינע דייטשן, דייטשע אריער, פון ריינעם דייטשן בלוט און ראסע". ס'בלייבט איצט נאָך איין פראגע, צי מעג א איד אין באוויזן אויפן נאס, אדער געהערט אויף דאָס אין דער גזירה, אז דאָס עפנט־לאכע לעבן מוז זיין ריין פון אידן אזי־אזן.

וואָס פאר א טרויעריקע מהרגה דר אי־דען האָבן דערלעבט אינמיטן אייראָפּע, אז דער 36־יאָראָקער מיניסטער אלס נא־טאר אין ערגעץ א קליין שטעטל ביי זאלצ בורג אין דער אייראָפּייער, בשעת פּרא־פעסאָר זינמונד פרויד אין זיין גלייכן זיי־נען דער אזיאכטישער מיש־מאש פון ווין. און דאָס מוז מען הערן יערן טאָג אויף פאָראומלונגען אין לייענען אין די צייט־טונגען. אזוי רעדט אן עסטרייכישער הייסווער מיניסטער! ! !

*) "זויער טייג" אד מיינט איינער וואָס ז

**) פון געמישט־ווייסן בלוט.

אנטיסעמיטישער מיניסטער אין עסטרייך

(ספּעציעל פאר ד. א. וו. דורך "אימא")

פון מ. א טענענבלאט

אין עסטרייך זיינען די אידן נים אר־בעריק עמפּינדלאך בנוגע אנטיסעמיטיזם. די אידישע באפעלקערונג האָט עפּעס ווי שטילשווייגנדיק שלום געמאכט מיט דעם אויסנאם־צושטאנד צווישן די מערסטע לענדער פון דער וועלט, אז אלע ביר־גערלאכע פארטיי־אישן פון לאנד, וואָס האָ־בען א ממשות אין דער פאָליטיק פון דער יונגער רעפּובליק, זיינען אנטיסע־מיטיש אריענטירט, באטראכטנדיק דעם אנטיסעמיטישן פונקט פון זייער פּארטיי־פּראָגראַמען אלס א נאַציאָנאלן און שטאאטס־פאָליטישן דעווין. אין די לעצ־טע יאָרן האָט מען זיך געטרייסט מיט חלישות, וואָס דער דאָזיקער אנטיסעמי־טיזם האלט זיך וויינסטנס באגרעניצט מער אויף פאָליטיק ווי אין פּראקטישן לעבן. אויפ'ן פאפיר איז די אידישע גלייכבארעכטיקונג אפּגעהיט געווארן פון יעדער רעגירונג. דאָס געזעץ איז עפנט־לאָך רעספּעקטירט געווארן און קיין מי־נלסטער אָדער פירנדער פונקציאָנער פון דער צענטראלער פארוואלטונג האָט זיך ביז נים לאנג צוריק געוואגט האלטן אנ־טיסעמיטישע רעדעס אָדער אטאקירן אפנטלאך די אידישע באפעלקערונג אלס רעליגיעזן אָדער נאַציאָנאלן קבוץ.

איצט איז עס פּלוצלונג אנדערש גע־ווארן. די קריסטלאך־סאָציאלע מינאָרי־טעטס־רעגירונג האָט געוואָלט פארשטאר־קען איר אינער פאָליטישע פּאָזיציע און זי האָט אריינגענומען צוויי היימווערן־מיניסטער אין וואָל קאבינעט. איבערגע־בליבן זיי די ווייטיקסטע פּארטעפיילס פון דער אינערערע שטאאטס־פארוואל־טונג. און שוין די ערשטע טעג פון זייער מיניסטערשאפט האָט באוויזן אז זיי זיינען אריין אין דער רעגירונג נים אזוי אלס מיניסטאָרן ווי אלס פּארטיי־אישע אגיטאטאָרן. אָבער בשעת דער אריסטאָקראטישער אינער־מיניסטער פּרינץ שטראהעמבערג האָט נאָך די ער־שטע פאר טעג איינגעזעגן, אז ס'פאסט נים פאר זיין היסטאָרישן נאָמען אין עסטרייך צו אידענטיפיצירן א מיניס־טיסעמיטישע גוואלדן, האָט זיין חבר יוס־טיץ מיניסטער דר. היבער גענומען אויף זיך אליין דעם נאָנגן אנטיסעמיטישן באנאזש פון אדאָלף היטלערס חדר מ־ער פירט זי ארום אלס פּראָפּאָגאנדע מא־טעריאל איבער נאָנץ עסטרייך אין גוט־מוטיקן און וויצלערישן ווען האָט מען אים טאקע שוין געקרוינט מיט'ן טיטול: אנטיסעמיטישער פּערלער: ווער ס'הער־זירט ארום אין עסטרייך צווישן שטאָט און דאָרף מיט קנעפּלאך און שוך בענד־לאָך, אונזער נייער עסטרייכישער יוס־טיץ מיניסטער פון עקסטערעמען האקנ־קרייצלערישן היימווערן־פיגל הויזירט איבער שטעט און דערפער מיט אנטיסע־מיטישע דרשות.

דער יוסטיץ מיניסטער האָט פּשוט אויפגענומען א קאָנקורענץ מיט די עסט־רייכישע האקנקרייצלער פון היטלערס חברותא: ער באמיט זיך נאָכווייזן דעם עסטרייכישן יונגן ווייגלער, אז אין דער אידן פראגע איז נים פארען קיין שום חילוק צווישן אים און היטלער. למאי אָבער נייען זיי נים צוזאמען בי די איצטיקע וואָלן אין עסטרייך? חלילה ניט צוליב דער אידנפראגע, נאָר צוליב אנדערע טאקטישע און וואָלטעכנישע דיפ־רענצן. און כדי צו באווייזן בפועל זיין היטלעריסטישע פּראָגראַם אין דער אידע־פראגע, שיסט ער טאקע אויף אלע וואָל־פארואמלונגען אין ווין און אין די פּרא־אידן. ער, דער יוסטיץ מיניסטער, וועל־כער האָט אָפּגעלייגט א שבועה אויף דער עסטרייכישער קאָנסטיטוציע בכלל און אויף די געזעצן פון גלייכבארעכטיקונג פאר אלע מלוכה בירגער אָן שום אונטער־שייד דערציילט דעם עולם, אז זיי איי־נער קומט נאָר פון דער אייראָפּייאישער (נעפיינט אריישער) פּראָווינץ קיין ווין, אויף דער אינערער אמר־אמאָנט פון מוזן "באזוויטקן" ווערן, אויף די אידן פון מערב זיינען אן אומ־גליק ווייל זיי האָבן אימפּאָרטירט קיין עסטרייך דעם סם פון דעמאָקראַטיע און אויף זיי זיינען אויאאכן. אויפגעהערט זיך ביי אים דער קאמף קעגן סאָציאַליזם און מארקסיזם, ער וואַרפט שוין אלע אידן אין איין טאָפּ אריין און וויל פון זיי טאָ־קע אלע צוזאמען פּטור ווערן. אפילו פון די אנטי־מארקסיסטישע אידן מאכט ער חוזק און שאָקלט זיך אָפּ עפנטלאך פון אנטי־סאָציאַליסטישע צייטונגען, ווייל אויף אידן זיינען דערביי. ער באלייטיקט זיי אלס פּראָפיטן מאכער, וואָס טוען אָן עסטרייכישע דעם היימווערן־ווייזל פון האָן־פעדערן, כדי מאכן געשעפטן אויך מיט דעם היימווערן־קאָנזיגנטור אין עסטרייך.

טאָמער איז דאָס אלצדינג צו ווייניק, שטעלט ער, דער יוסטיץ־מיניסטער, זיך אויעך אויף א ווינער פאָראומלונג אלס העלד אין באשיצער אויף פון אידן. "מיר האָבן — זאָגט ער — קיינמאָל נים גע־פּרייזיקט קיין פּאָגראָם אנטיסעמיטישן און איף האָב קיינמאָל נים אויפגעפאָ־דערט דעם אויסרויב די אידישע געשעפטן און אויסשלאָגן שוובן פון אידישע הייז־ער". נו, אין דאָס נים א אידעאלים־טישע גבורה פון א קאָנסטטטוציאָנעל באשוואָרענעם יוסטיץ־מיניסטער? מניח וכיה זאָגט ער דעם טויזנטן קעפּיקן ער דער צייטשריפט, פארענטלאכט דאָרט אלע וואָך פארשיידענע ארטיקלען.

אין 1984 האָט ער אנגעהויבן מיט־צוארבעטן אין "המליץ". סוף 1904 האָט זיך ש. ל. ציטראָן באוועגט אין ווילנע, וואוהין ער איז איינגעלאדן געווארן אלס אינווייניקסטער מיטארבעטער פון "הזמן" זינט 1911, אין משך פון דריי יאָר האָט ער פארענטלאכט אין "העולם" איינע פון זיינע וויכטיקסטע און גרינדלאכסטע ארבעטן, די געשיכטע פון דער העבריי־אישער פּרעסע.

ווען דער "הזמן" האָט זיך אָפּגע־שטעלט אין יאָר 1915, האָט זיך אנגע־הויבן א נייער אינטענסיווער פּעריאָד אין זיין ליטעראַרישער טעטיקייט, וועל־כער איז שוין דערהויפּט פארבונדן מיט אידיש — אין משך פון די ערשטע פער־ציק יאָר פון זיין ליטעראַרישער טעטי־קייט האָט ציטראָן נאָר פון צייט צו צייט געשריבן אידיש, הגם שוין אין 1878 האָט ער דעביוטירט אין אידיש מיט א פעלעטאָן: "א טאָגעבוך פון א קרחת'ניק" אין ראדקינסאָנס "קול עם".

אנהויב 1904 איז ער איינגעלאדן גע־ווארן פון לעאָן ראבינאָוויטש קיין פּע־טערבורג אלס אינווייניקסטער מיטאר־בעטער פון דעם "מאָג", וואו ער האָט פאר דעם האלב יאָר פון זיין עקזיסטענץ בעשריבן לייט ארטיקלען, פּאָליטישע אר־טיקלען, קליינע פעליטאָנען און דערציי־לונגען. שפּעטער האָט ער מיטגעאר־בעט דערהויפּט אונטער פּסעוודאָנימען אין די אידישע מאָג בלעטער "די צייט", "די אידישע צייטונג" און אנדערע. בעת דער דייטשער אקופּאַציע איז ער געווען טעטיק אלס אינספּעקטאָר פון די אידישע שולן פון אלע ריכטונגען און ווילנע וואָס זיינען אויסגעהאלטן גע־ווארן פון דעם אזוי גערופענעם "אידי־שען צענטראל קאָמיטעט" (איינציטיק אויף געווען לעקטאָר אויף די ערשטע ווילנער פּראָגראַמישע קורסן אין יענער צייט אין ער האָט אויף דערגאָרירט די וואָכנבלאט "אונזער עתיד" וואָס איז אריינגעגעבן געווארן פון די צעירי ציון וועלכע איז צו יענער צייט געווען די פאראיינטע אין ווילנע בפרט. און מיט אמאָל פּלוצ־לונג אזא טרויער וואָס האָט אזוי שווער געטאָפן אלע זיינע פריינט אין קאָלא־מאלע אלע פארערער.

טאָראָנטאָ, נאָוועמבער, 1930.

נעזינדיקט - במחשבה

(א מעשה'לע פון דער גמרא)
פון א. פרומקין

טאָג פאר טאָג — דערציילט די גמרא — פלעגט רבי חייא, דער זון אישי פאלן אויפ'ן פּנים און זאָגן די תפלה:

"הרחמן הוא יצילנו מיצר הפּע!"

נאָט דערבאראַמדיקער, הייט מיך אָפּ פון דעם יצר הרע! . . .

און נעהאָם האָט רבי חייא א יונגע, שיינע פרוי, נאָר ער האָט זיך געהאלטן אָפּגעזונדערט פון איר. יאָרן זיינען פאר־שבות . . .

אזוי ווי ער וואָלט נים געוואוסטעיאת גלייך ווי זי וואָלט געווען א פרעמדע . . .

איינמאָל האָט זי זיך צונעהערט, ווי איר מאן איז מתפּלל צו נאָט און זאָגט מיט הארץ: "הרחמן הוא יצילני מיצר הרע!"

האָט זיך דר ליידנשאפט, די יונגט־לוסט צעברענט ביי איר אין הארצן, און א גע־דאנק, אן אומריינע מחשבה איז פּלוצ־לונג געבוירן געווארן ביי איר אין מוח.

זי וועט דעם מאן איר'ן שטעלן אויף א פּראָבע.

אויב זי קאָן זיין ליבע נים קריגן אויפן גלייכן וועג, וועט זי פּרובירן זי ארויס־נאָרן ביי אים, זי ארויסקריגן פון אים בגנבה . . .

און זי האָט אָפּגעווארט א גינסטיקע געלעגענהייט.

איין טאָג איז רבי חייא געווען ביי זיך אין נאָרטן, פאַרטיפט אין הייליקע רעדונגען. מיט אמאָל האָט ער אויפגע־הויבן דעם קאָפּ און ער האָט דערזעען, ווי א פרוי דרייט זיך ארום צווישן די בוימער פארביי אים הין און צוריק.

די פרוי איז געווען אויסגעפּוצט און רייכע קליידער און טייערער צירונג, און א דיקן שליייער האָט זי אויפן פּנים געטאָן, אזוי, אז דער רבי חייא האָט נים געוואוסט ווער זי איז.

ער האָט אָפּגעקערט דעם קאָפּ און ער דאנקען, צעבראָכן פון חרטה און פאר־דראָס. — — — — — — — — — — — —

אז רבי חייא איז אין אונט אריין צו זיך אין הויז, האָט ער געפונען זיין פרוי ביי דעם ברענענדיקן אויוון, א פרוי־לאכע מיט א ליכטיקן פּנים, מיט גוט־מוטיקע און ליבלאכע אויגן און מיט א לייכטן' געמיט.

אָבער ער קאָן דאָ נים איינרוען.

ער גייט ארום ווי א צעמישטער אי־בער דער שטוב, אהין און אהער, דעם קאָפּ געבויגן צו דער ערד.

זיין ברוסט ווערט שיער נים צעשפּרונ־גען פאר ווייטאָג. פון צייט צו צייט ריי־סען זיך אים ארויס מורא'דיקע זיפצן פון הארצן.

די פרוי ווערט אומרואיק, וויל עפּעס זאָגן, אָבער זי ווייסט נים ווי אנצו־הויבן . . .

מיט אמאָל טוט זיך רבי חייא א ווארף אויף די הענט און פיס און וויל אריינשפּרינגען אין דעם ברענענדיקן אויוון.

זאָגט די פרוי:

— ווער ביזטו?

זאָגט די פרוי:

— חרותא בין איך — חרותא די זונה, וועלכע האָט א שם איבער דער גאנ־צער שטאָט.

מאכט ער איר א פאַרשלאָג צו גיין מיט אים . . .

— נוט, — זאָגט זי, — אָבער פרי־ער פון מוזטו מיר געבן דעם צוויי, וואָס געפינט זיך דאָרט אויפ'ן שפּיץ פון יע־נער הויכער בוים.

האָט זיך רבי חייא, ווי א קליינער אינ־געל, ארויפגעדראָפּעט אויפ'ן שפּיץ בוים, אָפּגעשניטן דעם צוויג און אים דערלאנגט דער פרוי.

איז זי אוועק מיט אים . . .

איז א ווייל אָרום איז רבי חייא ווי־דער געווארן ארויסגעלאָזט אין זיינע רעיונות. אָבער די פרוי האָט נים אָפּגע־הויבן און שאָקלט זיך אָפּ עפנטלאך פון אנטי־סאָציאַליסטישע צייטונגען, ווייל אויף אידן זיינען דערביי. ער באלייטיקט זיי אלס פּראָפיטן מאכער, וואָס טוען אָן עסטרייכישע דעם היימווערן־ווייזל פון האָן־פעדערן, כדי מאכן געשעפטן אויך מיט דעם היימווערן־קאָנזיגנטור אין עסטרייך.

טאָמער איז דאָס אלצדינג צו ווייניק, שטעלט ער, דער יוסטיץ־מיניסטער, זיך אויעך אויף א ווינער פאָראומלונג אלס העלד אין באשיצער אויף פון אידן. "מיר האָבן — זאָגט ער — קיינמאָל נים גע־פּרייזיקט קיין פּאָגראָם אנטיסעמיטישן און איף האָב קיינמאָל נים אויפגעפאָ־דערט דעם אויסרויב די אידישע געשעפטן און אויסשלאָגן שוובן פון אידישע הייז־ער". נו, אין דאָס נים א אידעא

הייסע ליבע אין קאלטן צפון

(פון דער סעריע: "בילדער און פאסירונגען אין ווייטן צפון")

פון אלחנן

איך בין געווען א פנים חרשות אין דעם ווייטן צפון און דערפאר פלעג איך די ערשטע צייט ארויספאָרן אויף פאטרול מיט אונזער קאָרפּאָראַל באב מעק־קייב, א וועטעראן אין דינסטע פון די באריטע "ראיאל קאנאדיען מאונטער פאָליס" בכלל, און א ריכטיקער "ווייער טאָג"*) וואס עס אמבאלאנגט דעם צפון.

א דריי וואָכנדיקע פאטרול רייזע דורך די "נאָרט וועסט טעריטאָריעס" דורך שטורם און פראסט איז פאר מיר געווען צופיל. איבערהויפט ווען מיר זיינען פאר באפט מעווארן אין איינעם פון די שרעקלאפע "בליזאַרדס" פון דעם צפון. די הינט זיינען געווען געצלאָך אויסגעשפּילט. האבן ווייינעדיק פּראָטעסטירט, און קוים געפלאנטערט זיך אין זייער נעשפאן, אין דעם אומגעדלאכן ים שניי. איך בין געווען דערשעפּט, און איך האב קוים געקאנט אפּכאפּן דעם אטעם. פון דעם שטארק ווינט, וואס האט געשמיטן דעם ווי זאמד געפראָרענעם שניי אין געזיכט, און האט אפּגעראטעט דעם אטעם.

באב איז געווען פריש און מונטער, און ער האט זיך געפילט נאָענ איהיילאך אין דער ווילדער זאוואַרוכע, און דאס מערקווירדיקסטע דערביי איז, וואס ער האט געוואוסט ווי מיר געפינען זיך אין דער ווילדער. ער האט אָנגעשריען מיט זיין באסאָוועד שטימע אויף די "האסקיס". — מאש! מאש! איר פאראדאמטע פור־לענצער. וואס האט איר די קעפּ און די עקן אָרונטערגעלאָזט ווי די פּנירות, מאש!!! אַ קנאל מיטן ביינטש, אין די הינט זיינען עטוואס אויפגעמונטערט געוואָרן. — דו האסט אויך אראָפּגעלאָזט די נאָז און ווי אַן אלטע באבע! — האט ער זיך צו מיר געווענדעט. — היינטיקע שנעקעק, ווי נאָר וואס איז מען שוין אויסגעשעפּלט. דו ווייסט נאָך ניט ברר־דערל וואס אונזער גרויסער און בייזער צפון איז. דאס איז נאָך איינגעלאָך דער בריאונג; די אראָנדעדע וועלן נאָך קומען. אבער ניט אראָפּגעפאלן ביי זיך. דער ווינטל האט זיך טאקע צעשפּילט פאר דאסט ערנסט. אבער, מיר זיינען דוכט מיר, ניט ווייט פון דעם "טרעפער" לא־ראקס "קעבין". דאס איז דער זעלבער לא־ראָן וואס דאס מיר געדינט אלס הויפּט ערות, אין דער דזשאן מוליגען (אדער ווי מיר ווייסן אים בעסער "דער מולינען") פעלץ גנבה. און טאקע אויף זיינע אויסזאגונגען, האט יענער צעקראָגן גען פינף יאָר. ער איז אבער אפּגעזעסן ניט מער ווי איין יאָר. צוליב זיין גוטער אויפפירונג, איז ער באפרייט געווארן, און איך האב געהערט אז ער איז שוין דער יונג דער רויטער. מאש! מאש! דער טייוול זאָל אייך נעמען הינטישע זין. איר זייט שוין ווידער איינגעשלאָ־פען! לעבעריקער! מיר זיינען, גלויב איך ניט ווייט פון לאראָק. אבוואָל דעם אמת געזאגט, איז ער אויך ניט אזא צאַצ־קעריקער בחור, אבער מיר קאָנען ניט איבערקלייבן מיט אונזער אכסניה. אבי־נאר אַ שוץ און אַ הייסער טעפּל קאפּע.

— וואס איך קאָן נאָך ביז איצט ניט פאַרשטיין, — האט ער פאַרגעזעצט, — איז, ווי קומט עס וואס אזא פאַרוויילדע, אויסטער "טרעפער" זאָל קריגן אזא ווייר בעלע? אויסער וואס זי איז פיל איינגער פון אים, איז זי א שטאטיש דערצויגע־נע מיט פיינע מאניר און א ריכטיקע שיינהייט. א פייערדיקע ברונעטקע מיט פאַרטרוימטע אויגן, און וועלכע עס איז פאַרבאָרגן א וואולקאן. מען זאָגט אבער יאקבי, אז די אורזאכע איז א "קוואַרטער בריוו**) איר זוידע א סקאַטשמאן, האט געהייראט מיט אַן אינדיאַנערן. און איר פאטער אויך. זי איז נאָנץ יונג פאַרבליבן א יתומה אז הדעווען זיך ביים זיידן וועלכער איז געווען אַ "טרייידער" און נאָנץ רייך. ער האט זי זייער ליב גע־האט, און ער האט איר געשיקט שטודי־רען אין שטאט. זי האט זיך אַרויסגעווי־זען צו זיין זייער פייאיק און פיקע ווייר־סע בחורים האבן געזוכט איר באקאנט־שאפט. אבער אזוי שנעל ווי זיי פיקען זיך דערווייסן אז זי איז א "בריד", פלעגט מען איר וויין א קאלטן "שאָלדער". זי איז געווען קלוג און האט אלעס פאר־שטאנען און ס'האט איר שטארק ווייי געטאן. אז דעם איז זי געווען אויף זיין ער שטאָלץ, האט זי אָנגעהויבן יאגן פון זיך די פאַרשייידענע בעל־יונגען וועל־כע האבן זיך אַרומגעדרייט אַרום איר, ניט מיט קיין רייגע געדאנקען.

דאס איז די טראגעדיע פון די מיס־טע גוט דערצויגענע יונגע פרויען פון נעמישט בלוט. פון די אינדיאנער איז מען אפּגעריסן, צו די ווייסע קאָן מען זיך ניט צוקלעפּן. נאָך מיין מיינונג איז עס פשוט א פאַרברעכן לאָזן אזעלכע שטודירן אז א. וו. מען מאכט זיי אזוי־גליקלאך אויפן גאנצן לעבן, ווייל דאס שיינט צו זיין דער פאל מיט דזשין לא־ראָן. ווי פון פייער איז זי אנטלאָפן פון שטאט אזוי שנעל ווי זי האט זיך שולע געענדיקט. אפּטאכנדיק ביי זיך צו הייר־אטן אן אינדיאנער, אויף צו לחכעיס די ווייסע.

ווען זי איז אבער געקומען אהיים צום זיידן אין "טרייידינג פּאָסט" אין האט זיך פון דאס ניי צוגעקוקט צום ארט לעבן פון די אינדיאנער, און דעם שמוץ אין וועלכן זיי זיינען פאַרזונקען. האט איר אויפגעשוידערט ביים נעדאנק, צו זיין גע־צוואונגען אזוי צו לעבן! צו טראָגן און האבן קינדער כמעט אלע יאָר. צו 35-30 יאָר ווערן אַן אפּגעלעבטע פרוי, מיט א גרויסן בויך, און מיט א שרעקלאך צע־שוואמענער פיגור. ניין! ניין! ניין! זי קאָן דאס ניט טאָן. זי האט געפאסט אַן אנדער באשלוס, איינגענאָן ניט צו הייר־אטן.

איר זיידע איז שוין אלט געווען און ער האט באטערקט אז עפּעס איז מיט זיין איינינקל ניט גלאט, אבער וואס האט צפון אז איז געווייזן מיטן שווערן לעבן.

*) "ווייר טייג" אדער "סאוער דאו" מיינט איינער וואס איז א תושב אין

**) פון געמישטן אינדיאנער און ווייסן בלוט.

ד. פינסטערע טעג

פינסטערע טעג, פול מיט איינטאניקן גערויש פון מאשינען; לאנגזאם קריכנדיקע, כמורנע, רעגנדיקע אוונטן, וועלכע אנ־שטאט דערלייכטערונג, נאָך דעם איינטאָ־ניקן טאָג, ברייזנגען א מין האפּגענוגסלאָזיג, אומעטיקע שטימונג, וועלכע שלאָגט אפּ אינגאנצן דעם חשק און ווילן צו טאָן וואס ניט איז.

זייט איך אין שטוב, ווייט פון מענשן, ווייט פון דעם ניט צופרידנשטעלנדיקן לעבן, פון געזעלשאפט, פון שטאט, — און ס'טרוים וועגן פאר מיר אליין ניט אינ־נאנצן קלאָרע טרוימען . . .

די טאָג־טעלאכע בעוויילאכע געשעע־נישן רוקן זיך אלץ מער אט מער אפּ, ביז זיי פארשווינדן אינגאנצן. פארבלייבט דאן נאָר דער לאנגער זיסער טרוים, א פרייער און א ליבער בעוויילט ער זיך אינגאנצן אין זיין פארביקייט, ניט זייענדיק פאר־בונדן מיט דער ארומיקער ווירקלאַכ־קייט . . .

רו, באפרידיקונג, א צוועק פון "זיין", פאַרלאנגען, — אלץ האט א פלאץ אין דעם טרוים.

און א נאנגדיקע בענקעניש נעמט מיך ארום, א בענקעניש נאָך לעבן, נאָך גלייכ־דיקער פרייד . . .

נוט וואלט געווען איצט צו זיצן ערגעץ וואו, ווייט פון ארומיקן, איינגראבן דעם קאפּ ביי אימעצן אין שוים און שווייגן און טרוימען, פילן א ווארימע אנגענעמע האנט אויף דיין קאפּ, וואס שפּילט זיך אין דיין פארביקייט, ניט זייענדיק פאר־בונדן מיט דער ארומיקער ווירקלאַכ־קייט . . .

רו, באפרידיקונג, א צוועק פון "זיין", פאַרלאנגען, — אלץ האט א פלאץ אין דעם טרוים.

און א נאנגדיקע בענקעניש נעמט מיך ארום, א בענקעניש נאָך לעבן, נאָך גלייכ־דיקער פרייד . . .

נוט וואלט געווען איצט צו זיצן ערגעץ וואו, ווייט פון ארומיקן, איינגראבן דעם קאפּ ביי אימעצן אין שוים און שווייגן און טרוימען, פילן א ווארימע אנגענעמע האנט אויף דיין קאפּ, וואס שפּילט זיך מיט דיינע האר; נוט פארגליווערט ווערן אזוי אויף אייביק, אייביק, ניט וויסן פון דער גרויער ווירקלאכקייט, פארגעסן אלעס, און עס זאָל פארבלייבן נאָר דער לאנגער, זיסער טרוים . . .

2. באפרידיקונג

אויסנעמאטערט פון טאָג, האב איך אין א שיינעם אוונט זיך אוועקגעלאָזט צוועק־לאָז איבער דיר נאסן פון דער רוישנדער, לעבעדיקער שטאט. פארטיפט אין מיינע נעדאנקען, בין איך, אומבאמערקט פון זיך אליין, דורכגענאנגען א נאס נאָך א נאס, ביז ענדלאך, כ'האב ניט געפונען וויייט אויסער דער שטאט אין אן ענדלאָזן פעלד.

ווייטקייטן האבן זיך געוויגט און מיך פאר'שיכור'ט מיט זייער גרעניצלאָזיקייט. די פעלדער בליאונגען האבן אַרויסגעגעבן א פאר'כישופ'טן מראאמאט. עס איז געווען נוט און אנגענעם אזוי ארומצוגיין אין זיך אינגאנצן פארלירן אין די אומענדלאכקיי־טען פון די סטעפּעס. א רואיקע שטימונג האט מיך ארומגענומען: ווייט פון מענשן, פון שטאט, פון קוימענס מיט רויך, ווייט פון גערויש פון מאשינען און — איינער אליין. דער ווינט האט שטיל געשווישעט, זיך געשפּילט מיט מיינע האר, און האט פארוואנדלט די פעלדער אין א כוואליג־דיקן, שטיל־רוישנדן ים. די צייט האט זיך גערוקט אין איך בין אלץ ארומגעגאנגען איבער די פעלדער אַן אפּגעשיידטער פון דער גאָרער וועלט און מיין אפּגע־שיידטקייט געטראכט מיט א לייכטערן האַרצן וועגן שטאט.

לסוף בין איך מיר געווארן. א פארמא־טערטער אמאָל האב איך זיך אויסגעצויגן אויפ'ן גרינעם גראז.

די לבנה האט ארונטערגעשיקט אירע שטראלן אויף דער ערד און אונטער א שלייער זיך סדר רייסנדיקע אונדקלנס. דאָ און דארט האבן שטערן געוואונקען צו מיר מיט גרינלאכע און טונקל־בלויע פיי־ערן און האבן גערופן צו זיך. און גערוכט האט זיך מיר, אז זיי זאָגן צו נאָך ניט קיין פארלוסטכע פארגעניגנס און איבערלע־בונגען . . .

איך בין געלעגן און איינגעאטעמט אין דיך די דופטיקע לופטן פון'ם ארום. כ'האב זיך פארטרוימט . . .

פּלוצלונג האט פאר מיינע אויגן א גרו־פּע שטערן זיך אנגעפאנגען פארמירן אין עפּעס! כ'בין געבליבן לינן בעוועגלאָז, געדאנקענלאָז און פארלאנגענ־לאָז . . . א זיסע צופרידנקייט האט זיך געריקט אין מיין נאנצן קערפּער און אין דער נשמה. אלעס ארום, ווי עס וואָלט מיטגעלעבט מיט מיר. איז שטיל געבליבן. דער ים פון דאנענען איז פארגלייווערט גע־וואָרן. אויף אלעס איז געלעגן רו.

אזוי איז אוועק א שטיק צייט.

מיט אמאָל האב איך דערפילט ווי זי רוקט זיך אפּ פון מיר . . . כ'האב אויסגע־שריען: — "וואוהין? זיי נאָר, ניי ניט אוועק! . . . " — נאָר א יאָר האט זיך אלץ גע־גליטשט פון מיינע הענט; אט האב איך נאָר איר האנט, אט נאָר די שפּיץ פינ־גער, — "פאַרלאָז מיך ניט!!!" — האב איך היסטעריש געשריען, און מיט אלע כחות געפּרואווט זי צוריקהאלטן. אבער אומזיסט! כ'האב זיך גערינט די האר פון קאפּ, און זי: זי האט אויף מיר געקוקט מיט שטראלנדיקע אויגן, מיט פלאמענדי־קע באקן: "צופיל איז זיי ניט גוט, די וועסט ניט באגרייפן, כ'וועל קומען ווען דו וועסט מיך דארפן אמנוניטיקסטן! זעסט, עס טאָגט שוין אין מזרח! פארגעס ניט: איך לעב אזוי לאנג ווי אומעט, ליידן און פיין! כ'וועל קומען צוריק!" — און זי איז צע־שוואמען געווארן פאר מיינע אויגן . . . כ'האב נאָך געפילט אירע ערטלאכקייטן, אירע קושן האבן נאָך געגליווערט אויף מיין פּנים, כ'בין נאָך געווען פול מיט איר אטעם, אבער אויס! ניטא! פארשוואונ־דען, אין שטילשווייג פארשוואונדן . . .

און אין מזרח זייט האט דער הימל דאן אויסגעלאָצט זיין רויט פארבלוטיקן אויג, שטערן זיינען פארשוואונדן און ערגעץ ווייט־ווייט האט א שאָפּ סירען זיך צע־פייפט הילכיק און שניידנדיק אין דער רו־איקער לופט . . .

שטאט האט ערוואַכן . . .

נעזינדיקט-בטחשבה

(שלום פון זייט 6)

פרוי מיט א ליבלאכן שמייכל גע־זאגט. — שרעק זיך ניט אומזיסט, ווארים דו האסט ניט נעזינדיקט! דאס בין איך דאס געווען די, וואס האט דיר איבערגע־רעדט . . . . איך און ניט קיין פרעמדע... אט איז דער צווייג וואס דו האסט מיר גענעבן דאס איז א צייכן, אז איך האב דיר פארגעבן און בנגבה דיין ליבע אויסגע־קראָגן . .

א ליכטיקער שטראל האט זיך אויפ־א רגע אריבערגעצויגן איבער רבי חייא'ס געזיכט. אבער די שאנד איז געבליבן זיצן ביי אים אין הארצן און האט ניט געוואלט ארויס פון דארט.

און זיין לעבן לאנג האט ער געטרוי־ערט אין זיך אין אלץ אין פארלאנגענ־לאָז . . . א זיסע צופרידנקייט האט זיך געריקט אין מיין נאנצן קערפּער און אין דער נשמה. אלעס ארום, ווי עס וואָלט מיטגעלעבט מיט מיר. איז שטיל געבליבן. דער ים פון דאנענען איז פארגלייווערט גע־וואָרן. אויף אלעס איז געלעגן רו.

אזוי איז אוועק א שטיק צייט.

מיט אמאָל האב איך דערפילט ווי זי רוקט זיך אפּ פון מיר . . . כ'האב אויסגע־שריען: — "וואוהין? זיי נאָר, ניי ניט אוועק! . . . " — נאָר א יאָר האט זיך אלץ גע־גליטשט פון מיינע הענט; אט האב איך נאָר איר האנט, אט נאָר די שפּיץ פינ־גער, — "פאַרלאָז מיך ניט!!!" — האב איך היסטעריש געשריען, און מיט אלע כחות געפּרואווט זי צוריקהאלטן. אבער אומזיסט! כ'האב זיך גערינט די האר פון קאפּ, און זי: זי האט אויף מיר געקוקט מיט שטראלנדיקע אויגן, מיט פלאמענדי־קע באקן: "צופיל איז ניט גוט, די וועסט ניט באגרייפן, כ'וועל קומען ווען דו וועסט מיך דארפן אמנוניטיקסטן! זעסט, עס טאָגט שוין אין מזרח! פארגעס ניט: איך לעב אזוי לאנג ווי אומעט, ליידן און פיין! כ'וועל קומען צוריק!" — און זי איז צע־שוואמען געווארן פאר מיינע אויגן . . . כ'האב נאָך געפילט אירע ערטלאכקייטן, אירע קושן האבן נאָך געגליווערט אויף מיין פּנים, כ'בין נאָך געווען פול מיט איר אטעם, אבער אויס! ניטא! פארשוואונ־דען, אין שטילשווייג פארשוואונדן . . .

און אין מזרח זייט האט דער הימל דאן אויסגעלאָצט זיין רויט פארבלוטיקן אויג, שטערן זיינען פארשוואונדן און ערגעץ ווייט־ווייט האט א שאָפּ סירען זיך צע־פייפט הילכיק און שניידנדיק אין דער רו־איקער לופט . . .

שטאט האט ערוואַכן . . .

נעזינדיקט-בטחשבה

(שלום פון זייט 6)

פרוי מיט א ליבלאכן שמייכל גע־זאגט. — שרעק זיך ניט אומזיסט, ווארים דו האסט ניט נעזינדיקט! דאס בין איך דאס געווען די, וואס האט דיר איבערגע־רעדט . . . . איך און ניט קיין פרעמדע... אט איז דער צווייג וואס דו האסט מיר גענעבן דאס איז א צייכן, אז איך האב דיר פארגעבן און בנגבה דיין ליבע אויסגע־קראָגן . .

א ליכטיקער שטראל האט זיך אויפ־א רגע אריבערגעצויגן איבער רבי חייא'ס געזיכט. אבער די שאנד איז געבליבן זיצן ביי אים אין הארצן און האט ניט געוואלט ארויס פון דארט.

און זיין לעבן לאנג האט ער געטרוי־ערט אין זיך אין אלץ אין פארלאנגענ־לאָז . . . א זיסע צופרידנקייט האט זיך געריקט אין מיין נאנצן קערפּער און אין דער נשמה. אלעס ארום, ווי עס וואָלט מיטגעלעבט מיט מיר. איז שטיל געבליבן. דער ים פון דאנענען איז פארגלייווערט גע־וואָרן. אויף אלעס איז געלעגן רו.

אזוי איז אוועק א שטיק צייט.

מיט אמאָל האב איך דערפילט ווי זי רוקט זיך אפּ פון מיר . . . כ'האב אויסגע־שריען: — "וואוהין? זיי נאָר, ניי ניט אוועק! . . . " — נאָר א יאָר האט זיך אלץ גע־גליטשט פון מיינע הענט; אט האב איך נאָר איר האנט, אט נאָר די שפּיץ פינ־גער, — "פאַרלאָז מיך ניט!!!" — האב איך היסטעריש געשריען, און מיט אלע כחות געפּרואווט זי צוריקהאלטן. אבער אומזיסט! כ'האב זיך גערינט די האר פון קאפּ, און זי: זי האט אויף מיר געקוקט מיט שטראלנדיקע אויגן, מיט פלאמענדי־קע באקן: "צופיל איז ניט גוט, די וועסט ניט באגרייפן, כ'וועל קומען ווען דו וועסט מיך דארפן אמנוניטיקסטן! זעסט, עס טאָגט שוין אין מזרח! פארגעס ניט: איך לעב אזוי לאנג ווי אומעט, ליידן און פיין! כ'וועל קומען צוריק!" — און זי איז צע־שוואמען געווארן פאר מיינע אויגן . . . כ'האב נאָך געפילט אירע ערטלאכקייטן, אירע קושן האבן נאָך געגליווערט אויף מיין פּנים, כ'בין נאָך געווען פול מיט איר אטעם, אבער אויס! ניטא! פארשוואונ־דען, אין שטילשווייג פארשוואונדן . . .

און אין מזרח זייט האט דער הימל דאן אויסגעלאָצט זיין רויט פארבלוטיקן אויג, שטערן זיינען פארשוואונדן און ערגעץ ווייט־ווייט האט א שאָפּ סירען זיך צע־פייפט הילכיק און שניידנדיק אין דער רו־איקער לופט . . .

שטאט האט ערוואַכן . . .

ליריש פראָזע

פון ס. גילד

(פון דער סעריע: "בילדער און פאסירונגען אין ווייטן צפון")

איך בין געווען אין דזשאן, דעם ווייטן צפון און דערפאר פלעג איך די ערשטע צייט ארויספאָרן אויף פאטרול מיט אונזער קאָרפּאָראַל באב מעק־קייב, א וועטעראן אין דינסטע פון די באריטע "ראיאל קאנאדיען מאונטער פאָליס" בכלל, און א ריכטיקער "ווייער טאָג"*) וואס עס אמבאלאנגט דעם צפון.

א דריי וואָכנדיקע פאטרול רייזע דורך די "נאָרט וועסט טעריטאָריעס" דורך שטורם און פראסט איז פאר מיר געווען צופיל. איבערהויפט ווען מיר זיינען פאר באפט מעווארן אין איינעם פון די שרעק־לאפע "בליזאַרדס" פון דעם צפון. די הינט זיינען געווען געצלאָך אויסגע־שפּילט. האבן ווייינעדיק פּראָטעסטירט, און קוים געפלאנטערט זיך אין זייער נעשפאן, אין דעם אומגעדלאכן ים שניי. איך בין געווען דערשעפּט, און איך האב קוים געקאנט אפּכאפּן דעם אטעם. פון דעם שטארק ווינט, וואס האט געשמיטן דעם ווי זאמד געפראָרענעם שניי אין געזיכט, און האט אפּגעראטעט דעם אטעם.

באב איז געווען פריש און מונטער, און ער האט זיך געפילט נאָנץ היימלאך אין דער ווילדער זאוואַרוכע, און דאס מערקווירדיקסטע דערביי איז, וואס ער האט געוואוסט ווי מיר געפינען זיך אין דער ווילדער. ער האט אָנגעשריען מיט זיין באסאָוועד שטימע אויף די "האסקיס". — מאש! מאש! איר פאראדאמטע פור־לענצער. וואס האט איר די קעפּ און די עקן אָרונטערגעלאָזט ווי די פּנירות, מאש!!! אַ קנאל מיטן ביינטש, און די הינט זיינען עטוואס אויפגעמונטערט געוואָרן. — דו האסט אויך אראָפּגעלאָזט די נאָז און אלטע באבע! — האט ער זיך צו מיר געווענדעט. — היינטיקע שנעקעק, ווי נאָר וואס איז מען שוין אויסגעשעפּלט. דו ווייסט נאָך ניט בלוט־דערל וואס אונזער גרויסער און בייזער צפון איז. דאס איז נאָך איינגעלאָך דער בריאונג; די אינגעדעדע וועלן נאָך קומען. אבער ניט אראָפּגעפאלן ביי זיך. דער ווינטל האט זיך טאקע צעשפּילט פאר־דאסט ערנסט. אבער, מיר זיינען דוכט מיר, ניט ווייט פון דעם "טרעפער" לא־ראקס "קעבין". דאס איז דער זעלבער לא־ראָן וואס דאס מיר געדינט אלס הויפּט ערות, אין דער דזשאן מוליגען (אדער ווי מיר ווייסן אים בעסער "דער מולינען") פעלץ גנבה. און טאקע אויף זיינע אויסזאגונגען, האט יענער צעקראָגן פינף יאָר. ער איז אבער אפּגעזעסן ניט מער ווי איין יאָר. צוליב זיין גוטער אויפפירונג, איז ער באפרייט געוואָרן, און איך האב געהערט אז ער איז שוין אין דער יונג דער רויטער. מאש! מאש! דער טייוול זאָל אייך נעמען הינטישע זין. איר זייט שוין ווידער איינגעשלאָ־פען! לעבעריקער! מיר זיינען, גלויב איך ניט ווייט פון לאראָק. אבוואָל דעם אמת געזאגט, איז ער אויך ניט אזא צאַצ־קעריקער בחור, אבער מיר קאָנען ניט איבערקלייבן מיט אונזער אכסניה. אבי־נאר אַ שוץ און אַ הייסער טעפּל קאפּע.

— וואס איך קאָן נאָך ביז איצט ניט פאַרשטיין, — האט ער פאַרגעזעצט, — איז, ווי קומט עס וואס אזא פאַרוויילדע, אויסטער "טרעפער" זאָל קריגן אזא ווייר בעלע? אויסער וואס זי איז פיל איינגער פון אים, איז זי א שטאטיש דערצויגע־נע מיט פיינע מאניר און א ריכטיקע שיינהייט. א פייערדיקע ברונעטקע מיט פאַרטרוימטע אויגן, און וועלכע עס איז פאַרבאָרגן א וואולקאן. מען זאָגט אבער יאקבי, אז די אורזאכע איז א "קוואַרטער בריוו**) איר זוידע א סקאַטשמאן, האט געהייראט מיט אַן אינדיאַנערן. און איר פאטער אויך. זי איז נאָנץ יונג פאַרבליבן א יתומה אז הדעווען זיך ביים זיידן וועלכער איז געווען אַ "טרייידער" און נאָנץ רייך. ער האט זי זייער ליב גע־האט, און ער האט איר געשיקט שטודי־רען אין שטאט. זי האט זיך אַרויסגעווי־זען צו זיין זייער פייאיק און פיקע ווייר־סע בחורים האבן געזוכט איר באקאנט־שאפט. אבער אזוי שנעל ווי זיי פיקען זיך דערווייסן אז זי איז א "בריד", פלעגט מען איר וויין א קאלטן "שאָלדער". זי איז געווען קלוג און האט אלעס פאר־שטאנען און ס'האט איר שטארק ווייי געטאן. אז דעם איז זי געווען אויף זיין ער שטאָלץ, האט זי אָנגעהויבן יאגן פון זיך די פאַרשייידענע בעל־יונגען וועל־כע האבן זיך אַרומגעדרייט אַרום איר, ניט מיט קיין רייגע געדאנקען.

דאס איז די טראגעדיע פון די מיס־טע גוט דערצויגענע יונגע פרויען פון געמישט בלוט. פון די אינדיאנער איז מען אפּגעריסן, צו די ווייסע קאָן מען זיך ניט צוקלעפּן. נאָך מיין מיינונג איז עס פשוט א פאַרברעכן לאָזן אזעלכע שטודירן אז א. וו. מען מאכט זיי אזו־גליקלאך אויפן גאנצן לעבן, ווייל דאס שיינט צו זיין דער פאל מיט דזשין לא־ראָן. ווי פון פייער איז זי אנטלאָפן פון שטאט אזוי שנעל ווי זי האט זיך שולע געענדיקט. אפּטאכנדיק ביי זיך צו הייר־אטן אן אינדיאנער, אויף צו לחכעיס די ווייסע.

ווען זי איז אבער געקומען אהיים צום זיידן אין "טרייידינג פּאָסט" אין האט זיך פון דאס ניי צוגעקוקט צום ארט לעבן פון די אינדיאנער, און דעם שמוץ אין וועלכן זיי זיינען פאַרזונקען. האט איר אויפגעשוידערט ביים נעדאנק, צו זיין גע־צוואונגען אזוי צו לעבן! צו טראָגן און האבן קינדער כמעט אלע יאָר. צו 35-30 יאָר ווערן אַן אפּגעלעבטע פרוי, מיט א גרויסן בויך, און מיט א שרעקלאך צע־שוואמענער פיגור. ניין! ניין! ניין! זי קאָן דאס ניט טאָן. זי האט געפאסט אַן אנדער באשלוס, איינגענאָן ניט צו הייר־אטן.

איר זיידע איז שוין אלט געווען און ער האט באטערקט אז עפּעס איז מיט זיין איינינקל ניט גלאט, אבער וואס האט צפון אז איז געוויינט מיטן שווערן לעבן.

*) "ווייר טייג" אדער "סאוער דאו" מיינט איינער וואס איז א תושב אין

**) פון געמישטן אינדיאנער און ווייסן בלוט.

1. פינסטערע טעג

פינסטערע טעג, פול מיט איינטאניקן גערויש פון מאשינען; לאנגזאם קריכנדיקע, כמורנע, רעגנדיקע אוונטן, וועלכע אנ־שטאט דערלייכטערונג, נאָך דעם איינטאָ־ניקן טאָג, ברייזנגען א מין האפּגענוגסלאָזיג, אומעטיקע שטימונג, וועלכע שלאָגט אפּ אינגאנצן דעם חשק און ווילן צו טאָן וואס ניט איז.

זייט איך אין שטוב, ווייט פון מענשן, ווייט פון דעם ניט צופרידנשטעלנדיקן לעבן, פון געזעלשאפט, פון שטאט, — און ס'טרוים וועגן פאר מיר אליין ניט אינ־נאנצן קלאָרע טרוימען . . .

די טאָג־טעלאכע בעוויילאכע געשעע־נישן רוקן זיך אלץ מער אט מער אפּ, ביז זיי פארשווינדן אינגאנצן. פארבלייבט דאן נאָר דער לאנגער זיסער טרוים, א פרייער און א ליבער בעוויילט ער זיך אינגאנצן אין זיין פארביקייט, ניט זייענדיק פאר־בונדן מיט דער ארומיקער ווירקלאַכ־קייט . . .

רו, באפרידיקונג, א צוועק פון "זיין", פאַרלאנגען, — אלץ האט א פלאץ אין דעם טרוים.

און א נאנגדיקע בענקעניש נעמט מיך ארום, א בענקעניש נאָך לעבן, נאָך גלייכ־דיקער פרייד . . .

נוט וואלט געווען איצט צו זיצן ערגעץ וואו, ווייט פון ארומיקן, איינגראבן דעם קאפּ ביי אימעצן אין שוים און שווייגן און טרוימען, פילן א ווארימע אנגענעמע האנט אויף דיין קאפּ, וואס שפּילט זיך מיט דיינע האר; נוט פארגליווערט ווערן אזוי אויף אייביק, אייביק, ניט וויסן פון דער גרויער ווירקלאכקייט, פארגעסן אלעס, און עס זאָל פארבלייבן נאָר דער לאנגער, זיסער טרוים . . .

2. באפרידיקונג

אויסנעמאטערט פון טאָג, האב איך אין א שיינעם אוונט זיך אוועקגעלאָזט צוועק־לאָז איבער דיר נאסן פון דער רוישנדער, לעבעדיקער שטאט. פארטיפט אין מיינע נעדאנקען, בין איך, אומבאמערקט פון זיך אליין, דורכגענאנגען א נאס נאָך א נאס, ביז ענדלאך, כ'האב ניט געפונען וויייט אויסער דער שטאט אין אן ענדלאָזן פעלד.

וויייטקייטן האבן זיך געוויגט און מיך פאר'שיכור'ט מיט זייער גרעניצלאָזיקייט. די פעלדער בליאונגען האבן אַרויסגעגעבן א פאר'כישופ'טן מראאמאט. עס איז געווען נוט און אנגענעם אזוי ארומצוגיין אין זיך אינגאנצן פארלירן אין די אומענדלאכקיי־טען פון די סטעפּעס. א רואיקע שטימונג האט מיך ארומגענומען: ווייט פון מענשן, פון שטאט, פון קוימענס מיט רויך, ווייט פון גערויש פון מאשינען און — איינער אליין. דער ווינט האט שטיל געשווישעט, זיך געשפּילט מיט מיינע האר, און האט פארוואנדלט די פעלדער אין א כוואליג־דיקן, שטיל־רוישנדן ים. די צייט האט זיך גערוקט אין איך בין אלץ ארומגעגאנגען איבער די פעלדער אַן אפּגעשיידטער פון דער גאָרער וועלט און מיין אפּגע־שיידטקייט געטראכט מיט א לייכטערן האַרצן וועגן שטאט.

לסוף בין איך מיר געווארן. א פארמא־טערטער אמאָל האב איך זיך אויסגעצויגן אויפ'ן גרינעם גראז.

די לבנה האט ארונטערגעשיקט אירע שטראלן אויף דער ערד און אונטער א שלייער זיך סדר רייסנדיקע אונדקלנס. דאָ און דארט האבן שטערן געוואונקען צו מיר מיט גרינלאכע און טונקל־בלויע פיי־ערן און האבן גערופן צו זיך. און גערוכט האט זיך מיר, אז זיי זאָגן צו נאָך ניט קיין פארלוסטכע פארגעניגנס און איבערלע־בונגען . . .

איך בין געלעגן און איינגעאטעמט אין דיך די דופטיקע לופטן פון'ם ארום. כ'האב זיך פארטרוימט . . .

פּלוצלונג האט פאר מיינע אויגן א גרו־פּע שטערן זיך אנגעפאנגען פארמירן אין עפּעס! כ'בין געבליבן לינן בעוועגלאָז, געדאנקענלאָז און פארלאנגענ־לאָז . . . א זיסע צופרידנקייט האט זיך געריקט אין מיין נאנצן קערפּער און אין דער נשמה. אלעס ארום, ווי עס וואָלט מיטגעלעבט מיט מיר. איז שטיל געבליבן. דער ים פון דאנענען איז פארגלייווערט גע־וואָרן. אויף אלעס איז געלעגן רו.

אזוי איז אוועק א שטיק צייט.

מיט אמאָל האב איך דערפילט ווי זי רוקט זיך אפּ פון מיר . . . כ'האב אויסגע־שריען: — "וואוהין? זיי נאָר, ניי ניט אוועק! . . . " — נאָר א יאָר האט זיך אלץ גע־גליטשט פון מיינע הענט; אט האב איך נאָר איר האנט, אט נאָר די שפּיץ פינ־גער, — "פאַרלאָז מיך ניט!!!" — האב איך היסטעריש געשריען, און מיט אלע כחות געפּרואווט זי צוריקהאלטן. אבער אומזיסט! כ'האב זיך גערינט די האר פון קאפּ, און זי: זי האט אויף מיר געקוקט מיט שטראלנדיקע אויגן, מיט פלאמענדי־קע באקן: "צופיל איז ניט גוט, די וועסט ניט באגרייפן, כ'וועל קומען ווען דו וועסט מיך דארפן אמנוניטיקסטן! זעסט, עס טאָגט שוין אין מזרח! פארגעס ניט: איך לעב אזוי לאנג ווי אומעט, ליידן און פיין! כ'וועל קומען צוריק!" — און זי איז צע־שוואמען געווארן פאר מיינע אויגן . . . כ'האב נאָך געפילט אירע ערטלאכקייטן, אירע קושן האבן נאָך געגליווערט אויף מיין פּנים, כ'בין נאָך געווען פול מיט איר אטעם, אבער אויס! ניטא! פארשוואונ־דען, אין שטילשווייג פארשוואונדן . . .

און אין מזרח זייט האט דער הימל דאן אויסגעלאָצט זיין רויט פארבלוטיקן אויג, שטערן זיינען פארשוואונדן און ערגעץ ווייט־ווייט האט א שאָפּ סירען זיך צע־פייפט הילכיק און שניידנדיק אין דער רו־איקער לופט . . .

שטאט האט ערוואַכן . . .

ד"ר פון אלחנן

— ער איז ניטא, — האט דוסיי מיט ווייטאג געזאגט. א ליינגערע צייט ארומ־געזוכט אבער איך האב אים ניט געפו־נען. איצט גלויב איך איז שוין צו שפּעט, און מען וועט מעגלאך דארפן ווארטן ביז דער "לייק" וועט זיך עפּע־נען.

— אלזאָ, מארן נאָנץ פרי פארן מיר זוכן דעם דעדטרונקענעם. דו גרייט צו די שטרייק דראנען, און א לייטער.

נאָנץ פרי זיינען מיר געווען אויפן וועג צום "סוואמפּ־קריק". נאָך א שטונ־דע ארומזוכן אונטערן איין, האבן מיר אויסגעצויגן לאראָקס קערפּער. אויפן איין ארום לייק, האבן מיר קיין פארדעכ־טיקעס ניט באמערקט. אויפן וועג צוריק, איז באב געווען שטיל און צוריקגעצויגן, ער האט ניט געשאנקען די קלענסטע אויפ מערקזאמקייט צו מיין און דוסיעס גע־שפּרעך.

קומענדיק צוריק אין לאראָקס "קעבין" האט זיך באב געווענדעט צו דוסיי:

— איך דיינק אז דו זאָלסט זיך גרייט טען אין וועג, דו וועסט מיטפאָרן מיט אונז. און לאָמיר דיר ווארענען אז קיין "קונקל־מונקל" וועט ביי מיר ניט אָנגיין. פרוביר נאָר עפּעס . . . און דו ביזט אויגנבליקלאך א דורכגעלעכטער.

דוסיי האט א דערשראָקענער געקוקט אויף אים. ער האט געוואוסט עפּעס זאָגן, אבער באב האט אים איבערגעשלאָגן, — נאָך א קעפּ עוואוס, — א לייגנער

בריוו אין רעדאקציע

אן ענטפער אויפן ארטיקל וועגן ווייץ-פול

חשוב'ער רעדאקטאר: —

איך פיל זיך ניט בארעכטיקט צו פאר־נעמען צופיל פלאץ אין אייער צייטונג, אבער א קליין שטיקל ארט פאר א קורץ בריוועלע אין באצוג צו מר. איידלמאנס קענן־קריטיק, גלויב איך וועט איר מיר יא דערלויבן. איך וועל דא ניט גיין ענטפערן אויף אלע זיינע קענן ארגומענטן. די לעזער האבן נעהאט די געלעגנהייט צו הערן א צווייזעדיקע אויסטויטשונג איבער דער ווירקונג פון א נאטור געזעץ, און ווער עס האט א חוש פאר וויסנשאפט וועט שוין קאנען גאנץ גרינג אורטיילן וועלכער צד איז נעענטער צום אמת. איך וויל זיך דא אבער עטוואס אפשטעלן אויף דעם געזעץ פון קאאפעראציע איבער וועלכן מר. אייר דעלמאן דריקט זיך אויס אז דאס איז ניט קיין נאטור געזעץ.

דער באוואוסטער אנארכיסט קראפאט־קין, וועלכער האט געלעבט א סך יאר אין ענגלאנד, האט געארבעט זיכן יאר אויף צונויפקלייבן מאטעריאל פאר זיין בוך "קענזזייטיקע הילף" און דארט גע־פינט איר פעף מיט באוויזן, אז ניט נאר צווישן מענשן, נאר אפילו צווישן חיות און צווישן געוויסקן און צווישן שטיינער עקזיסטירט א נאטירלאכקייט פון קענ־זייטיקער הילף, און זאל יעדער איינער פרואוון פאנאנדערקלייבן זיך אין די צוויי איינגשאפטן פון קענזזייטיקער הילף און קאאפעראציע, גלויב איך, אז ער וועט מר־זען קומען צום שלוס, אז דאס איז איינס און דאס זעלבע.

וואס אנבאלאנגט דעם מענשן דארפן מיר ניט גיין אזוי ווייט ווי צו לייענען קראפאטסקינען. איינע פון די הויפט נאטור־לאכקייטן ביי מענשן אין צו הייראטן און הייראט אן קאאפעראציע איז אן אומ־מעגלאכקייט. נאכהער, דארף מען בויען א פאמיליע און הארעווען קינדער אין מ'מוז ווייטער קאאפעריר, אמאל געוואוינענע־נערהייט און אמאל פרייוויליק. ביי פריי־וויליק מיין איך דאס ווען א מענש טוט ניט אונטער דעם דרוק פון א צווייטן, און א פרייוויליק קאאפעריר קומט פון דעם, וואס דער מענש האט אן אינערלאכן געפיל פון סימפאטי און ליבע. וואס מוז פירן צו קענזזייטיקער הילף, צו קאאפערא־ציע. עס גייט אן א חלוקי דעת צי דער סימפאטי געפיל איז א געבארענער אדער אן אינטעלעקטועלער. אבער צו קאאפערא־ציע מאכט עס ניט קיין אונטערשייד. ווייר־טער פונקט ווי ליבע און סימפאטי האט זייער קענן נאטור "האס", אזוי אויך קאאפעראציע קאן ווערן אויסגענוצט אין א צוויזייטיקער באדייטונג. מ'קאן קאאפע־רירן פאר'ן מענשנס גליק און פארקערט פאר זיין אומגליק פאר זיין טויט.

די דאזיקע קאאפעראציע איינגשאפט גייט איבער פון פאטער און מוטער צו די קינדער, די ברידער און שוועסטער, אדער פיל־לייכט וועט זיין ריכטיקער אז, מ'וועט זאגן, סיי פאטער און סיי מוטער און סיי ברידער און שוועסטער, — דאס הייסט, — דער מענש, ווערט געבארן מיט דער קאאפעראציע איינגשאפט, און וועלכער איינגשאפט עס וואלט נאר אוממעגלאך געווען מ'זאל קאנען אויפבויען א גאנצע געזעלשאפט, און ווען ניט א געזעלשאפט איז דאן ניטא קיין אויסטויש אין סחורות, און ניטא קיין געזעץ פון סופליי און די־מענד. עס איז א טעות צו זאגן, אז איינס איז יא געזעץ און דאס צווייטע ניט. איין נאטירלאכער געזעץ פארווארפט דעם צווייטן, און זיי זיינען ביידע נאטירלאך.

מיט אכטונג,

ה. ה. קין.

מען קאן שוין באלד איבערשיקן דורך טעלעגראף 9120 ווערטער א מינוט

לאנדאן, נאוו. 20.— ריידנדיק פאר דער היגער אפטיילונג פונ'ם קאנאדער אינזשענערן אינסטיטוט, האט ר. ב. סטיל, אינזשענער פון קענעדיען נעשאנאל טע־לעגראפס, דא דערקלערט, אז קירצלאך וועט עס ווערן מעגלאך איבערצושיקן דורך טעלעגראף 9.120 ווערטער א מינוט, דורך ווייטערדיקער אנטוויקלונג פון דעם "קע־ריער קורענט סיסטעם".

אין 1927, האט מר. סטיל געזאגט, אין די סי. עו. טעלעגראף געלונגען צו פאר־גרעסערן די קאפאסיטעט פון א פאר דראה־טען פון 400 ביז 4.120 ווערטער א מי־נוט א דאנק דעם דאזיקן סיסטעם. די ווייר־טערדיקע אנטוויקלונג פון דעם סיסטעם מאכט איצט מעגלאך די איבערשיקונג פון 9.120 ווערטער א מינוט דורך איין פאר דראהט.

ארבעטסלאזיקייט עטוואס פאר־קלענערט אין ענגלאנד

לאנדאן, נאוו. 20. — צום ערשטן מאל פאר זיבן וואכן איז די ארבעטסלא־זיקייט עטוואס פארקלענערט געווארן די וואך פון נאוו. 10טן. די צאל ארבעטס־לאזע איז געווען 2,261,777, מיט 1.350 ווייניקער ווי די פאריקע וואך. דאס איז אבער געווען מיט איבער א מי־ליאן מער ווי די זעלבע וואך לעצטן יאר.

פארק ריווער, מאנ.

אדון נכבד: —

אבקש מכבודו ליתן את נדבתי שני דאלער להחברה "חסד של אמת".

ברגשי כבוד,

נחום קאראלניק

די באדינונגען אין קאנאדע איז בעסער ווי אין אנדערע לענדער, באריכטעט די קענעדיען בענק אף קאמערס

אין דעם מאנאטלאכן קאמערציעלן אר־בערזיכט פון דער קענעדיען באנק פון קאמערס ווערט ארויסגעבראכט, אז הגם די קאמערציעלע און אינדוסטריעלע באדינ־גונגען אין קאנאדע זיינען איצט ניט גינ־סטיק, פונדעסטוועגן זיינען זיי אבער דאך בעסער לגבי אנדערע לענדער.

אין דעם איבערזיכט ווערט געזאגט צווישן אנדערש:

עס זיינען איצט פאראן סטאטיסטישע ציפערן, וואס ווייזן, אז איין טייל פון קאנ־אדישע ביזנעס, מאנופעקטשורינג, האט זיך אפגעשוואכט אינ'ם דריטן קוואַרטעל פון יאר, טיילווייז צוליב דעם וואזאן אינפלוסן און טיילווייז צוליב דעם ווייל ס'איז פאר־קלענערט געווארן די טעמפייט ביי קאנ־סטרוקציע און אין די מעטאל מינען, ווי אויך צוליב די ניט־גינסטיקע באדינונגען אין די אנריקולטורעלע סעקטעס.

מ'קאן אויך זאגן, אז קאנאדע מאכט איצט דורך דעם זעלביקן שיקזאל וואס אנ־דערע לענדער: אז די דעפרעסיע אין אונ־זער דאמיניאן איז אומפארמיידלאך צוליב דעם, ווייל די זעלבע באדינונגען הערשן אומעטום. דאס דעם אונז אבער לייכטער ניט מאכן. דער פאקט איז, אז ביי אונז אין קאנאדע זיינען פאראן ווייניקער אור־זאכן צו זארגן ווי אין אנדערע לענדער.

דער באזיס פון דער איצטיקער סיטואַ־ציע קאן אין קורצן כאראקטעריזירט ווערן ווי פאלגט: די קויף־קראפט פון די פאר־מערס איז איצט שוואכער ווי ווען ס'איז זינט א סך יאר; דער מסחר מיט געהיליץ איז איצט זייער שטיל אן אויסזיכטן פאר א פארבעסערונג אין די ווייטער חדשים; די פראדוקציע אין די מעטאל מינען, הגם ס'איז צופרידנשטעלנד לגבי די מיינינג אפעראציעס אין אנדערע לענדער, איז אויך אין באצוג צו דער אלווילטלאכער אינדוס־טריע — איז אבער באדייטענד צוריקגע־שטאנען לגבי די פריערדיקע יאר; די אר־בעט איז'ן געביט פון קאנסטרוקציע איז אן די לעצטע מאנאטן שטארק אפגעפאלן, און איז איצט אויף 28 פראצענט נידערי־קער לגבי דער זעלבער פעריאדע פון פאריי־קען יאר.

אנטקעגן די דאזיקע ניט גינסטיקע באַ־דינגונגען זיינען פאראן פאלגנדע בעסערע פאקטארן.

אין מאנכע ליינס פון ביזנעס האבן זיך געגומען פילן פארבעסערונגען.

א באוועגונג האט זיך אנגעהויבן איבער דעם גאנצן לאנד צו שאפן ארבעט פאר ארבעטסלאזע, און דאס מיינט, אז א היב־שע מאס פון קהל'שע ארבעטן וועלן אין די קומענדע חדשים דורכגעפירט ווערן; עס מערקט זיך אויך, אז ענגליש און אמעריקאנער קאפיטאליסטן ווערן אלץ מער פאראינטערעסירט אין קאנאדישע מעלאכקייטן, און עפענען אפטיילונגען פון זייערע ביזנעס אין די פארשיידענע טיילן פון דער דאמיניאן; עס מערקט זיך אויך א טענדענץ פון די קאנאדישע פאר־מערס צוצופאסן זיך צו די מארקעט באַ־דינגונגען דורך שניידן זייערע אויסגאבן, און לעגן דירעקט פון שניט אנשטאט ווי ס'וואלט אנדערש געווען א "קעש" שניט און מ'קאן אויך צורעכענען דעם פאקט, וואס סיי די פאליטישע און סיי די קאמער־ציעלע באדינגונגען אין אויסלאנד ווערן אלץ מער סטאביליזירט, וואס דאס איז אויך א גוטער צייכן און שאפט בעסערע אויסזיכטן פאר קאנאדע'ס האנדל מיט אויסלאנד.

דאס אלעס צוזאמען — פירט אויס דער איבערזיכט — מאכט אונז צו פיל, אז לגבי ווי ס'איז די לאגע אין אנדערע לענדער איז די סיטואציע אין קאנאדע נאך ניט אזוי שלעכט, און עס זיינען דא פאראן ווייניקער אורזאכן צו זארגן.

—(::)—

פינאנץ נאטיצן

פון די 7.800.000 מייל פון הויפט וועגען אין אלע טיילן פון דער וועלט, פאר־נעמען די שטאטן דעם איינן אז, מיט א טאטאל פון 218, 3.016 מייל. רוסלאנד פאלגט נאך מיט 762.712 מייל. נאכהער יאפאן מיט 575.325 מייל. פראנקרייך פארנעמט דעם פערטן ארט מיט 405.028 מייל. אנדערע לענדער וואס האבן איבער 100.000 מייל פון הויפט וועגן זיינען ווי פאלגט: קאנאדע 381.799 מייל אויס־טראליע 300.000 מייל; אינדיע 283.056 מייל; דייטשלאנד 216.672 מייל; יוניי־טעד קינגדאם 179.095 מייל און איטא־ליע 116.027 מייל.

קאליפארניע האט צוגעשטעלט די גרעס־טע צאל מאטאר טוריסטן וועלכע האבן באזוכט יעלאסטאון נאציאנאל פארק אין לויף פון די מאנאטן מאי, יוני און יולי. קאלפארניע איז געווען פארטראטן מיט 4.781 קארס און 13.352 פאסאזשירן. מאנטאנא האט נאכגעפאלגט מיט 3.790 קארס און 12.352 פאסאזשירן.

קאנאדע איז געווען פארטראטן מיט 498 קארס מיט 1.656 פאסאזשירן.

—(::)—

רעגירונגס אייזנבאן אנטזיקלט זייער וויכטיקע דערפינדונג

טאראנטא.— אויף איניעם פון די וואר־נונגען פון דער רעגירונגס אייזנבאנען ווערט אנטוויקלט א דערפינדונג וואס וועט איבערגעבן די וויסנשאפטלאכע וועלט און וואס איז פון גרויס באדייטונג פאר דער וויסענשאפטלאכע וועלט פון נעשעפט.

וואס די דערפינדונג איז, איז דערווייל א סוד, באוואוסט בלויז צו א געציילטער צאל מענשן, אבער לויט א דערקלערונג פון סיר הענרי טארנטאן, דער פרעזידענט פון די רעגירונגס אייזנבאנען, וועט עס איבערגעבן די וויסנשאפטלאכע וועלט און וועט האבן א שטארקע ווירקונג אויף נעשעפטס באדינונגען.

דער דערפינדער פון דעם באן טעלעפאן, בוריקהאלדער, ארבעט אויף דער נייער דערפינדונג.

ווייזקער פארברויך פון גאזאלין אין די שטאטן

דער טאטאל געזאלין, וואס איז פאר־ברויכט געווארן אין די שטאטן לעצטן יאר האט באטראפן 13,188,070,040 גאלאן. רעכענענדיק אין דורכשניט 12.5 מייל צום גאלאן, ווייזן די ציפערן, אז דער טאטאל מיילעדזש, וואס די מאטאריסטן האבן גע־מאכט אין דעם יאר איז עטוואס ווייניקער פון 165,000,000,000 מייל, אדער אין דורכשניט 6.220 מייל פאר יעדע רעגיס־טרירטע מאטאר־קאר.

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטינאל
— מיט —
רושא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 עוועניו בלאק, טעלעפאן 21 746
רעזידענס פאן 24 524

זיכער:

לאזט אייך ניט פארפירן אין דעם גלויבן אז איר קאנט שיקן געלט בעליקער אדער זיכערער דורך וועל־כער עס איז אנדער אינסטיטוציע ווי די

CANADIAN NATIONAL EXPRESS

קבלות געגעבן פון דער קענעדיען נעשאנאל עקספרעס, פאר אויס־צאלונגען נעשיקט צו אייער הייס־לאנד אדער אין דעם לאנד זיינען גאראנטירט פון דער רעגירונג וואס באזיצט די קענעדיען נעשאנאל רייזלוויי.

יעדער אנגעט פון די קאנאדער נא־ציאנאלע אייזנבאנען אין אייזנבאן סטאנציעס קאן שיקן געלט אהיים. פרעגט פאר אן אפליקאציע גע־דרוקט אין אייער שפראך.

פאר יעדער ווייטערער אינפארמא־ציע זייט איר געבעטן שרייבן צו

W. H. BRYCE, Manager
Money Order Dept.
Canadian National Express
355 McGill Street, Montreal
1

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

זאמלט די
"פאָוקער הענדס"
"POKER HANDS"
נעפאקט מיט "טורעט" דין נעשניטענעם טאבאק
TURRET FINE CUT TOBACCO
זיי קאנען אויסגעביטן ווערן אויף ווערטפולע פרעזענטן
"פאָוקער הענדס"
"POKER HANDS"
ווערן אויך געפאקט מיט די פאלגענדע פאפולערע ברענדס
DIXIE PLUG SMOKING TOBACCO
דיקסי פלאג רויכער־טאבאק
STONEWALL JACKSON CIGARS
סטאנוועל דזשעקסאן סיגארס (נעפאקט אין פעקלאך פון 5)
OGDENS CUT PLUG TOBACCO
אגדענס קאט פלאג טאבאק
BIG BEN CHEWING TOBACCO
ביג בען קיי־טאבאק
TURRET CIGARETTES
טורעט סיגארעטס
WINCHESTER CIGARETTES
ווינטשעסטער סיגארעטס
MILLBANK CIGARETTES
מילבענק סיגארעטס
OLD CHUM TOBACCO
אלד טשאם טאבאק
REX GIGARETTES
רעקס סיגארעטס
שייווינג בראש
פיר קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"
שלייכעס
צוויי קאמפליט סעטס "פאקער הענדס"
טארטש לייט
פינף קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"
ליאלקע
אכט קאמפליט סעטס "פאקער הענדס"
קארטן
איין קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"
פראבקע ציער
צוויי קאמפליט סעטס "פאקער הענדס"
וועק זייגער
פינף קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"
טשייניק
צען קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

ערנסטע פעריאדע פון באנקראטן איצט אין די שטאטן

אין די פאראייניקטע שטאטן ווערט איצט דורכגעמאכט אן ערנסטער פעריאד פון באנקראטן.

באזונדערס האבן זיך די באנקראטן פארגרעסערט אין די שפעטערדיקע חד־שים פון יאר, הגם אין די ערשטע חדשים האבן אויך א היבש ביסל פירמעס באנק־ראטירט.

אין דעם סטאטיסטישן באריכט פון ר. דוש. דאן ענד קא., ווערט אנגעוויזן, אז די צאל פון באנקראטן אין די פאראייניקטע שטאטן פאר'ן חודש אקטאבער האט באַ־טראפן 2.124, וואס מאכט אויס א פאר־גרעסערונג אויף איבער 8 פראצענט לגבי סעפטעמבער אין וועלכן חודש עס זיינען באריכטעט געווארן 1.963 באנקראטן, און אויף 16 פראצענט לגבי אקטאבער 1929, ווען עס זיינען פארצייכנט געווארן 1.822 באנקראטן.

אין לויף פון דעם דאזיקן יאר איז די צאל פון באנקראטן געווארן אזוי גרויס, אז אין 8 פון די 10 פארנאנגענע חדשים האט זייער צאל דערגרייכט איבער 2.000 און די קלענסטע צאל — 1.913 איז פאר־צייכנט געווארן אין אויגוסט, און די מאטע גרעסטע צאל — 2,759 איז באריכטעט געווארן אין יאנואר. עס איז וואַרשיינ־לאך, אז אין דעם ערשטן חודש פון יאר זאלן זיין מער באנקראטן ווי אין די אנדע־רע חדשים צוליב דעם, וואס מאנכע פיר־מעס ווערן צוגעדריקט ווייל זיי קאנען ניט נאכקומען זייערע יערלאכע סעטלמענטס.

אינטערעסאנטע בענדער

פון די נייסטע פובליקאציעס

ביאגראפיע, געשיכטע, נייע דערציילונגען — לעצטע אויסגאבן באטן אן א בוך פאר יעדן געשמאק — און די דאזיקע אונטן דערמאנטע ווערן באזונדערס רעקאמענדירט.

דער נאר אין דער פאמיליע

א נאכפאלגער צו די "קאנסטאנס נימה"

נאך פון מארגאריט קענע־די ווענן די צויבערהאפטע סענגערס. דאס מאל זיינען קאריל און סעבאסטיאן די הויפט אקטיארן אין דער נע־שיכטע. פרייז, $2.00.

מיינע יונגע יארן

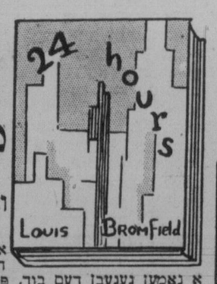

פון די רייט. האנ. ווינסטאן א. טשוירטשיל

מיינע יונגע יארן — אן ארומוואנדערעדיקע קאמיסיע" האט מר. טשוירטשיל א נאמען געגעבן דעם בוך, פראקלאמירט אלס זיין פיינסטע שאפונג. אין דעם בוך ווערט גערעדט ווענן זיינע יונגטלאכע איבערלעבונגען אין סקול — זיין פריער פאליטישער לעבן, זיין ארויסרייזן זיך פון געפארן אין דעם טראנסוואאל קאמף אין עגיפטן, און אינדיע; צוזאמען מיט אומצייליקע זייטיקע כאראקטעריסטישע שילדערונגען פון מענשן און פאסירונגען. פרייז, $4.50.

24 שטונדן

לואיס בראמפילד'ס נייער בוך

עס איז דערשינען אין א סערע אלס "שאטערד גלעס" — א טיפישע געשיכטע פון ניו־יארק אלס סקיילין. אזוי ווי דער נאמען באצייכנט, האט די געשיכטע גע־דויערט 24 שטונדן; און דער פארפאסער מאלט קינסטלעריש אלע לעבנס פון געווי־סע אינטערעסאנטע שטאטיקע טיפן. א געשיכטע וואס האלט שפאנענד פון אנ־פאנג ביז'ן סוף. פרייז, $2.50.

די וואסערן אונטער דער ערד

פון מיס מארטא אסטענסא

די פארפאסערן שרייבט ווידער פון דער מיטל וועסט, א שטודיאס אויבער דער פארפאלגטערונג פון פאמיליען לעבן — אויפריכטיק, געטריי און אין א קלארן, אפנהארציקן סטיל. עס איז "פארטרעפ־לאך אין זיינע איינצעלהייטן — עס האט אלע באלויכטונגען פון קלאנג און שטראַ־לען פון הייסיש לעבן". פרייז $2.00.

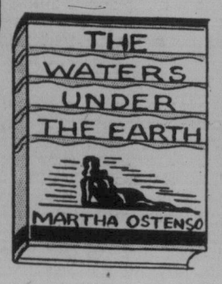

עטוואס גענוצטע סייף. ניי. פריי 115$, פאר שנעלן פארקויף $55.00
אלע קלאסן סעיפס געפענט און פאריכט. קאמבינייטשאנס געביטן.
CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.
183 Notre Dame Ave. E., Winnipeg Phone 23 649

הויט באדעקט מיט עקזעמא-- איצט קלאר און געזונט

וואונדערבאר געהיילט ביי א גוט באקאנטער רפואה

קיין זאך איז ניט אזוי איינפאך אין איר אפ־שטאמונג און נאכדעם אזוי שווער צו באפרייען זיך פון דעם ווי הויט קראנקהייט, ביי דעם ערשטן צייכן פון אויפרייצונג, רויטיקייט אדער אויסשלאג, באשטייט דעם פראיז פון דעם ווענדן אויגמערקזאם־קייט אויפן אויגמענט, ווען שנעל פארטרייבן דעם נאכגן טראבל.

ווען די הויט איז שוין אנפצונדן מיט עקזעמא אדער פארניסטעט אדער אלסערייטער, איז דעם כאך די איין אויסערלאכע אנווענדונג שטארק גע־נוג ארויסצודרייבן אינם וואנדל פון דער קראנק־הייט, קם פאסט שנעל א נייע הויט אויפן פלאץ פון דעם קראנקן נעווב. איר וועט זיין איבער־ראשט פון דעם שנעלן אפשטעלן און הייל פון דעם־כאך.

מעדיציניש באהאנדלונג ברייגט קיין הילף

מיין מאכטערס פנים און האלז איז געווען באַ־דעקט מיט א סך וואונדן וואס אונער דאקטער האט געשטעלט אז דאס איז עקזעמא. ער האט ווענדיקט א באהאנדלונג וואס מיר האבן גע־נוצט צוויי מאנאטן אן הילף. דער פנים פון דאס ארויסע קינד האט נעמוזט שוויגן אין באדאושן און זי האט נעמוזט זיין אין שטוב. איך האב שוין געוואלט רופן א הויט ספעציאליסט, ווען איר האב דערהערט ווי אזוי זעבראק האט אויסגעהייילט קראנקהייטס, האב איך נעקויפט א באקס אויגנסטענס און א באכלעך זייף. נאך עסלאכע טעג באהאנד־לונג איז געקומען א גרויסע פארבעסערונג. מאנ נאר מאנ זיינען די וואונדן פארשוואונדן געווארן און אין פארלויף פון א מאנאט איז מיין מאכ־טערס פנים אויגנאנאן אפגערייניקט געווארן פון יעדן צייכן פון דער שרעקלאכער קראנקהייט. אז איין צייכן. איך האב ניט גענוג ווערטער צו לויבן די וואונדערבארע הייילונגס קראפט פון זעבראק.— מרס. ה. א., טראנטא, אנט.

אויב איר האט א קראנקע אנטצונדענע אדער פנים בלאטערן הויט, אדער איר ליידט פון סאלט רהאום, שארבן טראבלס, פארניסטעט וואונדן, אדער פיילס, וועט איר געפינען זעבראק שעל לאסטשענדיק און הייל־נדיק. דאס איז אויך א וואונדערבארע ערשטע־הילף פאר שניטן, ברע־נונגען און א. וו. זעבראק אויגנסטענס 50 סענט א באקס, זעבראק פערזיצינשער זייף 25 סענט א שטיק.

THE T. EATON Co LIMITED

טראוולט
דורכאויס מיט קענעדיען פאסיפיק
וועג
צו דער
אלטער היים
דירעקטע טריינס
ספעציעלע קארס
ביז צום שיף אין וו. סעינט דזשאן, נ. ב.
פאר דעצעמבער אפשווימונג
דאטשעס אף יארק — — דעצעמבער 5
דאטשעס אף ריטשמאנד — — דעצעמבער 12
מאנטקלעיר — — — דעצעמבער 13
דאטשעס אף אטאל — — — דעצעמבער 16
נידעריקע פעירס אין פארלויף פון דעצעמבער
בוקט איצט מיט וועלכן ס'איז אגענט פון דער
CANADIAN PACIFIC
עקסקורסיעס צום פאסיפיק קאוסט און איסטערן קאנאדע אויך

די קענעדיען נעשאנאל ריילוויי
אנאנסירט די באשטימונג פון
ס. מ. גאלדין
אלס זייער אווטאריזירטער פארטרעטער צו פארקויפן טיקעטס פון דער קענעדיען נעשאנאל ריילוויס אין זיין אפיס
691 מיין סטריט טעלעפאן 88.555
מר. גאלדינס נאענטע פארבינדונג מיט דער אידישער באפעלקערונג, קאנענדיק די אידישע שפראך, זיין שטודיאס פון די טראנספארטאציע פאסיליטעטן פון דער סי. עו. אר. דערמעגלאכט אים צו לאנען נעבן א באזונדערס גוטע באדינונג צו דער אידישער באפעלקערונג פון ווייניפעג — און מיר האפן אז זיי וועלן זיך ווענדן צו אים ווען זיי וועלן דארפן מאכן א רייזע אויף דער אייזנבאן, איסט אדער וועסט.
CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס.
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאן 26 892

TO-NIGHT...SINK RESTFULLY TO SLEEP

אָוואַלטין באַוגט שלאַפלאָזיקייט — אפילו אין פאַקטישע פאַלן פון שלאַפלאָזיקייט. נעמומען בלויז איידער איר נייט שלאַפן, לאַסטשעט עס רויִע נערוון, אָדער אומפאַרדייִ־אונגס אומרואיקייט און ברייננען שטאַרקן נאַטירלאַכן שלאַף.

אָוואַלטין איז פריי פון דראַגס אָדער נאַרקאָטיקס. עס איז נעמאַכט ביי אַן אויסשליסלאַכן פּראָצעס פון צייטיקן נערשטן מאַלץ, פרישע אייער און פעטע מילך. דאָס איז אַ וויסנ־שאַפטלאַך קאָרעקטע שפּייז פאַרן קערפּער און מאַרך. אַלס אַ ניטער מיטל צו ברייננען אייך שטאַרקן שלאַף, אָדער אַלס אַ מאַלצייט־געטראַנק, גיט עס אייך נעזונט און לעבנס־קראַפט.

וואַרנונג

צוואַלטין ווערט נאַכגע־מאַכט. ווייזט זיי צוריק, זיי זיינען נים "אַזוי ווי" אָדער "עגלאַך" צו אַוואַ־טין. די דאָזיקע פערפעקטע שפּייז איז רעקאָמענדירט פון דאָקטוירים איבער דער נאַנצער וועלט.

OVALTINE

TONIC FOOD BEVERAGE

BUILDS UP BRAIN, NERVE AND BODY

236א

אין אַלע גוטע סטאָרס אין 50ס., 75ס., $1.25 און אין כּפעציעלע אַפּטייליע פון דראַגס. אויך פערווירט היים אָדער קאָלט ביי סאָדאַ פאָונטענס

"דאַרער" קראַנקער פאַטער געווינט 15 פונט אין 3 וואָכן, פרישן "פעף"

אַנטעלמאַ, אַלמאַ. — מר. ע. נאַטער וואַנט: "איך בין געווען אַזוי אָפּגעצערט שוואַך, נערוועז, האָב ניט געקאָנט אַרבעטן. דאַן פּרובירט אייראַנייזד איסט, נע־וואָנען 15 פונט אין 3 וואָכן. צוריקגע־קראַגן מיין געזונט".

דאַרע, שוואַכע, נערוועזע מענשן ווערן איבערראַשט צו געווינען 5 ביז 15 פונט אין 3 וואָכן. ביינערדיקע גלידער ווערן רונדיק, פלעקן אויס'ן הויט פאַרשווינדן. נייע "פעף" דעם ערשטן טאָג. פאַרשטאַ־פונג, אומפאַרדייאַונג טראָגן זיך אָפּ אי־בערנאַכט. פאַרמיידט די געפאַרן פאַר ערנסטע קראַנקהייטן.

אייראַנייזד איסט אין צוויי גרויסע טאַבליקס אינאַיינעם—וואַנ־בויענדע מאַלץ איסט (הייוון) און קרעפטיקנדע בלוט־מע־בענדע אייזן. פיל מאַל שטאַרקער ווי ניט מעדיציניש הייוון, רעזולטאַטן אין האַלב צייט.

זייט ניט "דאַר", שוואַך, נערוועז, אין געפאַר פאַר ערנסטע קראַנקהייטן. נעמט די דאָזיקע אַנגעגעמע טאַבלעטס. קיין דייוונדיקער טעם, נאָ. אויב ניט צופרידן מיט די שנעלע רעזולטאַטן, וועט איר קריגן אייער געלט צוריק. קריגט היינט אייראַנייזד איסט פון אייער דראַגיסט. פילט גוט מאָרגן. נאָך וואָג שנעל.

געווינט מעדאַל

ווינינפּרעד ספּרינגעט

א פּיופּל פון מייבל האַרבאַור, מיט ספּרינגעס האָט געוואונען דעם זילבער־נעם מעדאַל פאַר ריסייטינג אין דעם קלאַס פון 16 יאָר אַלט און אינגער ביי דער וועלט מוזיקאַל פעסטיוואַל וואָס איז דאָ אָנגעפירט געוואָרן לעצ־טע וואָך.

מיר פאַטאָגראַפירן

אַלצדינג און איבעראַל

חתונה און פאַמיליע גרופּעס

זעט די אָנפירנדע נאַרט ענד סטודיאָ

SHAPIRA'S

228 SELKIRK AVE.

Cor. Main St. PHONE 53 641

סענטראַל טשוירטש

מאָנטאָג דעם 24טן נאָוועמבער 8.30 אָוונט

חפץ

ביליעטן, $1.50, $2.00, $2.50, $3

ווערן פאַרקויפט אין ווינינפּעג פּיאַנאָ קאָמפּאַני, לימיטעד

טעלעפאָן 88 693

עקזאַמינירט אייערע קינדער

מר. י. נאַרבאָוויצקי האָט נאָך קיין איין מיסטייק ניט געמאַכט וואו ער האָט עקזאַמענירט אַ קינד, צי דאָס קינד טויג זיך אויס פאַר אַ פּיאַנאָ טיטשער, און וועמען ער האָט אָנגעמערקט זיינען זיי דערפאָלגרייכע פּיאַנאָ טיטשערס געווארן. מר. נאַרבאָוויצקי איז אַנערקענט אַלס אַן עקספּערט דערינען ביי דער אַלגעמיינער אַפּעלפערונג. רופט אָפּ און מאַכט אַן אַפּאַינטמענט. ער רעכנט דערפאַר קיין געלט ניט. טעלעפאָן 679 72.

JENNET WHYTE

פּיאַנאָ און טעאָריע

ספּעציעלע אויסמערקזאַמקייט געגעבן צו אַנפאַנגער

פּיופּלס צוגעגרייט פאַר עקזאַמיניישאַנס

334 BANNERMAN AVE. PHONE 51 433

דערפאָלגרייכע יונגע פּיאַניסטן

לערערן אין ווינינפּעג האָט אויסגעקליבן די

באַלדווין פּיאַנאָ

מיס נינאַ טרעפל

א סטודענטן לערערן אין דער גוט באַ־וואוסטער סטודיאָ פון מר. י. נאַרבאַ־וויצקי, מיט נינאַ טרעפל שפּילט דורך שנעל איר וועג אין לאַקאַלער באַריִמ־הייט. די דאָזיקע אויפקומענדיקע יונגע אַרטיסטן האָט אָנגעפאַנגען איר מוזי־קאַליש קאַריערע מיט יאָרן צוריק אונטער מר. נאַרבאָוויצקי, און זי איז איצט איינע פון די נעהילף לערערנס און אין פאַרלויף פון די לעצטע פאַר יאָר האָט זי געוואונען אַ ווירדיקע רע־פּוטאַציע אין מוזיקאַלישע קרייזן.

פאַר איר סטודיאָ און רעסיטאַל אַרבעט האָט מיס טרעפל אויסגעקליבן די באַלדווין פּיאַנאָ, און דער דאָזיקער גלענצנדער אינסטרומענט ווערט פון איר זייער הויך געלויבט.

פאַר סטודענטן לערער וואָלט עס גע־ווען זייער ראַטזאַם צו אויספאָרשן און שטודירן די פאַרדינסטן פון דער באַלד־ווין. פאַר סטודיאָ אָדער פערזענלאַכער אַרבעט איז עס אַ העכערער סאָרט פּיאַנאָ.

עס איז ווערט צו באַצאָלן עטוואָס מער אין פרייז און קויפן אַ באַלדווין

פּיאַנאָ וועלכע ווערט נאַראַנטירט פאַר לעבנסלענגלאַכער צופרידנהייט.

די איינציקע איידישענסי פאַר דער באַלדווין פּיאַנאָ אין מערב קאַנאַדע ווערט געהאַלטן פון

האָדסאָנס בעי קאָ.

ווינינפּעג סטאָר

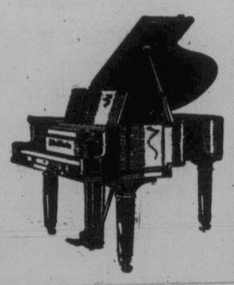

באַראָט זיך מיט מר. נאַרבאָוויצקי, ה.ב.ק. פאַרטרעטער, אויב איר זייט פאַראינטע־רעסירט אין קויפן אַ פּיאַנאָ. זיין עקס־פּערט קענטענעס וועט זיין פון גרויסן ווערט צו אייך און וועט אייך העלפן אין אויסקליבן.

זעט די באַלדווין אין מוזיק רעפּאַרטמענט, אויפן פערטן פלאָר.

פאַר באַקוועמלאַכע צאָלונגען, קאָנט איר זיך באַנוצן מיט דער געלעגענהייט פון ה. ב. ק. לייכטע צאָלונגס טערמינען.

ל. לודוויג

דזשענעראַל קאָרפּענטער

קאָנטראַקטאָר און בילדער

אַלע סאָרטן אַלטערייִשאַנס

סטאָר פראָנטס און פיקסטשורס

480 באַיד עווע. טעל. 51 431

ZIG ZAG

סיגאַרעט פּאַפּיר

קיין סומע געלט קען קויפן בעסערע.

גרויסע בילאַך פון 120 בלעטלאַך.

יעצט 5c

פאַרמיידט נאַכמאַכונג

האָט איר פאַרזוכט די געשמאַקע עסנס?

האָט איר געזען די שיין נערעקטע טישן וואָס ווערן צוגעגרייט פון דעם גוט דערפאַרענעם אונטערנעמער

דוד שפּיגל

מיר דעליווערן איבעראַל צו די ביליקסטע פּרייזן. בעסטע באַהאַנדלונג

מיר האָבן 200 נייע סעטס סילווער און דישעס

טעלעפאָנירט 52 333 רעז. 52 229

364 דזשאַרוויס עווע.

A. MUIR

אַוטאָרעזירטער

דוקאָ פינישינג סטיישאָן

פענדערס און באַדי ריפּעירס

376 FURBY ST.

PH. 33 255

די פאַמיליע אין דער היים

דעם 5טן נאָוועמבער איז פאַרנעקומען די יערלאַכע אַלגעמיינע פאַראַמלונג פון דער ליידיס אַקזיליערי פון מאָונט כרמל

קליניק. מרס. ס. ב. לעווין. פרעזידענט האָט געפנט דעם מייטינג. דער באַריכט פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר איז פאָרגעלעזן געוואָרן פון דער סעקרעטאַרן מיס גלעדיס קאַהנען. מרס. לעווין האָט באַדאַנקט אַלע פרויען פאַר דער גוטער אַרבעט וואָס זיי האָבן געטאָן פאַר דער צייט וואָס זי איז געווען פּרעזידענטן און וואָלן פאַר נייע באַמטע זיינען פאָרגעקומען. פאָלגנדע פרויען זיינען דערוויילט געוואָרן אַלס אָפי־סערס פון דער ליידיס אַקזיליערי פאַר דעם קומענדיקן יאָר: מרס. קערזשנער, פּרע־זידענטן, (אַקלעמיישאָן); ווייס־פּרעזידענ־טענס די פרויען: סטיימאַן, אַווערבאַך, פענסאָן, ראָזנבלאַט, מאַסטענסקי; מיס גלעדיס קאַהנען, סעקרעטאַרן; מרס. גוט־מאַן, קאַסיערן; אין דער קאָמיטע אויסגעקליבן געוואָרן פאָלגנדע: פעסט־עטשין, שטערן, קעסי, גאָלדשטיין, גלעזער, גאָלדשטיין, מאַנישאָן, שילער, פּולאַור־סקי, באַדקין, נ. שמעלניצקי, גלעז, ראָז, שמעלניצקי, בלום, נייומאַן, ב. שמעלניצ־קי, גרינבערג, לופינסקי, שאַר, לעכצער, לעוויט, לינדער, סניידער, ס. ב. לעווין, קאַפּעלאָוו, פּירס, לעווין, גאַרדאָן, גאַראַצ־קי, לאַנדאָ, טשאַראַטש, פיימאַן, פעלדמאַן, ליסאָווצקי, אָרעצקי, מאַרשאַק, סטריי־קער, מרס. גלעזער, אַשעל און פּובליסי־טי פאַרזיצערן: מרס. גרינבערג, טשער־ליידי פון סיק וויזיטינג קאָמיטע. מרס. נייומאַן, און באַדקין פאַרזיצערנס פון הויז קאָמיטע.

* * *

מר. און מרס. ז. בראַנשטיין, נאַרט ענעקס זיינען סורפּרייזט געוואָרן פון אַ צאָל פריינט זונטאָג, נאָוועמבער דעם 2טן צו זייער 10טן חתונה יובילײ. דער אָוונט איז זייער פיין פאַרבראַכט געוואָרן אין שפּילן ברידזש. נאָכדעם האָט מען פאַר־בראַכט ביי אַ שיין געדעקטן טיש מיט גו־טע עסנוואַרג, וועלכע די אַלע נעסט האָבן אַליין מיטגעבראַכט. די "חתן־כּלה" זיי־נען פּרעזענטירט געוואָרן מיט אַ שיינעם פּרעזענט פון אַלע זייערע גוטע פריינט. מר. מ. הערשפילד איז געווען טאָסט מיינ־טער און אַלע אָנוועזנדע האָבן געוואונשן "חתן־כּלה" פיל גליק. אָנוועזנד זיינען גע־ווען: מר. און מרס. ה. בראַנשטיין, מר. און מרס. מ. הערשפילד, מר. און מרס. דזש. לערנער, מר. און מרס. ל. גאָלדמאַן, מר. און מרס. ל. ברוק, מר. און מרס. דזש. בערקעוונטאַל, מר. און מרס. ס. הימעלפאַרב, מרס ב. העלמאַן, מעקס גאָלדמאַן, סעם הימעלפאַרב און בען לערנער.

* * *

דעם 5טן נאָוועמבער, האָט די קאָמיטע פון דער ליידיס אַקזיליערי פון אינד. בני אברהם דורכגעפירט אַ סורפּרייז פאַרטיע לכבוד מרס. סלוזמאַן, ביי איר אין הויז, 191 ענדריוס. ביי שיין געדעקטן טיש האָבן אַלע פרויען פאַרבראַכט ביז שפּעט ביי־נאַכט און מרס. סטיין איז פּרעזענטירט געוואָרן מיט זייער אַ שיינעם פּרעזענט פאַר איר גוטער אַרבעט. אין נאָמען פון דער גאַנצער קאָמיטע האָט מרס. זוקין איבערגעגעבן דעם פּרעזענט און אַלע פאַרוואַמלטע האָבן אויסגעדריקט זייערע שיינע וואונשן צו מרס. סטיין. אין זי האָט זייער האַרציק באַדאַנקט אַלע פרויען פאַר דעם כבוד וואָס מען האָט איר פאַרשאַפט.

פאָלגנדע זיינען אָנוועזנד געווען: מרס. זוקין, מרס. סטודניץ, מרס. מאַגיד, מרס. סטיין, מרס. לייכטער, מרס. סלוצקי, מרס. פלעקמאַן, מרס. רייז, מרס. מ. לאַקשין, מרס. באַראָן, מרס. וועקסלער, מרס. אייז־פעד, מרס. טרוט, מרס. דייטמאַנד, מרס. בייזמאַן, מרס. ריטשמאַן, מרס. האַקיילע, מרס. שוסטער, מרס. סיטנער, מרס. אַלט־מאַן, וועקסלער, מיס. פּאַלס און מיס סטיין.

* * *

מאָנטאָג, דעם 17טן נאָוועמבער, האָט די קאָמיטע פון דער ליידיס אַקזיליערי פון אינד. בני אברהם דורכגעפירט אַ סורפּרייז פאַרטיע לכבוד מרס. סלוזמאַן, ביי איר אין הויז, 1066 סעלקירק עווע. ביי שיין געדעקטע טישן פון כל טוב, האָבן אַלע פרויען פאַרבראַכט ביז שפּעט ביינאַכט און מרס. סלוזמאַן איז פּרעזענטירט גע־וואָרן מיט זייער אַ שיינעם פּרעזענט. מרס. זוקין האָט אַלס פאַרזיצערן אין נאָ־מען פון דער גאַנצער קאָמיטע אָיבערגע־נעבן דעם פּרעזענט צו מרס. סלוזמאַן. מרס. יאַנאָווסקי איז געווען פאַרזיצערן פון דעם אָוונט, און אַלע פרויען האָבן גע־האַט די געלעגענהייט צו אויסדריקן זייערע בעסטע וואונשן צו מרס. סלוזמאַן, מרס. סלוזמאַן האָט באַדאַנקט אַלע פרויען פאַר דעם כבוד וואָס מען האָט איר פאַרשאַפט. די אָנוועזנדע זיינען געווען: מרס. סלוזמאַן, זוקין, סטודניץ, מאַגיד, לייכטער, יאַנקאָווסקי, אַלטמאַן, לודוויק, וואַלינסקי, לודוויק, סלוצקי, זימבערג, סטיין, וועקסלער, שוסטער, האַקיילע, סילווער, טרוט, באַראָן, סיטזער, טאַבאַטשניק, מילאַר־טשיק, מיס ס. סלוזמאַן און מיס ל. סלוזמאַן.

* * *

דער קאָמיטעט פון דער בנות ציון אַר־גאַניזאַציע האָט דורכגעפירט אַ סורפּרייז פאַרטי לכבוד מרס. מאַנישין, 110 גרעני־וויל און אַלע פאַרזאַמלטע האָבן פאַר־בראַכט אַ פיינעם אָוונט. מרס. מאַנישין איז פּרעזענטירט געוואָרן מיט אַ שיינער מתנה.

פאָלגנדע פרויען זיינען אָנוועזנד גע־ווען: פּולמאַן, סניידער, באַרלין, קויסי, סערעבריין, ליסאָווצקי, רעזניק, קריסטאַל, זומבערג, פעפּאַטשין, מאַנישין, גאָלדסטאַן, לובאַטאַ, מאַגיד, גאָלדשטיין, סינאַל, גליי־זער, וועדרא, מאַנישין.

—(::)—

פעלער אויסבעסערונג

אין באַריכט וואָס איז דערשינען אין "דער פאַמיליע אין דער היים אָפּטיילונג" לעצטן פרייטאָג, ווערן מרס. ל. טרעגער באַוס'ס התונה יובילײ, האָט ריכטיק גע־זאָלט זיין — לכבוד איר 19טן חתונה יו־בילײ (אַנשטאָט 10טן ווי עס איז געווען געדרוקט).

געדיינקט יאשא חפצ'ס קאָנ־צערט מאָנטאָג, דעם 24טן נאָוו.

יאשא חפץ

מאָנטאָג, דעם 24טן נאָוועמבער, 8.30 אָוונט וועלן די ווינינפּעגער אידישע מוזיק ליבהאָבער האָבן די געלעגענהייט צו הערן דעם וועלט באַרימטן פידל ווירטואָז — יאשאַ חפץ, אין אַן אויסערגעוויינלאַכער פיינער פּראָגראַם, איינשליסנדיק טשיי־קאָווסקיס קאָנצערט.

יאשא חפץ האָט געשפּילט אין ווינינפּעג אַ קאָנצערט פונקט מיט 6 יאָר צוריק, און די ווינינפּעגער אידן וועלן זיכער אויסנוצן ד געלעגענהייט צו הערן די בריליאַנטעגע טענער און טעכניק פון דעם באַרימטן ווירטואָז.

זעט אונזער אַדוואַרטייזמענט

אויף דער לעצטער זייט

פּאַרט נערי

דייערס און קלינערס לטד.

קרובים געזוכט

די פאָלגנדע ווערן געזוכט פון זייערע קרובים אין אייראָפּע און אין אַנדערע לענדער. באַקאַנטע פון די געזוכטע אָדער די געזוכטע זעלבסט ווערן העפלאַך געבעטן זיך אָפּצורופן און שרייבן צום אידישן אַר־מיגראַנטן הילפס פאַראיין אין קאַנאַדע, 4158 סט. לאָרענס בלוור., מאָנטרעאַל, פּרואוונדיק זיך אויפ'ן נומער, וועלכער שטייט ביי דער זייט:

9645 — איזראַעל בליט פון ברוקלין ווערט געזוכט דורך זיין פּלימעניק, ראַ־פאַיל, דער זון פון אברהם־לייב ראַ־פון לעמבערג. האָט ניט געהערט פון אים שוין צוויי יאָר.

6953 — דאַלעצקי יעקב געבוירן אין וואַרשע 33 יאָר אַלט, דער זון פון אברהם נח און פיינע־מרים חתונה געהאַט אין מאָנטרעאַל, זיין לעצטער אַדרעס 2067 סט. דאָמיניק, ווערט געזוכט פון זיין ברו־דער יצחק דאַליצקי, וואַרשע, נאָוואַליפּיע 38, וו. 41 און זיין אַלטע מוטער.

6952—סעם קראַמינסקי, דאַרף זיך גע־פינען אין קאַנאַדע ביי קרובים פאַרמער, האָט אין 1913 געפאָרן די נימאַזיע אין ניקאָלאַיעוו און אַז אַנגעקומען אויפ'ן יורי־דישן פאַקולטעט — ווערט געזוכט פון קלאַדע דיווינסקי אויפ'ן אַדרעס פון פּ. ציפּיניק, פאַסטאָוו, ראַטן רוסלאַנד.

6951 — נחום ראַבינאָוויטש, האָט דריי זין מיט 2 טעכטער, פרוי'ס נאָמען חיה, עלטערער זון דוד, פרוים פאַס פון פאַלעשט בעסאַראַביע, צווייטער זון יוסף און דריי־טער הירשל. מיט צוואַנציק יאָר צוריק זיינען אַלע געווען אין מאָנטרעאַל — ווע־רען געזוכט פון מענדל־הירש גרינשפּאַן פון פאַלעשט, בעסאַראַביע, רומעניע.

6949 — שמואל און אברהם מאַרשער 60 און 55 יאָר, די זין פון יעקב מאַרשער פון מינסק, באַשעפטיקונג שוסטערס, האָ־בען אין 1904 עמיגרירט פון מינסק אין קאַנאַדע — ווערן געזוכט דורך זייער ברו־דער בן יעקב מאַרשער פון מאַלאַיאַ־וויס־קאַ זאַוואָד, יעליסאַוועטגראַדער קרייז אוקר־ראַינע. אויך זוכט ער אַ שוועסטער, עלקע געבאָרענע מאַרשער, 35 יאָר, אַ נייטערן, דעם נאָמען נאָכ'ן מאַן ווייס ער ניט.

6947 — איזראַעל עריך, דער זון פון אהרן און שרה־רייזע, שטאַמט פון קישי־נעוו מרס. רחל כאַבערינסקי, די טעכטער פון יאַנקל און קיילע און איר ברודער שאול מיגראַנטן הילפס פאַראיין אין קאַנאַדע, 4158 סט. לאָרענס בלוור., מאָנטרעאַל, פּרואוונדיק זיך אויפ'ן נומער, וועלכער שטייט ביי דער זייט:

6946 — אהרן גראַבינער, שטאַמט פון בראַק, פאַוויאַס אָסטראַוו, פּוילן און אַפּ־האַלסטערער. זיין לעצטע רעזידענס איז געווען אין ברוקלין און ברכה הערמאַן, מיידלשער נאָמען גראַבינער, איר מאַנס נאָמען אין שאול, לעצטער אַדרעס, 254 עמבאַי סט. ברוקלין — ווערן געזוכט דורך זייער פּלימעניק יהודה גראַבינער, דער זון פון אברהם און ראָזע פון 4370 דראָלעס סט. מאָנטרעאַל.

6950 — גלאַיבעריאַן מענדל, דער זון פון אַליהו־מישה פון מאָנטרעאַל, זיין שוער האָט געהאַט אַ געשעפט פון פאַרטיקע קליידער, ער, גלייבערזאָן, שטאַמט פון ניע־זשין מאַלאַראַסיע, זיין פאָטער האָט געהייס־סען משה — ווערט געזוכט דורך זיין קו־זינע רחל ווינאַדסקי, שטאַמט פון האַמעל, רוסלאַנד.

6948 — ריבין, לעצטער אַדרעס 3694 סט. לאָרענס בלוור. מאָנטרעאַל, ווערט גע־זוכט דורך אידישן אימיגראַנטן הילפס פאַראיין, 4158 סט. לאָרענס בלוור. מאָנ־טרעאַל. ס'איז דאָ פאַר איר צוויי בריוו.

שיין בילד אין געריך טעאַטער

אַנפאַנגענדיק היינט וועט אין געריך טעאַטער געווען ווערן איינע פון די פיינ־סטע ריידיקע בילדער, באַזירט אויף דער באַרימטער נאָוועלע פון פעני הוירסט "לאַמאַקס".

דאָס איז אַ בריליאַנטענע פּראָדאַקשאָן מיט זייער אַן אינטערעסאַנטן אינהאַלט. איינע פון די אַקטריסעס אינם בילד, מיס ליינסטער, איז באַצייכנט געוואָרן אַלס די "אידישע דוזע" פון ניו־יאָרקער קריטיקער. די דאָזיקע אַקטריסע איז געבראַכט גע־וואָרן פון בראָדוויי ספּעציעל צו שפּילן איר ראָל אין "לאַמאַקס".

אין דעם דאָזיקן בילד באַטייליקן זיך באַרימטע אַקטיאָרן פון פאַרשיידענע נאַ־ציאָנאַליטעטן אַזעלכע ווי שוועדישע, איר־לענדער, דענישע, אידישע, ענגלישע, שפּאַנישע א. א. וו.

"לאַמאַקס" האָט נעמאַכט אַ רושם אין די גרעסטע טעאַטער צענטערן און איצט וועלן די ווינינפּעגער איינוואוינער האָבן די געלעגנהייט צו זעען דאָס באַרימטע בילד.

—(::)—

אין ביקאָן טעאַטער

מאָרגן, מאָנטאָג און דינסטאָג, נאָוועמ־בער 22, 24 און 25טן וועט אין ביקאָן טעאַטער געווען ווערן די דורכאויס ריי־דענדיקע שפּאַנענדע בילד "שאַו גוירל אין האַליוואוד" מיט עליס וויטיי, אין דער הויפּט ראָל פון דיקסי דונאָן. דזשעק מיל־האַל דערשיינט אַלס דיאַלאָג שרייבער און פאַרד סטערלינג אַלס אַ פּראָדוצירער.

אויסער דער בילד דערשיינען אויף דער ביקאָן סטייריזש דריי וואַדעוויל נומערן און אַן אָרקעסטער. זעט די אַמוזירנדיקע פּראָג־ראַם אין ביקאָן טעאַטער.

—(::)—

אין וואָקער טעאַטער

האָט איר שוין געזען די וואונדערבאַרע דראַמע וואָס ווערט געשפּילט היינטיקע וואָך אין וואָקער טעאַטער? אויב ניט, זאָלט איר עס ניט פאַרפעלן צו זעען.

"רענן" איז דער נאָמען פון דער דראַ־מע און די רעפּערטואַר קאָמפּאַני צייכנט זיך זייער אויס אין דער דאָזיקער אויס־פירונג. די דאָזיקע דראַמע איז געשפּילט געוואָרן מיט דעם גרעסטן דערפאָלג אין לאָנדאָן און אין ניו־יאָרק, — זייער רייך אין אינהאַלט און איז אַן צווייפל איינע פון די אינטערעסאַנטסטע פאַרשעלונגען פון היינטיקער צייט.

זעט "רענן" אין וואָקער טעאַטער, איר וועט זיין העכסט צופרידן פון דעם אינ־האַלט און פון דעם אופן ווי אַזוי עס ווערט אויפגעפירט.

די נאַנצע קומענדיקע וואָך, אָנפאַנגענ־דיק מאָנטאָג, וועט אין וואָקער טעאַטער געשפּילט ווערן דער שיינער ענגלישער ראָ־מאַנס "בערקעלי סקווער". די דאָזיקע פאַר־שטעלונג איז געשפּילט געוואָרן אין ניו־יאָרק צוויי יאָר צייט און נאָכדעם איז עס געבראַכט געוואָרן קיין ניו־יאָרק, און עס איז געשפּילט געוואָרן מיט דעם גרעסטן דערפאָלג.

דער דאָזיקער שיינער ראָמאַנס ווערט צום ערשטן מאָל געשפּילט אין קאַנאַדע פון דער וואָקער רעפּערטואַר קאָמפּאַני. דאָס איז אַ זעלטענע דערגרייכונג אין די טעאַטער גייער זאָלן עס נעמען אין אַכ־טונג און זיי זאָלן אויסנוצן די געלעגנ־הייט צו זעען עס שפּילן פון דער פיינער טרופּע אַקטיאָרן אין אַקטריסעס.

דער אינהאַלט איז זייער אינטערעסאַנט דורכגעוועבט מיט שיינער קאָמעדיע. די קאָסטיומען אין דער אויספירונג זיינען באַזונדערס אינטערעסאַנט און שיין. די אַריגינעלע מוזיק וועט געשפּילט ווערן פון דעם וואָקער אָרקעסטער.

—(::)—

אין פּעלעס טעאַטער

מאָריאָן ניקאָסאָן און אַרמידאַ האָבן צו שפּילן אָנגעזעענע ראָלן אַרויסהעלפנדיק דזשאָן באַרימאָר אין "דזשענעראַל קרעק", אַ דורכאויס ריידענדיק, שפּאַנענדע בילד, וואָס ווערט היינט געוויזן אין פּעלעס טע־טער. אַן ערשט קלאַסיקער קעסט באַטייי־ליקט זיך אין דעם בילד.

עס ווערט אויך געוויזן אַ דורכאויס ריי־דענדיקע קאָמעדיע און אַנדערע פיטשי־רעטס. זעט און הערט עס אין פּעלעס טעאַ־טער.

"דזשוירניס ענד" אַ מלחמה בילד. גע־שילדערט אויף העכסט קינסטלערישן אופן, וועט געוויזן ווערן קומענדיקע וואָך, מאָנ־טאָג, דינסטאָג און מיטוואָך, אין פּעלעס טעאַטער. די נאַנצע אַנדרלונג שפּילט זיך אָפּ אין אַ טרענש. איר זאָלט ניט פאַר־פעלן צו זעען דאָס דאָזיקע בילד. איר וועט ווענן דעם ריידן און געריינען אַ לאַנגע צייט.

עס ווערט אויך געוויזן אַ שיינע קאָמע־דיע און ווייטאַפאָן וואַרייעטיס.

קאָרסעטן

קאָרסעלעטס

בראַזירס

אַלע סטיילס און סייזעס.

דאָס בעסטע וואָס מען קאָן באַקומען אויך

נעמאַכט צו מאָס און לויט דאָקטערס פּרעסקריפּשאָנס.

מעסיקע פּרייזן

MDME NEMY

506 SELKIRK AVENUE

אַנטקעגן פּעלעס טעאַטער

טעלעפאָן 28 683

WALKER

CANADA'S FINEST THEATRE

היינטיקע וואָך — "רענן"

די גאַנצע קומענדיקע וואָך

דער שיינער

ענגלישער ראָמאַנס

"בערקלעי סקווער"

מעיפער באַו און בעל

פון 18טן יאָרהונדערט, לאָנדאָן

שפּאַרזאַמע פּרייזן שטענדיק

מאַט. אַוו.

אָרקעסטער — 50ס., $1.00 | פּלוס

באַלקאָני סיידזל, 50ס., 75ס. | 10%

באַלקאָני — 50ס., 50ס. | טעקס

גאַלעריי (ניט רעזערווירט) אימער 25ס.

וואָקער קאָנצערט אָרקעסטער

ניין מוזיקאַנטן — בעסטע אין שטאָט

NEW PALACE THEATRE

סעלקירק און פּאָוערס

בעסטע ריידנדיקע בילדער

וועסטערן עלעקטריק סיסטעם

פיינסטער טעאַטער אין נאָרט ענד

היינט און מאָרגן ווערט געוויזן

(דזשענעראַל)

דזשאָן באַרימאָר אין

"דזשענעראַל קרעק"

זעט און הערט אים אַלס אַ מזל'דיקן סאָלדאַט אין ליבע און אין האַס און אין ווילדע אָוואַנטיורן

אויך אַ שיינע קאָמעדיע און אַ. וו.

קומענדיקע וואָך, מאָנטאָג, דינסטאָג

אין מיטוואָך

(דזשענעראַל)

אַ בילד וואָס האָט אויפגעשטורעמט די וועלט

"דזשוירניס ענד"

מיט אַל־סטאַר קעסט

איר קאָנט ניט באַהויפּטן צו פאַר־פעלן זעען דאָס דאָזיקע בילד אויך

קאָמעדיע, נייעס, וויטאַפאָן וואַרייעטיס

פּרייזן: דערוואַקסענע 25c

צו יעדער צייט

קינדער, 10 און 15 סענט

GARRICK

אָנפאַנגענדיק היינט

לאַמאַקס

באַזירט אויף דער בוך סענסאַציע פון

פעני הוירסט

אין די הויפּט ראָלן

ווינינפּרעד וועסטאָווער

בען לייאָן

ווילאָם קאָליער, דזשוניאָר

מאַטינע 25¢ | אָוונטן 40¢

ביז 7 אויינער

אַנאָנסמענט

דייוויד לעווין

אַדוואָקאַט

דערעפנט אַ לאָ אָפיס אין

504 מעקינטייר בלאָק

טעלעפאָן 26 471

רעז. טעל. 53 589

Reliance Ink

100 פּראָצענט קענערעטיוו

די טינט אויף וועלכער איז קענט זיך פאַרלאָזן.

קויפט דירעקט

פון די וואָס מאַכן זיי און באַקומט

גרעסערע ווערטן

פאַר ווייניקער געלט

בילטוועל

סוטס אָדער

אָווערקאָוטס

געמאַכט צו אייער אייגענער מאָס

$35 - $27

איר קאָנט קומען אין סעמפּל רום צו

Leon's, Ltd., 449 Portage Ave.

Or TESSLER'S

BILTWELL CLOTHES, LIMITED

5th Floor, Peck Bldg.

Cor. Princess and Notre Dame

Phone 27 951

א טעלענראמע פון מאנטרעאלער פועלי-ציון

מאָנטרעאל, קוועבעק, נאָוו. 21.

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו ד. א. וו.)

די פועלי ציון אָרגאַניזאַציע פון מאָנטרעאל, האָט מיט פרייד אָנגענומען די נייעס, אז איינער פון אירע פּאַרטיי מיטגלי־דער, מ. א. גרעי, אין נאָמינירט געוואָרן פון דער "אינדעפּענ־דענט לייבאָר פּאַרטי", פאַר אלדערמאַן אין די קומענדע שטאָ־טישע וואַלן אין וויניפּעג.

וויסנדיק מ. א. גרעי'ס אומערמידלאַכע, ענערגישע אָנ־שטריינגונגען פאַר זיין פּאַרטיי, פאַר די אַרבעטער מאַסן, פאַר דעם אימיגראַנטן הילף פאַראיין, פאַר דעם אידישן קאָנגרעס און זיין פערזענלאַכע פּאָפּולאַריטעט, גלויבן מיר, אז די ווייל־ער פון וויניפּעג, פון דריטן וואָרט (נאָרט ענד), וועלן מאַכן א גוטן אויסוואַל ווען זיי וועלן אים שיקן צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע אַרבעטער קאַנדידאַטן פון דער אינדעפּענדענט לייבאָר פּאַרטי, אין סיטי האַל.

ל. חפץ, סעקרעטאַר

א מאס-מיטינג

וועט אָפּגעהאַלטן ווערן
אין שטיימאַנס האַל
זונטאָג,
דעם 23-טן נאָוועמבער,
7.30 אָוונט

מיר בעטן אַלע נאַרס ענדער אירן צו באַזוכן דעם מיטינג
זייער וויכטיקע פראַגן וועלן פאַרהאַנ־דעלט ווערן.
דעם מיטינג וועט אַדרעסירן
מעיאר וועב און דזשאָן ט. העיג
מעמבער פון פּאַרלאַמענט
און אַנדערע וויכטיקע רעדנער
מיט אַכטונג,
די קאָמיטע פון
רייט פּייערס אַסאָסיאַיישאָן
פון נאָרט וויניפּעג

ווערט א פאַרברעכער ווען זון נעמט צו זיין ווייב

פון מאַרק סאַרדעל

דאָס לעבן ווי מיר ווייסן איז רייף דאָך געווען און ער האָט באַשלאָסן חתו־נה צו האָבן.

און אַזוי ווי ער האָט געהאַט דאָס גע־פיל, אז די קינדער, איבערהויפּט דער עלטערער זון, וועט קומען קרום אויף אַזאַ זאַך, האָט ער עס געהאַלטן בשתיקה. אין געהיים האָט ער זיך געזעגנט מיט א שדכן, אין געהיים האָט ער אָנגעקוקט די כלה, אין געהיים האָט געשטעלט די חופה, און דאַן, אין א שיינעם פרימאָרגן, האָט ער דאָס יונגע ווייבל אַריינגעבראַכט אין הויז און ער האָט זי פאַרגעשטעלט פאַר זיינע צוויי זין און פאַר דער שנרא אַלס זיין ווייב און — זייער מאַמע.

דאָס ווייב איז געווען ניט מער ווי א יאָר 25 אַלט. שיין און ליכטיק. אָבער זי האָט געשטאַמט פון אָרימע עלטערן, וואו זי איז געווען ניט די איינציקע, זי האָט אַלע אירע יאָרן געאַרבעט אין שאַפּ און זי האָט ניט געהאַט קיין שום אויס־זיכטן אויף א לייטישן שידוך. דערפאַר האָט זי זיך אָנגעכאַפּט אַן דעם אַלטן מאַן מיט דער אַסטמאַ. אפשר האָט זי גע־טראַכט אז ער וועט לאַנג ניט לעבן און ער וועט איר איבערלאָזן א רייכע און יונגע אַלמנה.

דער אַלטער מר. לינטען האָט, נאַטירלאַך, ניט אויסגערעכנט אויף אַזאַ זאַך, אז זיין עלטערער זון, באַרוס, דער פאַרהייראַטער, וועט וואַרפן אַן אויג אויף זיין יונג ווייב בעל און אז זי, דאָס ווייבל, הייסט דאָס, וועט צוריקוואַרפן אַן אויג אויף דעם יונגן און עלענאַנטן מענערזשער פון א רייך געשעפט. עס איז ניט באַקאַנט, צי דאָס יונגע ווייבל האָט געהאַט שלעכ־טע נייגונגען, און צי זי האָט געטאָן דאָס וואָס זי האָט געטאָן מיט אַן אויס־רעכענונג. עס קאָן זיין, אז זי האָט זיך אויף אַן אמת פאַרליבט אין דעם יונגן באַרוס, און אַזוי ווי זי איז געבונדן צו איר מאַן אַן באַרוס איז געווען צו זיין ווייב, האָט דערפאַר די ליבע ביי זיי נאָך מער זיך צעפלאַקערט, און ניט קאָנגענדיק זיך אויסלעבן אָפן, פאַר מענשן אין די אויגן, האָבן זיי זיך באַגעגנט אין דער פינסטער.

דער אַלטער מר. לינטען איז געווען דער ערשטער צו דערפילן וואָס עס קומט פאַר אַרום אים. ער האָט אָנגעהויבן שפּירן און זוכן, און איין מאָל, אין א שפּעטער אָוונט, איז ער אַרויס פון זיין גאַראַדזש. אין א שטילן אָרט, אין א שיינעם פרימאָרגן, האָט ער דאָס יונגע ווייבל אַריינגעבראַכט אין הויז און ער האָט זי פאַרגעשטעלט פאַר זיינע צוויי זין און פאַר דער שנרא אַלס זיין ווייב און — זייער מאַמע.

דאָס ווייב איז געווען ניט מער ווי א יאָר 25 אַלט. שיין און ליכטיק. אָבער זי האָט געשטאַמט פון אָרימע עלטערן, וואו זי איז געווען ניט די איינציקע, זי האָט אַלע אירע יאָרן געאַרבעט אין שאַפּ און זי האָט ניט געהאַט קיין שום אויס־זיכטן אויף א לייטישן שידוך. דערפאַר האָט זי זיך אָנגעכאַפּט אַן דעם אַלטן מאַן מיט דער אַסטמאַ. אפשר האָט זי גע־טראַכט אז ער וועט לאַנג ניט לעבן און ער וועט איר איבערלאָזן א רייכע און יונגע אַלמנה.

דער אַלטער מר. לינטען האָט, נאַטירלאַך, ניט אויסגערעכנט אויף אַזאַ זאַך, אז זיין עלטערער זון, באַרוס, דער פאַרהייראַטער, וועט וואַרפן אַן אויג אויף זיין יונג ווייב בעל און אז זי, דאָס ווייבל, הייסט דאָס, וועט צוריקוואַרפן אַן אויג אויף דעם יונגן און עלענאַנטן מענערזשער פון א רייך געשעפט. עס איז ניט באַקאַנט, צי דאָס יונגע ווייבל האָט געהאַט שלעכ־טע נייגונגען, און צי זי האָט געטאָן דאָס וואָס זי האָט געטאָן מיט אַן אויס־רעכענונג. עס קאָן זיין, אז זי האָט זיך אויף אַן אמת פאַרליבט אין דעם יונגן באַרוס, און אַזוי ווי זי איז געבונדן צו איר מאַן אַן באַרוס איז געווען צו זיין ווייב, האָט דערפאַר די ליבע ביי זיי נאָך מער זיך צעפלאַקערט, און ניט קאָנגענדיק זיך אויסלעבן אָפן, פאַר מענשן אין די אויגן, האָבן זיי זיך באַגעגנט אין דער פינסטער.

דער אַלטער מר. לינטען איז געווען דער ערשטער צו דערפילן וואָס עס קומט פאַר אַרום אים. ער האָט אָנגעהויבן שפּירן און זוכן, און איין מאָל, אין א שפּעטער אָוונט, איז ער אַרויס פון זיין גאַראַדזש. אין א שטילן אָרט, אין א שיינעם פרימאָרגן, האָט ער זיי ביידן געכאַפּט אין זיין גאַראַדזש. דאָס הייסט, איינגנטלאַך, האָט ער זיי ניט געכאַפּט, ווייל ער איז אַהין ניט אַריין. אָבער ער האָט דערהערט זייערע שטילע שטימען. ער איז געווען ווילד און ער איז אין דעם ערשטן מאָמענט ניט גע־וואוסט וואָס עס טוט זיך מיט אים. ער איז געווען אַזוי ווי אין א פיבער. און שפּעטער האָט ער מיט טרערן אין די אויגן זיך געשוואָרן, אז ער הויבט ניט אָן צו געדיינקען וואָס ער האָט אין יענעם מאָמענט געטאָן.

דער סוף איז אָבער געווען א שרעק־לאַכער: אין זיין ווילדקייט האָט דער אַלטער פאָטער פאַרהאַקט די טיר און ער האָט אונטערגעצונדן דעם גאַראַדזש. אַליין איז ער אַנטלאָפן ווי א משוגענער און מען האָט אים שפּעטער געפונען וואַנדערן איבער די נאַסן אין א צעפיישן צושטאַנד אין דעם פייער איז דאָס יונגע ווייבל אומגעקומען און דער זון איז שווער פאַר וואונדערט געוואָרן. דער פאָטער אַליין האָט זיך דערנאָך מודה געווען. מען האָט אים פאַר'משפּט צו פריזאָן טערמין, אָבער ער איז געשטאָרבן אין די ערשטע פאַר וואָכן פון זיין תפיסה לעבן.

און דער זון? ער איז געבליבן מיט זיין ווייב. סיי ווי איז זיין לעבן צע־בראָכן.

קוילן באַרגען

אונזערע
מיינס
זיינען שווער
איבערפילט
מיט
סטאָוו
און
נאַט - פּי
קוילן

בלויז פאַר
איין וואָך
וועלן
מיר
פאַרקויפן
ניוקעסטל
סטאָוו
צו
$8.75

דאָס זיינען אונזערע רעגולאַר סטאַנ־דאַרד קוילן און זיינען אין פאַרגלייך צו יעדע
דראַמהעלער קוילן
וואָס ווערן פאַרקויפט אין וויניפּעג

געדיינקט
פאַר יעדן טאָן קאַנאַדער קוילן וואָס איר קויפט
פאַרזאָרגט איר א קאַנאַדער אַרבעטער מיט נאָך א טאָן אַרבעט

Newcastle
Coal Agency
758 MAIN ST.
PHONES
53 322 53 311

Classified Section קלאַסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אַרווערטיזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַנייס ליין"	פאַר 3 מאָנאַטן, $2.15 "
פאַר א וואָך 20 ס. "	פאַר 6 מאָנאַטן, $4.00 "
פאַר 1 מאָנאַט, 75 ס. "	פאַר 1 יאָר, $7.50 "

:: פּערזענלאַכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פּאַרבערדיש עוו. איבער לייסאַנס סטאַמער נייסטע בעסטע פּאַסק טראַס און זואָלע סטעפּס קלאַסן און סטריקסלי פּריוואַטע לעסאָנס. פולער קורס פון לעסאָנס $5.00.

ראָבערט גרעי סקול פון פיזישער קולטור
83 באַלמאָראַל פּלייס, טעלעפאָן 409 39.

מיטשעל און מיטשעל
רעגיסטרירטע פּעטנט אַטאָרנעס, 718 מעקאַינטייער בלאָק, וויניפּעג. פּעטנטס, טרייד מאַרק געזומען אין אַלע לענדער. ריזאָנאַיבל טערמס. טעלעפאָן 88 747.

R.B. ORMISTON
פּלאַריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלענראַפירט איבעראַל

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

וויקער פּוירניטשור און בייבי קעריעדזשעס פאַרריכט. ספּריי פעיינטעט און אָפּהאַלסטערד.
WILLOW ART FURNITURE COMPANY
288 GRAHAM AVE. PH. 24 677

אַאַקטיוו מעסענדזשער טעלעפאָן 26 062
באַיס, מאָטאָרסייקלס, טראַקס. דעליווערי אין אַלע אירע בראַנטשעס.
AACTIVE MESSENGER SERVICE
119 Albert Street

טייפּרייטערס
באַנקראָט סיל, רעמינגטאָן, אַנדערוואוד, וואָרדסטאָק און א. וו.
T. A. WEIR
LTD.
Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

אַנג-אורחא
(שלום פון זייט 1)

ניט אויף איין געביט, נאָר אויף פאַרשיי־דענע.

דאָ, אין אַמעריקע, איז דאָס איצט די צייט צו טאָן, ווייל די לאַנג האָט נאָך ניט אָנגענומען קיין קאַטאַסטראָפאַלן כאַ־ראַקטער, און די געזונטמאַכונג קאָן דורכגעפירט ווערן בהדרגה, ביסלאַכווייז, אויסמיידנדיק א סך פּייגלאַכע פּראָצעסן.

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

8 רום הויז, פולי מאָדערן, אויף פיני־שינג, אויף פלאַרס, שיינע ליכטיקע צימערן מיט באַלד פאַרקויפט ווערן. דער איינגאַנג מער פאַרלאָזט וויניפּעג. זעט זיך מיט אונז באַלד און פאַרלירט ניט די געלעגענהייט צו קריגן א גרויסע מציאה.
סוויטס, הייזער און באַנגאַלאָוס צו פאַרענטן אין פאַרשיידענע געגענטן פון שטאָט. מעסיקע רענט.
געלט צו לייען אויף בילדינג אינטערעסט. אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן. $10 א האַלב־יאָר פּאַליסי.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

קאַטערזש אויף סעלקירק עווע. 5 רומס אונטן, 2 אויבן. באַהייצט מיט פוירנעס, מיט א באַד, א גרויסער באַרגען פאַר $2.500. אַדער צו רענטן פאַר $25.
פולי מאָדערן קאַטערזש פון 5 רומס, אויף פאַר סטריט, אין ערשט קלאַסיקן צור־שטאַנד, ווערט פאַרקויפט פאַר מאַרט־גערזש פרייז פון $2.800.
4 רום פולי מאָדערן קאַטערזש אויף באַיד עוועניו. האַרדוואוד פלאַרס און פי־ניש. פראַכטפולע היים פאַר בלויז $3.400.
אויב איר ווילט א הויז, זעט
ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

אַפּאַרטמענט בלאָק, 10 סוויטס, אַלע פאַרענטן, $5.100 א יאָר. פּרייז $28.000. גראָסערי און קאָנפעקשענערי, סטאָק $600, פיקסטשורס $600. מאָנאַטלעכע סיילס $900. צוויי לייווינג רומס.
SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

S S S S S S S S S S

סטאָרס
5 רום הויז און סטאָר אין איינעם פון די בעסטע ביזנעס דיסטריקטן אין דער נאָרט עגד, פאַסיק פאַר גראָסערעס, קאָנפעקשע־נערי, איין קרעם פאַרלאָר און נאָך טעאַ־טער לאַנטשעס. איר קאָנט זיך איבערצייג־גען. עס וועט זיך אייך באַצאָלן צו אויס־פאָרשן. רופט אָפּ
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 56 471

צו פאַרקויפן
גאַרדאַנס דעליקאַטעסן און רעסטאָראַן
325 — 20טן סטריט וועסט
סאַסקאַטון, סאַסק.
באַשטייט פון סטאָק, פיקסטשורס און איינריכטונג.
פאַר איינצעלהייטן בנוגע דער אָפּ־שאַצונג פון פאַרנעס פון די ביזנעס זיך נאָכפרעגן ביי וויידמאַן ברידער און ביי שיקאַגאָ כשר סאַסערזש קאָמפּאַני.
אַלע פאַראינטערעסירטע זיינען גע־בעטן צו מאַכן אַראַנזשמענטס פאַר א באַוווך צו באַטראַכטן דאָס גע־שעפט און אַבערריידן ווענן די איינצעלהייטן פון דעם סייל.

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

באַלטיק אָפּאַרטמענטס
מאָניטאָבאַ עווע.
צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאָרירט. סקרינד באַלקאָנס. מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייסער סוויט "די."
טעלעפאָן 56 668

צו פאַרענטן 5 רומס, פולי מאָדערן. באַ־הייצט. זיך ווענדן אין 410 אַלפּרעד עווע.

צו פאַרענטן א 2 רום סוויט אויפן באַד־רום פלאָר, פּאַסיק פאַר לייכטער הויזיקי־פּינג, אין א גוטער היים מיט אַלע באַ־קוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין 367 טשאַרלס סטריט.

צו פאַרענטן א רום אַדער צוויי רומס, לעבן מיין סטריט, אין א פולי מאָדערן הויז, מיט א טעלעפאָן. פּאַנט 462 55.

2, 3, 4 און 5 רום סוויטס אין יעדן טייל פון שטאָט.
MORGAN, NICHOLSON, LTD.
Phone 27 351

צו פאַרענטן צוויי געפּוירנישטע רומס. מיט אַדער אָן באַד, נאָענט צו א סאַר־ליין. זיך ווענדן אין 294 אַלפּרעד עווע, טעלעפאָן 425 56.

צו פאַרענטן א הויז. זיך ווענדן אין 354 סטעלא עווע.

צו פאַרענטן א הויז פון 6 רומס, מייפּל פלאָרס, וואַרימער גאַראַדזש, אין 52 קאַ־טידראַל עווע, איסט פון מיין סט. קאָן אַריינקומען 1טן דעצעמבער. טעל. 51 188.

צו פאַרענטן א פולי מאָדערן 6 רום הויז געוויינערט פאַר עלעקטריק אויוון. $45 א מאָנאַט. ווענדן אין 188 מאַטעסאָן עווע.

צו פאַרענטן 1 אַדער 2 צימערן אין א שיינער וואַרימער הויז ביי אַן אַנשטענ־דיקער פאַמיליע. זיך ווענדן אין 516 אַבערדין עווע, טעלעפאָן 031 55.

צו פאַרענטן א הויז אויף מאָניטאָבאַ עוו. ניי דעקאָרירט, האַרדוואוד פלאָרס, ווענדן אין 319 מאָניטאָבאַ עווע. טעל. 535 52.

* טעט באַהאַנדלונג אין פרינטינג *
* ביי דאָס אידישע וואָרט *

שפּאַרט אייער קוילן ביל
און שטעלט אָפּ די ווינטן דורך האַבן אייערע טירן און פענסטער צוגעפּאַסט מיט די

אימפּרוווד מעטאַל
וועטער סטריפּס
געמאַכט אין וויניפּעג זינט 1906.
אָפּשאַצונגען פריי
J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

ספּעשל פּרייזן
געצאָלט פאַר דילערס און פּעדלערס לאַטס פון
היידס, פעלטס, האַרס העיר
סענעקאַ רוט, א.א.וו.
עס וועט זיך אייך באַצאָלן צו אויס־נעפינען אונזערע פּרייזן אייערער איר פאַרקויפס.
קאָנטרי סוחרים
זאָלן שיקן צו אונז פאַר העכסטע פּרייזן.
CARRUTHERS FUR & HIDE CO. LTD.
1032 LOGAN AVENUE
Winnipeg, Man.

PEACOCK TAXI
נידעריקסטע רייטס אין שטאָט
50 סענט און 75 סענט
א שטונדע $1.75 און $2.00
באַהייצטע קאַרס
טאָג און נאַכט באַדינונג
טעלעפאָן 23 100

וואַנצן און קאַקראָוטשעס
פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

דעם מאַקאַרוווער רבינ'ס היים
איז 413 באַיד עווע. דאָרט דאַוונט ער במנין כל יום בבוקר, 8 אויינער פונקט. ווי אויך אין אַוונט. טעלעפאָן 591 56

מודעה פון ועד הכשרות

מיר דערקלערן אז פאָלגענדע בוטשאַרעס זיינען אונטער דער השגחה פון וויניפּעגער רבנים מיט דעם ועד הכשרות

סעלקירק עוועניו:—גרושקי, 452; וואַלדמאַן, 631; גאַרין, 362; גאָלדשטיין, מעכאַשאָוו, 577; מיטשעל, 380; ליבערמאַן, 480; סאַלאָטאַראָוו, 702 ראַבינאָוויטש, 474; פישמאַן, 563.
פּרינסעסס עוועניו: — דוועריס 711; פ. פרידמאַן, קאַר. אייקינס; ציפּורסקי, 291; דאַדיק, 467.
ראַפּערין עוועניו:—כ'ן, 472½; קאַצאַף; דייוויס, 305; גאָלדסקי, 225½.
מאָניטאָבאַ עוועניו: — מאַניסאָוו, 529.
אַלפּרעד עוועניו:—כ. באַסאָווסקי, 465; לאַמאָוו, 473; ה. מערקעל, 409.
אַבערדין עוועניו:—טשעריי, מ. מיטשעל, 469.
פלאָרא עוועניו:—שעפּעל.
באַיד עוועניו:—מר. וויינערמאַן.
רעדוואוד עוועניו:—שמעלניצקי, 477.
אייקינס סטריט:—מ. באַסאָווסקי, 177; אַמליצקי, 366.
אוסטין סטריט:—יעקב דוועריס, 255.
מיין סטריט:—כ. פרידמאַן, 1079; מיזאָן, 1196.
רערבי סטריט: — אַקערמאַן; מ. גאָלדסקי, 49.
344 מעקגרעגאָר סטריט: א. ציפּאָרסקי.

צו די בוטשאַרעס גייען אונזערע דריי משגיחים און יעדער איינער פון די בוטשאַרעס ווערט פאַרגעבראַכט פאַר א משפּט פאַר דעם ועד הכשרות אויב עס ווערט עפּעס באַמערקט אין זיין בוטשער שאָפּ, אפילו דער קלענס־טער חשד. אַלע איבעריקע בוטשאַרעס וואָס שטייען אָן כשר קאָרט געפיינט פון די רבנים זיינען טרפה ונבלה על פי דין. אָן יעדער איד וואָס וויל היטן כשרות מוז זיך היטן אַריינגעבן פלייש פון אַזוינע בוטשער שעפּער ווייל עס איז ניט כשר. עס האָט זיך געעפנט א טרפה בוטשער שאָפּ ביי מאַרשאַקז אין סטאָר, 449 פּריטשאַרד עוועניו. מען דערציילט אונז אז מען זאָגט דאָרט אַז אונזערע שוחטים קוילען פאַר אים. עס איז ניט אמת. מיר וואָלטן וועלן איר זאָלט אויסנעפינען מער איינצעלהייטן פון דער בוטשער שאָפּ און איר וואָלט מער וויסן דעם חילול השם וואָס ווערט געמאַכט אין אונזער אידישער וויני־פּעג.

מיר וואַרטענען אייך נאָכאַמאָל, דאָרט וואו איר זעט ניט די כשר קאָרד געפיינט פון די רבנים אין טרוקנע ונבלה על פי דין, דאָס זאָגן מיר אייך מיט דעם כח פון ועד הרבנים דוויניפּעג, ועד הרבנים פון מאָנטרעאַל, אגודת הרבנים פון אַמעריקע און הרב מויעשטער געווערזענע רב פון וויניפּעג, היינט פון ברוקלין, נ. י. זעט זיין לעטער אין דאַנערשטדיקער צייטונג ד. א. וו.

ועד הכשרות

מיר לאָזן וויסן יעדן סטאָרקיפּער אז איר נעמט אַריין בריסקעטס אין סטאָר, מוזט איר זעען ביי יעדערער זאַך זיין א כשר צעטל פונקט ווי ביי כשרה וואורשט. און יעדער איד וואָס וויל קויפן קאָרן ביף אַדער עסן א כשר'ן סענדוויטש זאָל ער זעען אז עס זאָל זיין דער כשר צעטל.

א טעלענראמע פון מאָנטרעאלער פועלי-ציון

מאָנטרעאל, קוועבעק, נאָוו. 21.

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו ד. א. וו.)

די פועלי ציון אָרגאַניזאַציע פון מאָנטרעאל, האָט מיט פרייד אָנגענומען די נייעס, אז איינער פון אירע פּאַרטיי מיטגלי־דער, מ. א. גרעי, אין נאָמינירט געוואָרן פון דער "אינדעפּענ־דענט לייבאָר פּאַרטי", פאַר אלדערמאַן אין די קומענדע שטאָ־טישע וואַלן אין וויניפּעג.

וויסנדיק מ. א. גרעי'ס אומערמידלאַכע, ענערגישע אָנ־שטריינגונגען פאַר זיין פּאַרטיי, פאַר די אַרבעטער מאַסן, פאַר דעם אימיגראַנטן הילף פאַראיין, פאַר דעם אידישן קאָנגרעס און זיין פערזענלאַכע פּאָפּולאַריטעט, גלויבן מיר, אז די ווייל־ער פון וויניפּעג, פון דריטן וואָרט (נאָרט ענד), וועלן מאַכן א גוטן אויסוואַל ווען זיי וועלן אים שיקן צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע אַרבעטער קאַנדידאַטן פון דער אינדעפּענדענט לייבאָר פּאַרטי, אין סיטי האַל.

ל. חפץ, סעקרעטאַר

אויב איר ווילט אז אין סיטי קאָונסיל זאָל זיין א איד וועלכער איז ניט געבונדן צו קיין פּאַרטיי, און וועלכער וועט שטיין אויף דער וואַך צו פאַרטיידיקן אייערע אינטערעסן, דאַן

שטימט און אַרבעט פאַר
ROCKMIL CALOF No. 1
אַלדערמאַן קאַנדידאַט פון וואָרד 3

א מאס-מיטינג
אין די אינטערעסן פון דאַקמיל קאַליף
וועט אָפּגעהאַלטן ווערן
אין קווינס האַל
מיטוואָך, דעם 26-טן נאָוועמבער
8.30 אָוונט

קומט אין מאַסן און ברייינגט אייערע פריינט
דאַקמיל קאַליף, מרס. גרין און אַנדערע גוטע רעדנער
וועלן אַדרעסירן דעם מיטינג

זויכטיגער אויפרוף
צו אַלע פרויען פון וויניפּעג
וואָס סימפּאַטיזירן מיט דער שטאָט קאַמיטע בשר כשר
א מאס מיטינג
ווערט פאַררופן פון דער שטאָט קאַמיטע
מאָנטאָג דעם 24טן נאָוועמבער, 7 אַזייגער אָוונט
אין שטיימאַן האַל
סעלקירק און ענדריוס
וואו גוטע רעדנער וועלן דערקלערן די איצטיקע לאַגע און די אויפגאַבן פון דער שטאָט קאַמיטע וועגן בשר כשר
יעדע פרוי וואָס אינטערעסירט זיך מיט איר היים און מיט אירע קינדער, דאַרף באַזוכן דעם דאָזיקן מיטינג און באַקאַנט ווערן מיט די אומשטענדן פון דער איצטיקער לאַגע אום צו קאָנען זיך אַליין פּראַטעקטן קעגן געוויסע פערזאָנען וואָס זוכן צו מאַכן קאַפּיטאַל אויף אייער חשבון און פון אייער געלט
פאַטראָניזירט אייערע אייגענע בוטשער שעפּער וואו עס געפינען זיך די סיינס פון דער שטאָט קאַמיטע
אין די פאָלגנדע פּלעצער:—296 דאַפערין עוועניו; 318 סעלקירק עוועניו; 500 סעלקירק עוועניו; 1304 מיין סטריט; 471 קאַלדרעש עוועניו; 86½ ענדריוס סטריט; 670 אַלפּרעד עוועניו; 449 פּריטשאַרד עוועניו.
מיט אַכטונג,
די שטאָט קאַמיטע

האַרציקסטער דאַנק!
צו פילע פון אונזערע אַלטע און נייע פאַטראָנען
זיינען מיר פאַרוואָרפן געוואָרן מיט קאַמפּלימענטן פאַר אונזער ארבעט און באַדינונג, און כדי ווייטער אָנצוהאַלטן אונזערע פאַרבינדונגען מיט אונזערע פאַטראָנען, און כדי אויך צו געבן א געלעגנהייט צו באַדינען א סך אַנדערע,
באָטן מיר אַן אין פאַרלויף פון היינטיקן ווינטער
דעם דאָזיקן ספּעשל
מענערשע סוטס
דריי קלינד, געפּרעסט און דעליווערט
$1.00
ליידיס פּליין דרעסעס
דריי קלינד, געפינישט און דעליווערט
טעלעפאָן 54 063
Fort Garry
DEPENDABLE
DYERS AND CLEANERS
B. W. SILVER, President
פּלעגט און הויפּט אָפיס:
324 YOUNG ST., AT PORTAGE PHONES: 37 061-2-3-4
NORTH END BRANCH
1028 Main St., Phone 54 063
FORT ROUGE BRANCH
800 Corydon Ave., Phone 48 697